

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

ΕΚΘΕΣΗ

**ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ, ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

ΓΙΑ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΤΟΣ 2017

**13^η Γενική Συνεδρίαση της Ολομέλειας
του Ελεγκτικού Συνεδρίου
της 7^{ης} Νοεμβρίου 2018**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Επί του Απολογισμού των εσόδων και εξόδων του Κράτους έτους 2017 και του Ισολογισμού (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης) και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Κεντρικής Διοίκησης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2017, σύμφωνα με το άρθρο 98 παρ. 1 περ. ε΄, σε συνδυασμό με το άρθρο 79 παρ. 7 του Συντάγματος.

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στο κατάστημά του, στις 7 Νοεμβρίου 2018, με την εξής σύνθεση: Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος, Ιωάννης Σαρμάς, Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή και Μαρία Αθανασοπούλου, Αντιπρόεδροι, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Στυλιανός Λεντιδάκης, Θεολογία Γναρδέλλη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Βασιλική Προβίδη, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Αργυρώ Μαυρομάτη, Ευαγγελία Σεραφή, Κωνσταντίνος Κρέπης, Ειρήνη Κατσικέρη, Γεωργία Παπαναγοπούλου, Νεκταρία Δουλιανάκη, Νικολέτα Ρένεση και Αικατερίνη Μποκόρου, Σύμβουλοι.

Ο Αντιπρόεδρος Κωνσταντίνος Κωστόπουλος και οι Σύμβουλοι Γεώργιος Βοΐλης, Ελένη Λυκεσιά, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα και Βιργινία Σκεύη, απουσίασαν δικαιολογημένα, ενώ η Σύμβουλος Αντιγόνη Στίνη αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1968/1991.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Αντώνιος Νικητάκης, Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ως νόμιμος αναπληρωτής της κωλυομένης Γενικής Επιτρόπου Επικρατείας, Χρυσούλας Καραμαδούκη.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ελένη Αυγουστόγλου, Επίτροπος, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Αφού θεώρησε

Τον Απολογισμό, τον Ισολογισμό (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης) της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2017 και τις λοιπές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Κεντρικής Διοίκησης, οικονομικού έτους 2017, που διαβιβάστηκαν στο Δικαστήριο με το 2/56595/ΔΛΓΚ/20.7.2018 έγγραφο της Διεύθυνσης Λογιστικής Γενικής Κυβέρνησης της Γενικής Διεύθυνσης Θησαυροφυλακίου και Δημοσιονομικών Κανόνων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Άκουσε

Τον Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Έλαβε υπόψη

A) Τα άρθρα 98 παρ. 1(ε) και 79 παρ. 7 του Συντάγματος, 31 και 167 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 143 Α'), 66 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (ΦΕΚ 52 Α') και 146 του π.δ/τος 1225/1981 «περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (ΦΕΚ 304 Α').

B) Την έκθεση της 7^{ης} Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που απεστάλη, σύμφωνα με το άρθρο 167 παρ. 1 του ν. 4270/2014, στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους στις 20.9.2018 (βλ. διαβιβαστικό έγγραφο 60886/20.9.2018 της Επιτρόπου της 7^{ης} Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου), καθώς και την έκθεση του Υπουργού Οικονομικών, που απεστάλη στο Ελεγκτικό Συνέδριο με το 2/68791/ΔΛΓΚ/23.10.2018 έγγραφο του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Λογιστικής Γενικής Κυβέρνησης της Γενικής Διεύθυνσης Θησαυροφυλακίου και Δημοσιονομικών Κανόνων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τα Πρακτικά της 17^{ης} Συνεδρίασης της 30^{ης} Οκτωβρίου 2018 του Α' Κλιμακίου, την 1/2018 πράξη του V Τμήματος και τα Πρακτικά της 13^{ης} Γενικής Συνεδρίασης της 7^{ης} Νοεμβρίου 2018 της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με τις διαλαμβανόμενες σε αυτά επισημάνσεις, τα οποία εκδόθηκαν με εισήγηση της Συμβούλου του Ελεγκτικού Συνεδρίου Κωνσταντίνας Ζώη.

Παρατήρησε

1. ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2017

1.1 Έσοδα Προϋπολογισμού

Πίνακας 1.1.1
Εισπραθέντα Έσοδα Προϋπολογισμού 2017
(μετά τη μείωση επιστροφών και εξαιρουμένων των πιστωτικών εσόδων)

Οικονομικό Έτος 2017 (σε ευρώ)

Κατηγορία εσόδου	Προϋπολογισμός 2017 (1)	Βεβαιωθέντα 2017 (2)	Διαγραφέντα (3)	Επιστραφέντα (4)	Απολογισμός (5)	Εισπρακτέο υπόλοιπο	% Εκτέλ. Προϋπολογισμού (5)/(1)
Φορολογικά έσοδα	43.982.000.000,00	99.193.930.065,65	961.357.874,90	5.382.856.155,78	42.179.293.034,08	50.670.423.000,89	95,90%
Άμεσοι φόροι (ΚΑΕ Σ0000)	18.682.000.000,00	44.115.499.779,06	670.814.868,66	3.160.754.666,68	17.459.346.454,77	22.824.583.788,95	93,46%
Φόρος στο εισόδημα (ΚΑΕ Σ0100)	12.446.000.000,00	14.328.724.273,26	114.957.545,00	1.736.884.947,08	11.237.410.530,60	1.239.471.250,58	90,29%
Φόρος στην περιουσία (ΚΑΕ Σ0200)	3.082.000.000,00	5.810.779.725,69	85.172.366,46	49.422.631,51	3.204.430.557,63	2.471.754.170,09	103,97%
Άμεσοι φόροι υπέρ τρίτων (ΚΑΕ Σ0500)	0,00	8.383.791,73	125.865,91	3,42	5.768,71	8.252.153,69	-
Άμεσοι φόροι από παρελθόντα οικονομικά έτη (ΚΑΕ Σ0600)	1.002.000.000,00	19.068.356.731,29	377.058.629,30	1.116.628.209,25	813.036.043,06	16.761.633.849,68	81,14%
Προσαυξήσεις, πρόστιμα και χρηματικές ποινές στους άμεσους φόρους (ΚΑΕ Σ0700)	389.000.000,00	1.774.704.177,23	70.970.616,93	63.724.840,05	339.742.566,97	1.300.266.153,28	87,34%
Λοιποί άμεσοι φόροι (ΚΑΕ Σ0800)	1.763.000.000,00	3.124.551.079,86	22.529.845,06	194.094.035,37	1.864.720.987,80	1.043.206.211,63	105,77%
Έμμεσοι φόροι (ΚΑΕ Σ1000)	25.300.000.000,00	55.078.430.286,59	290.543.006,24	2.222.101.489,10	24.719.946.579,31	27.845.839.211,94	97,71%
Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α) (ν.1642/86 και ν.1676/86 όπως ισχύουν) (ΚΑΕ Σ1100)	14.404.000.000,00	17.045.856.611,97	12.919.581,89	1.736.024.380,23	14.054.407.409,69	1.242.505.240,16	97,57%
Λοιποί φόροι συναλλαγών (ΚΑΕ Σ1200)	480.000.000,00	798.490.298,16	8.071.992,75	26.636.574,27	584.427.924,38	179.353.806,76	121,76%
Λοιποί φόροι κατανάλωσης (ΚΑΕ Σ1300)	1.858.000.000,00	1.987.180.557,33	7.986.036,40	42.094.857,46	1.852.689.625,56	84.410.037,91	99,71%
Φόροι κατανάλωσης που εισπράττονται από τα Τελωνεία (ΚΑΕ Σ1400)	7.688.000.000,00	7.309.250.268,39	0,00	111.175.037,71	7.198.059.045,15	16.185,53	93,63%
Έμμεσοι φόροι υπέρ τρίτων (ΚΑΕ Σ1500)	3.000.000,00	6.329.984,16	64.903,78	12.731,33	2.856.411,92	3.395.937,13	95,21%
Έμμεσοι φόροι από παρελθόντα οικονομικά έτη (ΚΑΕ Σ1600)	525.000.000,00	26.091.886.849,80	206.918.948,82	299.682.473,67	665.540.539,94	24.919.744.887,37	126,77%
Προσαυξήσεις, πρόστιμα και χρηματικές ποινές στους έμμεσους φόρους (ΚΑΕ Σ1700)	136.000.000,00	1.636.315.233,29	54.524.897,75	6.475.434,43	160.757.746,64	1.414.557.154,47	118,20%

Κατηγορία εσόδου	Προϋπολογισμός 2017 (1)	Βεβαιωθέντα 2017 (2)	Διαγραφέντα (3)	Επιστραφέντα (4)	Απολογισμός (5)	Εισπρακτέο υπόλοιπο	% Εκτέλ. Προϋπολογισμού (5)/(1)
Ειδικές εισφορές, τέλη εισαγωγής, εξαγωγής και λοιποί έμμεσοι φόροι (ΚΑΕ Σ1800)	0,00	150,61	0,00	0,00	150,61	0,00	-
Έσοδα που εισπράττονται για την Ε.Ε. (ΚΑΕ Σ1900)	206.000.000,00	203.120.332,88	56.644,85	0,00	201.207.725,42	1.855.962,61	97,67%
Πρόσοδοι περιουσίας και επιχειρηματικής δράσης του Κράτους (ΚΑΕ Σ2000)	1.367.000.000,00	2.151.912.153,14	3.419.587,98	1.006.588,85	1.988.304.951,67	159.181.024,64	145,45%
Έσοδα από κεφάλαια του Δημοσίου, μισθώματα κ.λπ. (ΚΑΕ Σ2200)	34.000.000,00	37.703.611,77	179.223,69	62.773,75	34.767.555,16	2.694.059,17	102,26%
Έσοδα από προσφορά υπηρεσιών του Δημοσίου (ΚΑΕ Σ2300)	87.000.000,00	307.608.862,26	303.256,77	897.408,78	183.159.903,22	123.248.293,49	210,53%
Έσοδα από πώληση αγαθών, εκμετάλλευση και εκποίηση περιουσιακών στοιχείων (ΚΑΕ Σ2400)	35.000.000,00	26.648.033,98	42.379,41	21.125,43	22.232.716,42	4.351.812,72	63,52%
Έσοδα από επιχειρήσεις και οργανισμούς (ΚΑΕ Σ2500)	1.211.000.000,00	1.766.125.390,06	2.894.728,11	25.280,89	1.734.318.521,80	28.886.859,26	143,21%
Έκτακτα έσοδα (ΚΑΕ Σ2900)	0,00	13.826.255,07	0,00	0,00	13.826.255,07	0,00	-
Λοιπά μη φορολογικά έσοδα (ΚΑΕ Σ3000)	2.458.000.000,00	53.389.778.470,57	990.770.532,01	668.205.275,81	2.399.191.667,96	49.331.610.994,79	97,61%
Απολήψεις εξόδων που έγιναν (ΚΑΕ Σ3100)	53.000.000,00	57.900.029,70	9.832,21	7.379,59	52.024.989,81	5.857.828,09	98,16%
Επιστροφές χρημάτων (ΚΑΕ Σ3200)	483.000.000,00	518.854.337,18	765.373,12	360.250,90	500.919.758,44	16.808.954,72	103,71%
Έσοδα από καταπτώσεις εγγυήσεων, από δάνεια που χορηγήθηκαν κ.λπ. (ΚΑΕ Σ3300)	165.000.000,00	11.190.389.578,74	582.855.572,50	60.463,07	215.088.448,92	10.392.385.094,25	130,36%
Έσοδα από καταργούμενους ειδικούς λογαριασμούς (ΚΑΕ Σ3400)	273.000.000,00	382.135.335,65	547.017,06	539.359,42	319.571.331,22	61.477.627,95	117,06%
Έσοδα υπέρ τρίτων (ΚΑΕ Σ3500)	24.000.000,00	427.526.853,75	25.630.209,89	1.049.800,36	23.245.888,53	377.600.954,97	96,86%
Έσοδα από παρελθόντα οικονομικά έτη (ΚΑΕ Σ3600)	81.000.000,00	3.819.179.039,68	78.292.160,92	289.220.920,58	-218.029.059,66	3.669.695.017,84	-269,17%

Κατηγορία εσόδου	Προϋπολογισμός 2017 (1)	Βεβαιωθέντα 2017 (2)	Διαγραφέντα (3)	Επιστραφέντα (4)	Απολογισμός (5)	Εισπρακτέο υπόλοιπο	% Εκτέλ. Προϋπολογισμού (5)/(1)
Προσαναγήσεις, πρόστιμα και χρηματικές ποινές σε μη φορολογικά έσοδα και παράβολα (ΚΑΕ Σ3700)	399.000.000,00	34.597.673.053,57	293.683.444,65	20.206.633,79	434.872.055,12	33.848.910.920,01	108,99%
Έσοδα λοιπών περιπτώσεων (ΚΑΕ Σ3800)	167.000.000,00	210.332.622,52	2.431.094,22	1.402.980,93	164.255.523,39	42.243.023,98	98,36%
Έκτακτα έσοδα (ΚΑΕ Σ3900)	813.000.000,00	2.185.787.619,78	6.555.827,44	355.357.487,17	907.242.732,19	916.631.572,98	111,59%
Μεταβιβάσεις από την Ε.Ε. και τα κράτη μέλη (ΚΑΕ Σ4000)	523.000.000,00	388.154.665,01	27,86	0,00	388.153.950,77	686,38	74,22%
Απολήψεις από την Ε.Ε. και κοινοτικά ταμεία ή οργανισμούς (ΚΑΕ Σ4200)	523.000.000,00	388.154.665,01	27,86	0,00	388.153.950,77	686,38	74,22%
Διάφορα ειδικά μη φορολογικά έσοδα (ΚΑΕ Σ6000)	2.683.000.000,00	3.614.616.899,14	0,00	0,00	3.492.974.236,78	121.642.662,36	130,19%
Έσοδα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές (ΚΑΕ Σ6700)	2.683.000.000,00	3.586.306.199,65	0,00	0,00	3.464.663.718,45	121.642.481,20	129,13%
Έσοδα από Ν.Α.Τ.Ο. (ΚΑΕ Σ6800)	0,00	28.310.699,49	0,00	0,00	28.310.518,33	181,16	-
Έσοδα από δημόσιες επενδύσεις (ΚΑΕ Σ7000)	180.000.000,00	542.210.959,31	332.415,00	27.830,22	480.949.614,62	60.901.099,47	267,19%
Έσοδα από την εκμετάλλευση έργων που εκτελέστηκαν (ΚΑΕ Σ7100)	0,00	17,90	0,00	0,00	8,45	9,45	-
Έσοδα από δάνεια που χορηγήθηκαν από το Π.Δ.Ε. (ΚΑΕ Σ7200)	2.000.000,00	613.865,87	0,00	0,00	597.369,68	16.496,19	29,87%
Συνεισφορές φορέων για εκτέλεση έργων Π.Δ.Ε. (ΚΑΕ Σ7300)	44.000.000,00	46.145.302,88	0,00	0,00	46.145.302,88	0,00	104,88%
Έσοδα από δάνεια που σύναψε το Ε.Δ. για χρηματοδότηση του Π.Δ.Ε. (ΚΑΕ Σ7400)	0,00	27.758,48	0,00	0,00	0,00	27.758,48	-
Λοιπά έσοδα από δημόσιες επενδύσεις (ΚΑΕ Σ7900)	134.000.000,00	495.424.014,18	332.415,00	27.830,22	434.206.933,61	60.856.835,35	324,04%
Βοήθεια και λοιπές μεταβιβάσεις (ΚΑΕ Σ8000)	3.975.000.000,00	1.963.580.570,01	0,00	0,00	1.963.580.570,01	0,00	49,40%
Έσοδα από την Ε.Ε. (ΚΑΕ Σ8300)	3.975.000.000,00	1.963.580.570,01	0,00	0,00	1.963.580.570,01	0,00	49,40%
Γενικό Σύνολο	55.168.000.000,00	161.244.183.782,83	1.955.880.437,75	6.052.095.850,66	52.892.448.025,89	100.343.759.468,53	95,88%

1.1.1 Επισκόπηση στα Έσοδα επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού 2017

Τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα του Προϋπολογισμού (Τακτικού και Δημοσίων Επενδύσεων), μετά τη μείωση των επιστροφών και εξαιρουμένων των πιστωτικών εσόδων (Τακτικού Προϋπολογισμού και Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων) ανήλθαν, το οικονομικό έτος 2017, στο ποσό των 52.892.448.025,89 ευρώ και υπολείπονται του στόχου του προϋπολογισμού, ποσού ύψους 55.168.000.000,00 ευρώ, κατά 2.275.551.974,11 ευρώ, ήτοι κατά ποσοστό 4,1%. Αντιπροσωπεύουν δε το 29,77% του ΑΕΠ (177,7 δις ευρώ)¹ έναντι 31,10% του ΑΕΠ του προηγούμενου οικονομικού έτους 2016.

Οι κυριότερες κατηγορίες εσόδων, στις οποίες υπήρξαν υπερβάσεις έναντι των αρχικών στόχων του προϋπολογισμού είναι:

α) Συμμετοχή του Δημοσίου στα κέρδη επιχειρήσεων και οργανισμών (ΚΑΕ Σ2540), όπου διαπιστώθηκε υπέρβαση κατά 425 εκατ. ευρώ περίπου, οφειλόμενη κυρίως στα αυξημένα έσοδα έναντι του προϋπολογισμού από τη συμμετοχή του Δημοσίου στα κέρδη της Τράπεζας της Ελλάδος (ΚΑΕ Σ2541), ποσού 335 εκατ. ευρώ περίπου.

β) Επιστροφές μετοχικού κεφαλαίου εταιρειών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο (ΚΑΕ Σ6718), όπου τα αντίστοιχα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα ανήλθαν στο ποσό των 2,03 δις ευρώ περίπου. Για τα έσοδα αυτά δεν είχε προβλεφθεί οποιοδήποτε ποσό στον αντίστοιχο κωδικό του προϋπολογισμού. Το ανωτέρω ποσό των 2,03 δις ευρώ επιστράφηκε στο Ελληνικό Δημόσιο από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.), λόγω ισόποσης μείωσης του κεφαλαίου του εντός του έτους 2017. Σημειώνεται ωστόσο ότι το παραπάνω έσοδο δεν δημιουργεί δημοσιονομικό αποτέλεσμα, καθώς για το ίδιο ποσό έχει πραγματοποιηθεί αντίστοιχη δαπάνη προεξόφλησης δανείων, που συνήφθησαν με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ), στο πλαίσιο της κύριας χρηματοδοτικής σύμβασης (ΚΑΕ Ξ6269).

γ) Λοιπά έσοδα από δημόσιες επενδύσεις (ΚΑΕ Σ7900), όπου διαπιστώθηκε υπέρβαση κατά 300 εκατ. ευρώ περίπου, κυρίως λόγω υπέρβασης στα έσοδα από επιστροφές, καταλογισμούς κ.λπ. (ΚΑΕ Σ7910), ποσού 314 εκατ. ευρώ περίπου [σε συνδυασμό με υστέρηση, σε σχέση με τον προϋπολογισμό, κατά 14 εκατ. ευρώ περίπου των λοιπών εσόδων (ΚΑΕ Σ7990)].

---

¹ Δελτίο τύπου ΕΛ.ΣΤΑΤ. "Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί και Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί Έτος 2017 (1η εκτίμηση)", 5.3.2018.

Αντίθετα, οι κατηγορίες των εσόδων, οι οποίες παρουσίασαν σημαντική υστέρηση έναντι των αρχικών στόχων του προϋπολογισμού, είναι:

α) Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων (ΚΑΕ Σ0110), που παρουσίασε υστέρηση ποσού 1,1 δις ευρώ περίπου. Πρόκειται για την τρίτη κατά σειρά χρονιά, κατά την οποία τα έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων παρουσιάζουν υστέρηση έναντι του προϋπολογισμού, δεδομένης της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζει η χώρα.

Σημειώνεται ότι για πρώτη φορά κατά την τελευταία οκταετία παρατηρείται μικρή ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ, κατά ποσοστό 1% σε σχέση με το προηγούμενο οικονομικό έτος².

β) Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), που προβλέπεται στους νόμους 1642/1986 και 1676/1986, όπως ισχύουν, (ΚΑΕ Σ1100) και παρουσίασε υστέρηση ποσού 350 εκατ. ευρώ περίπου.

γ) Φόροι κατανάλωσης, που εισπράττονται από τα Τελωνεία (ΚΑΕ Σ1400) και παρουσίασαν υστέρηση ποσού 490 εκατ. ευρώ περίπου, η οποία αφορά κυρίως στην κατηγορία των ειδικών φόρων κατανάλωσης λοιπών προϊόντων (ΚΑΕ Σ1440 και Σ1470), όπως προϊόντων καπνού, εξαιτίας της αυξημένης αποθεματοποίησης στα καπνικά προϊόντα του έτους 2016, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις Σημειώσεις επί της υλοποίησης του Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2017 (Σημ. 43).

δ) Υπόλοιπα παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ) από διάφορα μη φορολογικά έσοδα που πρέπει να εισπραχθούν (ΚΑΕ Σ3621), ο προϋπολογισμός των οποίων, ποσού 81 εκατ. ευρώ, όχι μόνο δεν υλοποιήθηκε, αλλά τα αντίστοιχα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα παρουσίασαν αρνητικό υπόλοιπο, ποσού -218 εκατ. ευρώ περίπου, λόγω πραγματοποίησης επιστροφών εσόδων μεγαλύτερου ποσού από τα εισπραχθέντα (προ επιστροφών) έσοδα.

ε) Έσοδα από πώληση μετοχών επιχειρήσεων εισηγμένων στο Χρηματιστήριο (ΚΑΕ Σ6711), που ανήλθαν στο ποσό των 4 εκατ. ευρώ περίπου και παρουσίασαν υστέρηση ποσού 305 εκατ. ευρώ περίπου, καθώς ο προϋπολογισμός τους (ποσού 309 εκατ. ευρώ) υλοποιήθηκε σε ποσοστό μόλις 1%. Στα έσοδα αυτά περιλαμβάνεται κυρίως εισπραχθείσα δόση από πώληση μετοχών της ΟΠΑΠ Α.Ε. (ποσού 3 εκατ. ευρώ).

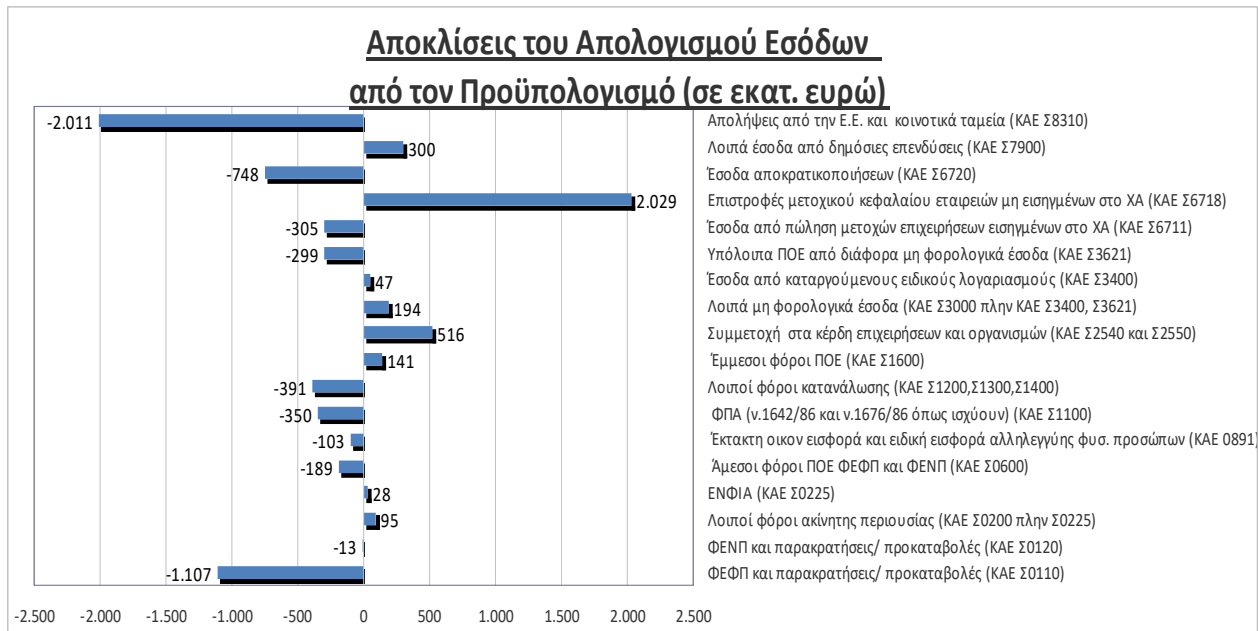
στ) Έσοδα προγράμματος αποκρατικοποιήσεων (ΚΑΕ Σ6720), που παρουσίασαν υστέρηση ποσού 748 εκατ. ευρώ περίπου, κυρίως εξαιτίας της μη είσπραξης εντός του έτους 2017 των ποσών που είχαν αρχικά εκτιμηθεί, αφενός από την επέκταση της σύμβασης παραχώρησης του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών (250 εκατ. ευρώ), αφετέρου από την πώληση της ΕΛΛΗΝΙΚΟ Α.Ε. (300 εκατ. ευρώ), όπως αναφέρεται στις Σημειώσεις επί της υλοποίησης του Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2017 (Σημ. 43).

---

² Δελτίο τύπου ΕΛ.ΣΤΑΤ. "Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί Έτος 2016 (1η εκτίμηση)", 8.3.2017 (175,9 δις ευρώ).

ζ) Απολήψεις από κοινοτικά ταμεία (ΚΑΕ Σ8310), ήτοι κυρίως από το Περιφερειακό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, που παρουσίασαν υστέρηση ποσού 2 δις ευρώ περίπου.

Ιστόγραμμα 1.1.1

Από τα προεκτεθέντα στοιχεία προκύπτει ότι η αναλογία άμεσων και έμμεσων φόρων ως προς τα συνολικά φορολογικά έσοδα ανήλθε σε 41,39% και 58,61% αντίστοιχα και ο λόγος έμμεσων/άμεσων φόρων διαμορφώνεται σε 1,42, υποδηλώνοντας ότι για κάθε ευρώ άμεσων φόρων καταβάλλεται 1,42 ευρώ για έμμεσους φόρους.

1.1.2 Επιστροφές, διαγραφές εσόδων και εισπρακτέο υπόλοιπο

ι) Οι επιστροφές εσόδων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των παρελθόντων οικονομικών ετών, διαμορφώθηκαν στο ποσό των 6.052.095.850,66 ευρώ, έναντι στόχου 3.289.000.000,00 ευρώ (βλ. εισηγητική έκθεση Προϋπολογισμού έτους 2017, σελ. 60 Πίνακας 3.4) παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με τις προβλέψεις κατά 84,01%. Η σημαντική αυτή υπέρβαση του ετησίου στόχου οφείλεται κυρίως στην επιτάχυνση της εκκαθάρισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γενικής Κυβέρνησης, προκειμένου να τονωθεί η ρευστότητα της οικονομίας και είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του ν. 4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης

Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (ΦΕΚ 94 Α΄). Ο στόχος του Προϋπολογισμού κινείται στα ίδια επίπεδα με αυτά των προηγούμενων χρήσεων, ενώ οι δυνατότητες αποπληρωμής του φορολογικού μηχανισμού ήταν πολύ μεγαλύτερες, όπως προκύπτει από τις πραγματοποιηθείσες επιστροφές εσόδων έτους 2017.

Οι επιστροφές αυτές αφορούν κυρίως σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, Φ.Π.Α. και άμεσους φόρους παρελθόντων οικονομικών ετών.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο πραγματοποίησε έλεγχο επί των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων, σύμφωνα με την 65286/20.10.2017 (Ορθή Επανάληψη) απόφαση της Προέδρου του, όπως τροποποιήθηκε με τις 70280/8.11.2017, 74251/24.11.2017, 80574/18.12.2017, 81450/19.12.2017 και 27514/18.04.2018 όμοιες.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (Ε.Μ.Σ.) χορηγήθηκε από τον Ιούλιο του 2016 έως τον Δεκέμβριο του 2017 χρηματοδότηση ύψους 577 εκατ. ευρώ για την αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων.

Ο έλεγχος (βλ. σχετ. Έκθεση Ελέγχου Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων από Επιστροφές Φόρων, Μάιος 2018³) ανέδειξε βασικές αδυναμίες ως προς τη διαχείριση και αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων προς φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς και συγκεκριμένες δυσλειτουργίες, που αποτελούν συγχρόνως και πηγές δημιουργίας νέων ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων. Ειδικότερα διαπιστώθηκαν:

- Ασάφεια και ελλιπής εφαρμογή του νομικού πλαισίου αναφορικά με τον ορισμό της έννοιας του ληξιπρόθεσμου μιας υποχρέωσης επιστροφής φόρου και της τοκοφορίας της ίδιας υποχρέωσης, πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και πολυνομία.
- Ύπαρξη μη εκκαθαρισμένων χειρόγραφων δηλώσεων Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων (Φ.Ε.Φ.Π.) και Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων (Φ.Ε.Ν.Π.) παλαιότερων ετών.
- Μη λεπτομερής απεικόνιση στις οικονομικές αναφορές της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.) της χρονολογικής ωρίμανσης των υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων.
- Καθυστερήσεις στην εξόφληση των υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων εισοδήματος και Φ.Π.Α. για διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών.

³ www.elsyn.gr υπό το λήμμα ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- Μη τήρηση της νομοθεσίας περί υποχρέωσης καταβολής τόκων επί αχρεωστήτως καταβληθέντων φόρων.
- Μη τήρηση της σειράς χρονολογικής προτεραιότητας (μέθοδος F.I.F.O.) κατά την εξόφληση των υποχρεώσεων επιστροφής φόρων.
- Ελλιπές νομικό και κανονιστικό πλαίσιο, όσον αφορά στις διαδικασίες λήψης και χρήσης της ειδικής χρηματοδότησης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (Ε.Μ.Σ.) για την αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων της Α.Α.Δ.Ε..
- Ύπαρξη διαφορών ως προς τον προσδιορισμό των εκκρεμών υποχρεώσεων και των εξοφλήσεων, σε σχέση με τις αναφορές της Α.Α.Δ.Ε., εξαιτίας κυρίως του γεγονότος ότι τα γραμμάτια τρίτων δεν περιλήφθηκαν στις υποχρεώσεις, αλλά στις εξοφλήσεις.
- Εντοπίστηκαν δε οι ακόλουθες πηγές δημιουργίας νέων ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων:
  - Αδυναμίες στη διαδικασία αυτόματου συμψηφισμού υποχρεώσεων της Κεντρικής Διοίκησης και της Γενικής Κυβέρνησης με χρέη προς την Α.Α.Δ.Ε. (απαιτήσεις της).
  - Μη διασύνδεση των πληροφοριακών συστημάτων της Α.Α.Δ.Ε. (Ο.Π.Σ. ELENXIS και Ο.Π.Σ. TAXIS) και αδυναμία εξαγωγής πληροφόρησης για επιστροφές φόρων που βρίσκονται σε διαδικασία ελέγχου.
  - Αδυναμίες στη διαδικασία εφαρμογής των Κριτηρίων Στόχευσης Ελέγχων (Risk Analysis).
  - Έλλειψη δυνατότητας παρακολούθησης δεδομένων και εξαγωγής πληροφόρησης από το Ο.Π.Σ. TAXIS σε επίπεδο Δ.Ο.Υ. για την παρακολούθηση των στατιστικών στοιχείων και των οικονομικών μεγεθών αναφορικά με τις εκκρεμείς υποχρεώσεις επιστροφών.
  - Έλλειψη διασύνδεσης του πληροφοριακού Συστήματος Ο.Π.Σ. TAXIS με τα πληροφοριακά συστήματα εξωτερικών φορέων και ελεγκτικών μηχανισμών (Κτηματολόγιο, Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε., Τειρεσίας, Τράπεζες κ.λπ.).
  - Έλλειψη αυτοματοποιημένης διαδικασίας διασταύρωσης μεταφερόμενων υπολοίπων από αιτήσεις επιστροφής Φ.Π.Α..
  - Υποχρεώσεις επιστροφής φόρων που καθίστανται ληξιπρόθεσμες λόγω μη αυτοματοποιημένης τακτοποίησής τους με τις αντίστοιχες φορολογικές οφειλές που εξοφλήθηκαν μέσω Τραπεζών.
  - Καθυστέρηση (μεγαλύτερη των 90 ημερών) στο χρόνο περαίωσης των ελέγχων επιστροφών φόρων.

ii) Οι διαγραφές εσόδων ανήλθαν στο ποσό των 1.955.880.437,75 ευρώ, έναντι ποσού 1.840.995.211,28 ευρώ του προηγούμενου έτους. Οι διαγραφές αναλύονται ανά κατηγορία εσόδου ως εξής:

- Ποσό 961.357.874,90 ευρώ αφορά σε διαγραφές εσόδων από άμεσους και έμμεσους φόρους και πιο συγκεκριμένα φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς και φόρους περιουσίας, οι οποίες παρουσιάζουν μικρή μείωση σε σχέση με το προηγούμενο οικονομικό έτος, κατά 24.337.255,80 ευρώ ή 2,5%.
- Ποσό 555.971.230,71 ευρώ αφορά σε διαγραφές βεβαιωμένων οφειλών λόγω κατάπτωσης εγγυήσεων.
- Ποσό 259.431.131,64 ευρώ αφορά σε διαγραφές προστίμων και προσαυξήσεων.
- Ποσό 179.120.200,50 ευρώ αφορά σε λοιπές βεβαιωμένες οφειλές παρελθόντων οικονομικών ετών.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο πλαίσιο του Ετησίου Προγράμματος Ελέγχου, με την 28817/24.04.2018 απόφαση της Προέδρου του, διενήργησε έλεγχο στη διαδικασία των διαγραφών για τη χρήση 2017. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Ποσοστό 95% των διαγραφών έτους 2017 αφορά σε διαγραφές ποσών που βεβαιώθηκαν από το έτος 2010 έως και το έτος 2017. Αναλυτικά, η κατανομή των διαγραφών ανά έτος βεβαίωσης παρουσιάζεται στον κατωτέρω πίνακα:

Πίνακας 1.1.2.1

Κατανομή διαγραφών ανά έτος βεβαίωσης		
ΕΤΟΣ Βεβαίωσης	ΠΟΣΟ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ	Ποσοστό % επί του συνόλου
1972-2005	33.427.242,79	1,71%
2006-2009	61.146.839,17	3,13%
2010- 2015	679.080.859,32	34,72%
2016	741.588.161,60	37,92%
2017	440.637.334,87	22,53%
	1.955.880.437,75	100%

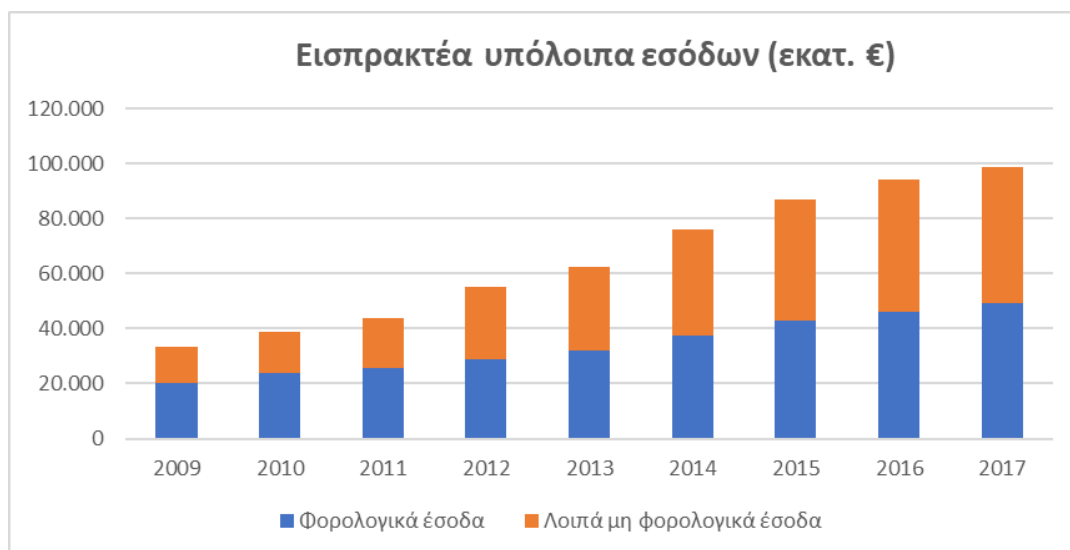
- Ποσό 1.297.917.532,99 ευρώ αφορά σε διαγραφές βεβαιωμένων οφειλών νομικών προσώπων, ενώ το υπόλοιπο ποσό ύψους 657.962.904,76 ευρώ αφορά σε οφειλές φυσικών προσώπων.
- Σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Δ.ΗΛΕ.Δ.) της Α.Α.Δ.Ε. από το συνολικό ποσό των διαγραφών, μόνο 21.382.717,18 ευρώ ή ποσοστό 1,09%, αφορούν σε παραγεγραμμένες οφειλές φορολογούμενων. Το υπόλοιπο ποσό έχει διαγραφεί είτε σε εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων είτε σε εκτέλεση αποφάσεων της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών επί ενδικοφανών προσφυγών. Επίσης, μόνο 9 από τις 120 Δ.Ο.Υ. έχουν διενεργήσει διαγραφές οφειλών λόγω παραγραφής. Οι Δ.Ο.Υ. δεν έχουν προχωρήσει μέχρι σήμερα σε έλεγχο των προς παραγραφή απαιτήσεων και ως εκ τούτου το ποσό των διαγραφών παραγεγραμμένων απαιτήσεων ενδέχεται να είναι μεγαλύτερο. Εξάλλου από τα στοιχεία της Δ.ΗΛΕ.Δ. προκύπτει ότι τα βεβαιωμένα έσοδα, για τα οποία δεν έχουν ληφθεί μέτρα διακοπής της παραγραφής, ανέρχονται στο ποσό των 260.050.456,91 ευρώ. Τα ανωτέρω καταδεικνύουν τις χρονοβόρες διαδικασίες διαγραφής παραγεγραμμένων απαιτήσεων του Κράτους, με αποτέλεσμα την ισόποση αύξηση του αριθμού των μη ρευστοποιήσιμων απαιτήσεων.

iii) Το εισπρακτέο υπόλοιπο του Απολογισμού του οικονομικού έτους 2017 ανήλθε σε 100.343.759.468,53 ευρώ ή ποσοστό 56,46% του ΑΕΠ (177,7 δις ευρώ)⁴ και είναι αυξημένο έναντι του προηγούμενου οικονομικού έτους, κατά 6.100.649.997,56 ευρώ ή ποσοστό 6,47%.

---

⁴ Δελτίο τύπου ΕΛ.ΣΤΑΤ. "Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί και Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί Έτος 2017 (1η εκτίμηση)", 5.3.2018.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.1.2

Στη διαμόρφωση αυτού του υψηλού και συνεχώς αυξανόμενου εισπρακτέου υπολοίπου συμβάλλουν κυρίως οι απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων (ΚΑΕ Σ0100), λόγω της τμηματικής καταβολής των φόρων, αλλά και από άμεσους φόρους παρελθόντων οικονομικών ετών (ΚΑΕ Σ0600), οι οποίοι παρουσιάζουν χαμηλό ποσοστό είσπραξης, από έμμεσους φόρους παρελθόντων οικονομικών ετών (ΚΑΕ Σ1600), από προσαυξήσεις, πρόστιμα και χρηματικές ποινές (ΚΑΕ Σ3721 και Σ3732), καθώς και από καταπτώσεις εγγυήσεων (ΚΑΕ Σ3300). Τα χαμηλά ποσοστά είσπραξης των φόρων παρελθόντων οικονομικών ετών καταδεικνύουν την αναποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων παλαιών οφειλών, σε συνδυασμό με την παγιοποίηση νέων κατηγοριών φόρων.

Το ύψος των βεβαιωθέντων προστίμων, που αφορούν παραβάσεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (ΚΒΣ), ανήλθε στο ποσό των 31.848.035.073,05 ευρώ, εκ των οποίων διεγράφησαν μέσα στο έτος 248.087.794,03 ευρώ, επεστράφησαν 6.818.775,29 ευρώ και εισπράχθηκαν μόνο 30.683.978,59 ευρώ. Επισημαίνεται ότι για το υπό εξέταση οικονομικό έτος, οι επαναβεβαιώσεις προστίμων, που έχουν επιβληθεί για παραβάσεις του ΚΒΣ σε παρελθόντα οικονομικά έτη, ανέρχονται στο ποσό των 30.443.335.739,31 ευρώ.

Ως προς την ανάλυση -κατά παλαιότητα και ανά κατηγορία οφειλέτη- του εισπρακτέου υπολοίπου των απαιτήσεων από πρόστιμα για παραβάσεις του ΚΒΣ, συνολικού ποσού 31.562.444.525,14 ευρώ, όπως προκύπτει από το αριθμ. πρωτ. Δ.ΗΛΕ.Δ Β 1131806/10.09.2018 έγγραφο της Α.Α.Δ.Ε. ισχύουν τα ακόλουθα:

(α) Ποσό 3.958.533.649,66 ευρώ ή ποσοστό 12,54% των απαιτήσεων από βεβαιωμένα πρόστιμα ΚΒΣ αφορά στην περίοδο 1976-2005, ενώ το υπόλοιπο ποσό 27.603.910.875,48 ευρώ ή ποσοστό 87,46% κατανέμεται στις χρήσεις 2006-2017 (σχετ. Πιν. 1.1.2.2).

(β) Έναντι των απαιτήσεων από βεβαιωμένα πρόστιμα ΚΒΣ την 31^η.12.2016 παρατηρήθηκε μείωση (διαγραφές, επιστροφές ή εισπράξεις) ποσού 240.372.181,96 ευρώ. Από το ποσό αυτό, μόνον 3.257.684,82 ευρώ ή ποσοστό 1,36%, αφορά σε πρόστιμα βεβαιωθέντα κατά την περίοδο 1976-2005, ενώ το υπόλοιπο ποσό των 237.114.497,14 ευρώ ή ποσοστό 98,65%, κατανέμεται στις χρήσεις 2006-2016 (σχετ. Πιν. 1.1.2.3).

(γ) Ποσοστό 36,91% των απαιτήσεων από βεβαιωθέντα πρόστιμα ΚΒΣ αφορά σε φυσικά πρόσωπα (επιτηδευματίες και μη) και ποσοστό 53,86% σε εταιρείες υπό τη νομική μορφή Α.Ε. και Ε.Π.Ε. (σχετ. Πιν. 1.1.2.4).

Τα ανωτέρω αποτυπώνονται στους ακόλουθους πίνακες:

Πίνακας 1.1.2.2
(αφορά γρή που βεβαιώθηκαν έως και το έτος 2017)

Κατανομή εισπρακτέου υπολοίπου ΚΑΕ Σ3732 «Πρόστιμα επιβαλλόμενα από τους οικονομικούς εφόρους για παραβάσεις ΚΒΣ»		
ΕΤΟΣ Βεβαίωσης	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ 2017	Ποσοστό % επί του συνόλου
1976-2005	3.958.533.649,66	12,54%
2006-2009	4.458.454.733,35	14,13%
2010	1.667.879.618,01	5,28%
2011	2.741.694.124,41	8,69%
2012	6.528.424.900,75	20,68%
2013	2.383.275.088,29	7,55%
2014	3.897.154.451,69	12,35%
2015	3.185.152.935,95	10,09%
2016	1.350.988.988,02	4,28%
2017	1.390.886.035,01	4,41%
	31.562.444.525,14	100%

Πίνακας 1.1.2.3

Μειώσεις εισπρακτέου υπολοίπου 2017 (ΚΑΕ Σ3732) κατ' έτος βεβαίωσης. (Συγκριτικά στοιχεία 2016)			
ΕΤΟΣ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ 2016	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ 2017	ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΤ'ΕΤΟΣ
1976-2005	3.961.791.334,48	3.958.533.649,66	3.257.684,82
2006-2009	4.463.352.112,00	4.458.454.733,35	4.897.378,65
2010	1.675.313.148,67	1.667.879.618,01	7.433.530,66
2011	2.747.492.835,79	2.741.694.124,41	5.798.711,38
2012	6.556.311.446,62	6.528.424.900,75	27.886.545,87
2013	2.402.005.148,60	2.383.275.088,29	18.730.060,31
2014	4.019.209.734,35	3.897.154.451,69	122.055.282,66
2015	3.221.618.690,60	3.185.152.935,95	36.465.754,65
2016	1.364.836.220,98	1.350.988.988,02	13.847.232,96
Σύνολο	30.411.930.671,70	30.171.558.490,13	240.372.181,96
2017		1.390.886.035,01	
Σύνολο		31.562.444.525,14	

Πίνακας 1.1.2.4

Κατανομή εισπρακτέου υπολοίπου ΚΑΕ Σ3732 ανά κατηγορία οφειλέτη

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ 2017	% επί του συνόλου
ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	11.649.553.077,99	36,91%
ΑΛΛΟΔΑΠΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	233.519.397,79	0,74%
ΕΝΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΕΣ	45.924.701,84	0,15%
ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	21.521.073,24	0,07%
ΝΠΔΔ	159.898.595,49	0,51%
Α.Ε.	12.265.603.583,34	38,86%
Ε.Π.Ε.	4.733.308.631,30	15,00%
Ο.Ε.	752.079.649,20	2,38%
Ε.Ε.	1.322.518.993,30	4,19%
ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΝ/ΣΜΟΙ ΚΑΙ Κ/Ξ	13.528.575,52	0,04%
ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2.274.793,17	0,01%
ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΣΥΛΛΟΓΟΙ, ΣΩΜΑΤΕΙΑ	306.948.198,09	0,97%
ΆΛΛΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ- ΑΤΑΞΙΝΟΜΗΤΑ	55.765.254,87	0,18%
	31.562.444.525,14	100%

Παρατηρείται ότι, ενώ μεγάλο μέρος των ανωτέρω απαιτήσεων είναι αμφιβόλου εισπραξιμότητας, εντούτοις, κατά πάγια τακτική, μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει σχετική πρόβλεψη απομείωσής τους. Η εκτίμηση όμως της εισπραξιμότητας των βεβαιωθέντων πέραν της δεκαετίας εσόδων και η συνακόλουθη διαγραφή των ανεπίδεκτων εισπραξης απαιτήσεων, αποτελούν αναγκαίες ενέργειες, ώστε ο Προϋπολογισμός να παρουσιάζει την πραγματική εικόνα του εισπρακτέου υπολοίπου, όπως προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 33 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας, (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 143 Α'), που θεσπίζουν την αρχή της ειλικρίνειας για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου. Επίσης, παρατηρείται αναποτελεσματικότητα στην είσπραξη των επιβαλλόμενων προστίμων που καταδεικνύει την αδυναμία διασύνδεσης ποινής και φορολογικής συμμόρφωσης.

Περαιτέρω, σημειώνεται ότι στο εισπρακτέο υπόλοιπο του Κρατικού Απολογισμού δεν συμπεριλαμβάνονται τα μη εισπραχθέντα έσοδα των Τελωνείων της Χώρας, τα οποία ως βεβαιωτικές και εισπρακτικές αρχές⁵ μπορούν να ενεργούν βεβαίωση και είσπραξη δημοσίων εσόδων δυνάμει νόμιμου τίτλου. Οι προαναφερόμενες απαιτήσεις τηρούνται σε λογιστικά βιβλία (βιβλίο εισπρακτέων απαιτήσεων) των Τελωνειακών Αρχών⁶, χωρίς ωστόσο να διενεργούνται κατάλληλες λογιστικές εγγραφές, προκειμένου αυτές να εμφανιστούν στο εισπρακτέο υπόλοιπο του Απολογισμού. Κατά συνέπεια, το υπόλοιπο που εκκρεμεί προς είσπραξη από τις αρμόδιες αρχές του Κράτους είναι διαφορετικό από αυτό που εμφανίζεται στον Απολογισμό. Η μη καταγραφή των ανείσπρακτων εσόδων των Τελωνείων στο εισπρακτέο υπόλοιπο του Απολογισμού αντίκειται προς τις διατάξεις του άρθρου 79 παρ. 2 του Συντάγματος, που ορίζει ότι όλα τα έσοδα και έξοδα του Κράτους πρέπει να αναγράφονται στον ετήσιο προϋπολογισμό και απολογισμό, τις καθιερούμενες με το άρθρο 49 του ν. 4270/2014 αρχές της ενότητας και της καθολικότητας, σύμφωνα με τις οποίες όλα τα έσοδα και οι δαπάνες εγγράφονται και εμφανίζονται σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό, καθώς και τη γενική αρχή της ειλικρίνειας, κατά τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 33 του ανωτέρω νόμου, βάσει της οποίας κάθε οικονομική και δημοσιονομική πρόβλεψη πρέπει να στηρίζεται σε πραγματικά στοιχεία.

---

⁵ ν. 4270/2014, άρ. 81 παρ. 1

⁶ Σύμφωνα με την απόφαση Τ6110/1156/Α0019/19.7.1995 (ΦΕΚ 650 Β') του Υπουργού Οικονομικών, η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 133 του ν. 1165/1918 «Περί Τελωνειακού Κώδικα» και εξακολουθεί να ισχύει σύμφωνα με το άρθρο 181 του ν. 2960/2001 «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας» (ΦΕΚ 265 Α').

1.1.3 Πιστωτικά Έσοδα

Πίνακας 1.1.3.1
Πιστωτικά Έσοδα Προϋπολογισμού

ΚΑΕ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ (1)	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ (2)	ΑΠΟΚΛΙΣΗ (3)=(2)-(1)	% ΑΠΟΚΛΙΣΗ (4)=(3)/(1)	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ (2) ως % ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ Π.Ε.
Σ5000	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	563.055.375.000,00	662.349.781.362,50	99.294.406.362,50	17,63%	99,50%
Σ5100	Πιστωτικά έσοδα από δάνεια και τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου	563.055.375.000,00	661.185.221.214,22	98.129.846.214,22	17,43%	99,33%
Σ5111	Έσοδα από εκδόσεις ομολόγων στην αγορά εσωτερικού	-	28.501.229.811,00	28.501.229.811,00	-	4,28%
Σ5131	Έσοδα από εκδόσεις εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου	41.000.000.000,00	38.545.627.000,00	- 2.454.373.000,00	-5,99%	5,79%
Σ5162	Έσοδα από τη σύναψη δανείων μηχανισμού σταθερότητας	15.650.000.000,00	64.659.340.323,22	49.009.340.323,22	313,16%	9,71%
Σ5172	Έσοδα από πώληση τίτλων με σύμφωνο επαναγοράς	506.405.375.000,00	529.479.024.080,00	23.073.649.080,00	4,56%	79,54%
Σ5200	Συμφωνίες ανταλλαγής κεφαλαίων και είσπραξης χρεολυσίων	-	479.123.411,63	479.123.411,63	-	0,07%
Σ5293	Εισπράξεις χρεολυσίων συμφωνίας ανταλλαγής Ομολόγων	-	236.222.584,62	236.222.584,62	-	0,04%
Σ5294	Εισπράξεις χρεολυσίων συμφωνίας ανταλλαγής Δανείων	-	242.900.827,01	242.900.827,01	-	0,04%
Σ5300	Εισπράξεις από επιστροφές δαπανών Δημοσίου Χρέους	-	76.082,49	76.082,49	-	0,00%
Σ5311	Εισπράξεις από επιστροφές δαπανών Δημοσίου Χρέους	-	76.082,49	76.082,49	-	0,00%

ΚΑΕ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ (1)	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ (2)	ΑΠΟΚΛΙΣΗ (3)=(2)-(1)	% ΑΠΟΚΛΙΣΗ (4)=(3)/(1)	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ (2) ως % ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ Π.Ε.
Σ5400	Εισπράξεις από τόκους Δημοσίου Χρέους	-	493.068.232,93	493.068.232,93	-	0,07%
Σ5490	Εισπράξεις από τόκους Δημοσίου Χρέους	-	493.068.232,93	493.068.232,93	-	0,07%
Σ5493	Εισπράξεις τόκων από ανταλλαγές επιτοκίων	-	490.157.964,70	490.157.964,70	-	0,07%
Σ5497	Εισπράξεις από επιστροφές τόκων Δημοσίου Χρέους	-	2.910.268,23	2.910.268,23	-	0,00%
Σ5800	Έσοδα από αναλήψεις χρεών	-	192.292.421,23	192.292.421,23	-	0,03%
Σ5821	Έσοδα από αναλήψεις χρεών Φορέων Γενικής Κυβέρνησης	-	192.292.421,23	192.292.421,23	-	0,03%
Σ9000	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ Π.Δ.Ε.	2.595.000.000,00	3.308.000.000,00	713.000.000,00	27,48%	0,50%
Σ9100	Πιστωτικά έσοδα από δάνεια και τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου	2.595.000.000,00	3.308.000.000,00	713.000.000,00	27,48%	0,50%
Σ9131	Έσοδα από εκδόσεις εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου	2.595.000.000,00	2.595.000.000,00	-	0,00%	0,39%
Σ9161	Έσοδα από τη σύναψη ειδικών και διακρατικών δανείων	-	713.000.000,00	713.000.000,00	-	0,11%
Σύνολο Πιστωτικών Εσόδων		565.650.375.000,00	665.657.781.362,50	100.007.406.362,50	17,68%	100%

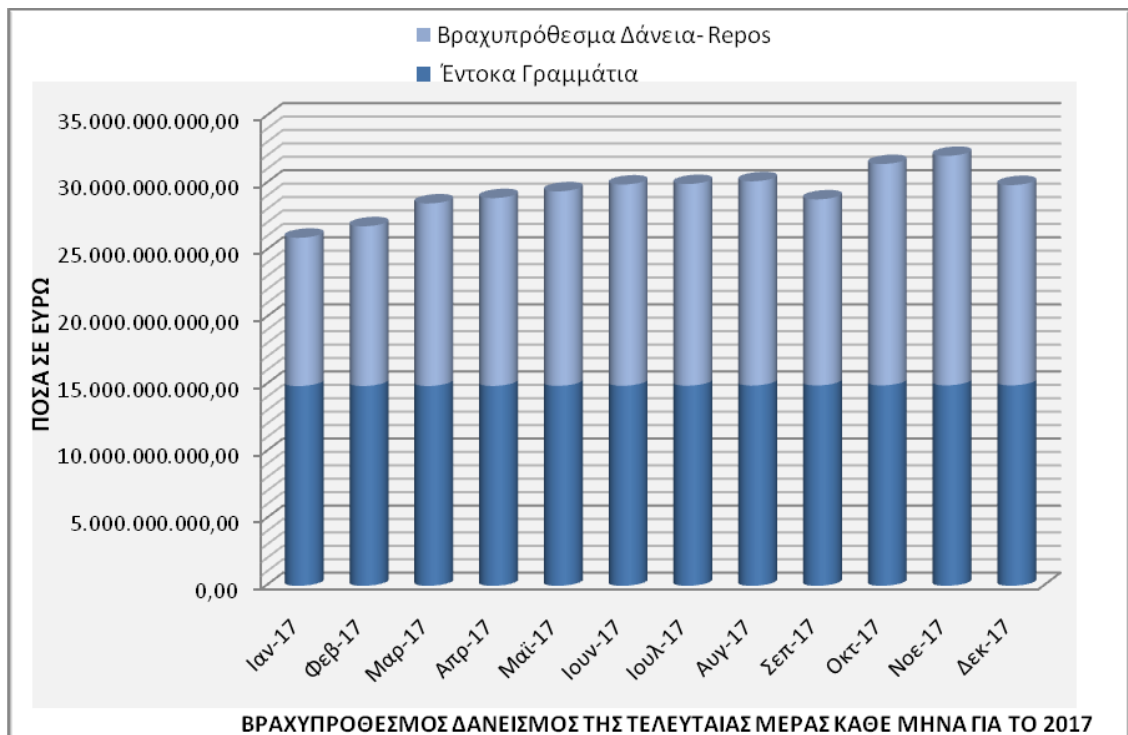
Τα πιστωτικά έσοδα (δανεισμός) ανέρχονται σε 665.657.781.362,50 ευρώ και υπερβαίνουν τα προϋπολογισθέντα κατά 100.007.406.362,50 ευρώ, ή ποσοστό 17,68%. Το μεγαλύτερο τμήμα των πιστωτικών εσόδων προέρχεται από τα «Πιστωτικά έσοδα από δάνεια και τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου» (ΚΑΕ Σ5100), που ανήλθαν σε 661.185.221.214,22 ευρώ, με απόκλιση 98.129.846.214,22 ευρώ από τα προϋπολογισθέντα, ποσού 563.055.375.000,00, ήτοι ποσοστιαία υπέρβαση 17,43%. Το μεγαλύτερο δε τμήμα των «Πιστωτικών Εσόδων από δάνεια και τίτλους του

Ελληνικού Δημοσίου» αποτελείται από τα βραχυπρόθεσμα δάνεια εσωτερικού. Αυτά απαρτίζονται κυρίως από τα α) «Έσοδα από πώληση τίτλων με σύμφωνο επαναγοράς (repos)» (ΚΑΕ Σ5172) 529.479.024.080,00 ευρώ και β) «Έσοδα από εκδόσεις εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου» (ΚΑΕ Σ5131) 38.545.627.000,00 ευρώ.

Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός πραγματοποιήθηκε με κεφάλαια που αποπληρώθηκαν από το «Κοινό Κεφάλαιο» και την «Ταμειακή Διαχείριση» των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, που τηρούνται σε λογαριασμούς της Τράπεζας της Ελλάδος (βλ. επόμενη παράγραφο 1.1.3.1).

Στο Γράφημα 1.1.3 παρουσιάζεται το ύψος του βραχυπρόθεσμου δανεισμού του Κράτους από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης την τελευταία ημέρα κάθε μήνα του έτους 2017. Παρατηρείται ότι τα έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου (Ε.Γ.Ε.Δ.) κυμαίνονται περί τα 15 δις ευρώ και τα repos μεταξύ 11 και 17,1 δις ευρώ.

Γράφημα 1.1.3

Τα «Έσοδα από τη Σύναψη Δανείων Μηχανισμού Σταθερότητας» (ΚΑΕ Σ5162), ποσού 64.659.340.323,22 ευρώ, παρουσιάζονται αυξημένα σε σχέση με το προβλεπόμενο ποσό των 15.650.000.000,00 ευρώ κατά 49.009.340.323,22 ευρώ ⁷.

Τα έσοδα από «Συμφωνίες ανταλλαγής κεφαλαίων και είσπραξης χρεολυσίων» (ΚΑΕ Σ5200), ποσού 479.123.411,63 ευρώ και «Εισπράξεις από τόκους Δημοσίου Χρέους» (ΚΑΕ Σ5400) ποσού 493.068.232,93 ευρώ, εμφάνιζαν μηδενικά ποσά στον προϋπολογισμό του έτους 2017.

Παρότι όμως για το 2017 δεν προβλέφθηκαν ποσά για αυτές τις δύο κατηγορίες πιστωτικών εσόδων, εντούτοις πραγματοποιήθηκαν διαχειριστικές πράξεις μέσω παραγώγων, που ως κύριο στόχο είχαν το κλείδωμα των σταθερών επιτοκίων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το χρέος του Ελληνικού Δημοσίου από δάνεια του επίσημου τομέα ήταν σε μεγάλο ποσοστό μεταβαλλόμενου επιτοκίου, καθώς και την ωφέλεια των ιστορικά χαμηλών επιτοκίων του ευρώ, ο Ο.Δ.ΔΗ.Χ. υιοθέτησε τη διαχειριστική πολιτική των παραγώγων, εξασφαλίζοντας έτσι την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διάρκεια δανείων.

Τέλος, τα «Πιστωτικά έσοδα ΠΔΕ»⁸ (ΚΑΕ Σ9000) ανήλθαν στο ποσό των 3.308.000.000,00 ευρώ και υπερβαίνουν την πρόβλεψη για το έτος 2017 κατά 713.000.000,00 ευρώ, που αφορά ειδικότερα στα «Έσοδα από τη σύναψη ειδικών και διακρατικών δανείων».

1.1.3.1 Στοιχεία για το «Κοινό Κεφάλαιο» και την «Ταμειακή Διαχείριση»

Με το άρθρο πρώτο του ν. 4323/2015 (ΦΕΚ 43 Α'/27.04.2015), όπως ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε με το άρθρο 37 του ν. 4325/2015 (ΦΕΚ 47 Α'/11.5.2015), κυρώθηκε η από 20 Απριλίου 2015 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Κατεπείγουσα ρύθμιση για τη μεταφορά ταμειακών διαθεσίμων των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης προς επένδυση στην Τράπεζα της Ελλάδος» (ΦΕΚ 41 Α'), βάσει της οποίας οι Φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, όπως αυτοί προσδιορίζονται από το ισχύον «Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης», που τηρείται με ευθύνη της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, και οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού υποχρεώθηκαν, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης ή διαδικασίας, να καταθέτουν τα ταμειακά τους διαθέσιμα και να μεταφέρουν τα κεφάλαια των προθεσμιακών τους καταθέσεων σε λογαριασμούς ταμειακής διαχείρισης που τηρούν στην Τράπεζα της Ελλάδος, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες του βραχυπρόθεσμου εσωτερικού δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου.

⁷ Λόγω της ολοκλήρωσης της 2^{ης} και 3^{ης} αξιολόγησης εφαρμογής του προγράμματος εντός του 2017 [βλέπε κεφάλαιο 2.2.2 («Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης»)].

⁸ Βλέπε κεφάλαιο ΠΔΕ.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ, κατά την 31^η.12.2017, το «Κοινό Κεφάλαιο» (βλ. άρθρο 15 παρ. 11 ν. 2469/1997) ανερχόταν σε 17 δις ευρώ και η «Ταμειακή Διαχείριση» σε 14,3 δις ευρώ, ήτοι συνολικά σε 31,29 δις ευρώ σε τρέχουσα αξία.

Η ανάλυση του κοινού κεφαλαίου κατά την 31^η.12.2017 είχε ως εξής:

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (ΛΟΓ.250)		
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟ
1	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	8.377.697.733,32
2	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΓΕΝΕΩΝ (ΑΚΑΓΕ)	5.681.298.877,66
3	ΛΟΙΠΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	324.446.251,52
4	ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	243.602.034,03
5	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	0
6	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ (ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ)	2.344.999.191,93
7	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	2.107.398,45
8	ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ	40.865.284,33
9	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	3.734.104,90
10	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	1.380.747,57
11	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ	702,22
	ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΙΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	17.020.132.325,93
	ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	14.271.000.000,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΙΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΤΑΜΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	31.291.132.325,93

1.2 Έξοδα Προϋπολογισμού

Πίνακας 1.2.1
Ανακεφαλαίωση Δαπανών Προϋπολογισμού

Οικονομικό Έτος 2017 (σε ευρώ)

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός	Διαμόρφωση	Απολογισμός Εξόδων	% Απόκλισης Απολογισμού-Π/Υ
Ξ0000	Πληρωμές για υπηρεσίες	13.138.415.366,00	13.423.362.361,55	13.017.523.993,15	-0,9%
Ξ0100	Προεδρική χορηγία, βουλευτικές αποζημιώσεις κ.λπ.	28.157.200,00	29.741.275,00	29.731.520,27	5,6%
Ξ0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί και Ι.Δ.Α.Χ.)	7.934.774.422,00	8.015.882.028,71	7.914.406.028,12	-0,3%
Ξ0300	Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας Ι.Δ. ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών	179.033.522,00	200.520.935,05	173.730.404,64	-3,0%
Ξ0400	Αμοιβές στρατιωτικών γενικά, οργάνων ΕΛ.ΑΣ, Λ.Σ., Π.Σ.	3.549.006.071,00	3.657.940.029,60	3.653.033.916,76	2,9%
Ξ0500	Πρόσθετες και παρεπόμενες παροχές	316.292.861,00	388.661.038,23	335.540.932,48	6,1%
Ξ0600	Συντάξεις δημοσίων λειτουργών	137.000.000,00	137.500.000,00	132.339.117,45	-3,4%
Ξ0700	Πληρωμές για μετακινήσεις	113.469.172,00	159.760.429,85	104.029.174,96	-8,3%
Ξ0800	Πληρωμές για λοιπές υπηρεσίες	651.582.118,00	826.451.894,47	674.712.898,47	3,5%
Ξ0900	Δαπάνες αμοιβών προσωπικού που δεν εντάσσονται σε άλλες υποκατηγορίες	229.100.000,00	6.904.730,64	0,00	-100%
Ξ1000	Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού	472.037.363,00	527.669.174,19	401.563.607,24	-14,9%
Ξ1100	Προμήθεια ειδών εξοπλισμού υπηρεσιών, εργαστηρίων κ.λπ.	69.138.016,00	79.894.317,54	27.602.373,80	-60,1%
Ξ1200	Προμήθεια υγειονομικού, φαρμακευτικού υλικού και ειδών καθαριότητας	36.504.175,00	34.570.786,78	30.889.218,26	-15,4%
Ξ1300	Προμήθεια ειδών συντήρησης και επισκευής εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	48.437.139,00	53.666.734,27	38.080.240,18	-21,4%
Ξ1400	Προμήθεια ειδών διατροφής, ματισμού, υπόδησης, εξάρτυσης, εστίασης, κατασκλήρωσης και άθλησης	76.632.030,00	87.837.588,00	84.530.893,99	10,3%
Ξ1500	Προμήθεια καυσίμων και λιπαντικών	183.369.060,00	192.286.585,92	174.674.433,70	-4,7%
Ξ1600	Διάφορες προμήθειες	16.115.680,00	22.861.127,32	15.783.010,49	-2,1%
Ξ1700	Προμήθεια κεφαλαιακού εξοπλισμού	27.990.663,00	38.063.735,36	12.979.412,14	-53,6%
Ξ1900	Στρατιωτικές κατασκευές, προμήθειες και εξοπλισμοί	13.850.600,00	18.488.299,00	17.024.024,68	22,9%

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός	Διαμόρφωση	Απολογισμός Εξόδων	% Απόκλισης Απολογισμού-Π/Υ
Ξ2000	Πληρωμές μεταβιβαστικές	21.288.766.000,00	23.041.400.237,34	22.623.674.057,64	6,3%
Ξ2100	Επιδότησεις, οικονομικές ενισχύσεις, κάλυψη ελλειμμάτων ειδικών διαχειρίσεων, ειδικών λογαριασμών κ.λπ.	349.597.300,00	359.552.030,00	315.953.251,60	-9,6%
Ξ2200	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, γεωργικούς, βιοτεχνικούς, βιομηχανικούς και τουριστικούς οργανισμούς).	138.175.000,00	132.029.040,07	125.585.029,72	-9,1%
Ξ2300	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ιδρύματα και οργανισμοί υγείας, πρόνοιας, κοινωνικής ασφάλισης και λογαριασμούς)	15.974.746.000,00	16.285.569.492,00	16.277.672.772,66	1,9%
Ξ2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	1.483.685.500,00	1.340.621.031,65	1.335.394.441,37	-10,0%
Ξ2500	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	795.482.600,00	1.133.695.084,00	1.028.463.388,44	29,3%
Ξ2600	Επιχορηγήσεις, εισφορές και συνδρομές σε διεθνείς οργανισμούς και κοινότητες του εξωτερικού	133.343.000,00	129.680.017,68	114.057.722,88	-14,5%
Ξ2700	Εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπές μεταβιβάσεις	2.034.711.000,00	3.269.329.370,94	3.036.575.494,34	49,2%
Ξ2800	Επιχορηγήσεις για αποδοχές προσωπικού γενικά, πρόσθετες και λοιπές παροχές και αποζημιώσεις.	379.025.600,00	390.924.171,00	389.971.956,63	2,9%
Ξ3000	Πληρωμές που αντிகρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα	5.079.236.000,00	5.117.502.151,00	4.917.902.465,79	-3,2%
Ξ3100	Επιστροφές όσων εισπράχθηκαν χωρίς να οφείλονται	29.200.000,00	29.202.755,00	21.468.435,42	-26,5%
Ξ3200	Αποδόσεις εσόδων που εισπράχθηκαν για τρίτους	3.089.701.000,00	3.077.004.878,00	3.022.382.008,55	-2,2%
Ξ3300	Δαπάνες εκμετάλλευσης κρατικής περιουσίας	8.135.000,00	9.072.518,00	8.350.377,58	2,6%
Ξ3400	Αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση	1.952.200.000,00	2.002.222.000,00	1.865.701.644,24	-4,4%
Ξ4000	Δαπάνες Βορειοατλαντικού Συμφώνου (Ν.Α.Τ.Ο.) που εκτελούνται με πιστώσεις κρατών-μελών	36.451.000,00	53.150.789,00	49.239.761,06	35,1%
Ξ4100	Δαπάνες έργων κοινού ενδιαφέροντος ΝΑΤΟ που εκτελούνται στην Ελλάδα και χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από εισφορές των κρατών-μελών αυτού	0,00	10.490.083,00	10.490.078,82	-

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός	Διαμόρφωση	Απολογισμός Εξόδων	% Απόκλισης Απολογισμού-Π/Υ
Ξ4200	Δαπάνες Πεδίου Βολής Κρήτης που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από τους χρήστες αυτού	0,00	8.100.000,00	7.507.424,50	-
Ξ4300	Εθνικές υποχρεώσεις	29.181.000,00	21.101.798,00	18.440.020,66	-36,8%
Ξ4400	Συμμετοχή της Ελλάδας σε δαπάνες Ν.Α.Τ.Ο.	500.000,00	500.000,00	496.659,89	-0,7%
Ξ4500	Αποστολές εξωτερικού για υπηρεσία Ν.Α.Τ.Ο.	6.570.000,00	5.927.560,00	5.507.126,63	-16,2%
Ξ4600	Απαλλοτριώσεις	200.000,00	200.000,00	-	-100%
Ξ4700	Συμμετοχή των λοιπών κρατών μελών Ν.Α.Τ.Ο. σε δαπάνες που χρηματοδοτούνται από ειδικά έσοδα	0,00	6.831.348,00	6.798.450,56	-
Ξ5000	Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες	1.692.066.550,00	687.898.349,41	199.146.716,97	-88,2%
Ξ5100	Διάφορες σύνθετες δαπάνες	1.485.055.000,00	182.756.664,82	18.627.484,29	-98,7%
Ξ5200	Διάφορες σύνθετες δαπάνες	27.319.250,00	324.467.195,59	14.280.484,09	-47,7%
Ξ5300	Προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε.	166.112.300,00	167.177.624,00	154.860.043,84	-6,8%
Ξ5400	Εθνική συμμετοχή για προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε.	13.580.000,00	13.496.865,00	11.378.704,75	-16,2%
Ξ6000	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της Δημόσιας Πίστης	571.537.718.000,00	673.124.812.883,00	671.164.082.994,95	17,4%
Ξ6100	Τόκοι Δημοσίου Χρέους	5.550.100.000,00	6.701.227.884,00	6.701.160.419,46	20,7%
Ξ6200	Χρεολύσια Δημοσίου Χρέους	559.920.130.000,00	662.842.632.970,00	662.842.617.426,62	18,4%
Ξ6300	Δαπάνες Δημοσίου Χρέους	75.000.000,00	69.306.680,00	69.301.429,14	-7,6%
Ξ6400	Πληρωμές υποχρεώσεων του Δημοσίου από αναλαμβανόμενες από αυτό εγγυήσεις υπέρ τρίτων	1.017.000.000,00	927.000.000,00	886.111.589,37	-12,9%
Ξ6500	Τακτοποίηση ακάλυπτων επιταγών και ελλειμμάτων δημοσίων διαχειρίσεων	310.000,00	471.006,00	146.781,02	-52,7%
Ξ6600	Τακτοποίηση συναλλαγματικών διαφορών και λοιπών υποχρεώσεων	678.000,00	721.590,00	79.083,62	-88,3%
Ξ6800	Τακτοποίηση παλαιών διαχειρίσεων	0,00	192.292.422,00	192.292.421,23	-
Ξ6900	Υποχρεώσεις από προγράμματα εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.)	4.974.500.000,00	2.391.160.331,00	472.373.844,49	-90,5%

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός	Διαμόρφωση	Απολογισμός Εξόδων	% Απόκλισης Απολογισμού- Π/Υ
Ξ7000	Απαλλοτριώσεις, αγορές, ανεγέρσεις κ.λπ.	692.984.000,00	914.934.000,00	912.048.242,44	31,6%
Ξ7200	Απαλλοτριώσεις, αγορές, μελέτες-έρευνες, ανεγέρσεις και εκτελέσεις έργων	580.700.000,00	580.700.000,00	578.908.477,78	-0,3%
Ξ7300	Συμμετοχή του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο εταιρειών κ.λπ.	112.284.000,00	334.234.000,00	333.139.764,66	196,7%
Ξ8000	Πληρωμές για έργα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων	6.750.000.000,00	6.782.240.474,00	5.949.998.762,58	-11,9%
Ξ8200	Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους	1.000.000.000,00	1.327.106.764,79	1.326.072.721,00	32,6%
Ξ8300	Πληρωμές για έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους	5.750.000.000,00	5.455.133.709,21	4.623.926.041,58	-19,6%
Ξ9000	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών (περιλαμβάνεται και η αποκατάσταση παγίας προκαταβολής)	130.700.721,00	1.651.067.405,19	1.581.651.769,73	1.110,1%
Ξ9100	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από προμήθειες αγαθών και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού	23.298.067,00	48.441.372,29	40.663.781,39	74,5%
Ξ9200	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από μεταβιβαστικές πληρωμές	15.811.000,00	1.470.654.278,66	1.440.024.260,81	9.007,7%
Ξ9500	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από πρόσθετες και παρεπόμενες παροχές	21.071.139,00	18.501.839,17	16.519.311,59	-21,6%
Ξ9700	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από μετακινήσεις	24.052.595,00	26.185.603,66	18.138.289,24	-24,6%
Ξ9800	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από λοιπές υπηρεσίες	37.633.268,00	75.883.738,45	61.922.902,36	64,5%
Ξ9900	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες	8.834.652,00	11.400.572,96	4.383.224,34	-50,4%
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	620.818.375.000,00	725.324.037.824,68	720.816.832.371,55	16,1%

1.2.1 Επισκόπηση επί των Εξόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού

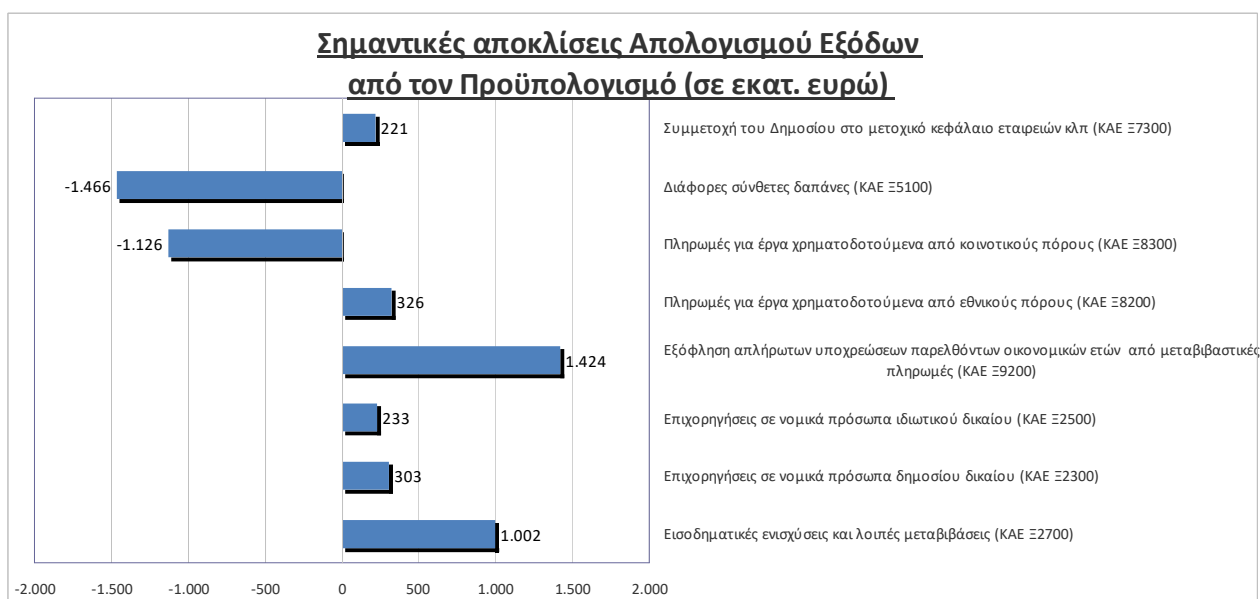
Για το οικονομικό έτος 2017 οι προβλέψεις των εξόδων του Προϋπολογισμού της Κεντρικής Διοίκησης ανέρχονταν στο ποσό των 620.818.375.000,00 ευρώ, ενώ οι τελικές πληρωμές (Απολογισμός) έτους 2017 ανήλθαν στο ποσό των 720.816.832.371,55 ευρώ, παρουσιάζοντας υπέρβαση σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις ποσού 99.998.457.371,55 ευρώ ή ποσοστού 16,1%.

Το σημαντικό ποσοστό της υπέρβασης οφείλεται κυρίως στην υπέρβαση των πληρωμών για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης (ΚΑΕ Ξ6000), κατά 99,63 δις ευρώ περίπου (ποσοστό 17,4%), η οποία αναλύεται περαιτέρω στην παράγραφο 1.2.4 «Δαπάνες εξυπηρέτησης Δημόσιας Πίστης».

Αφαιρουμένων, από το αρχικό προϋπολογισθέν ποσό των εξόδων, των πληρωμών για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης (ΚΑΕ Ξ6000), ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 49.280.657.000,00 ευρώ, η διαμόρφωσή του σε 52.199.224.941,68 ευρώ και οι πληρωμές σε 49.652.749.376,60 ευρώ. Κατά συνέπεια, η καθαρή υπέρβαση ανέρχεται στο ποσό των 372.092.376,60 ευρώ ή ποσοστό μόλις 0,76%.

Στο ιστόγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι σημαντικότερες αποκλίσεις σε επίπεδο Κωδικών Εξόδων (πλην ΚΑΕ Ξ6000):

Ιστόγραμμα 1.2.1

Αναφορικά με τις κυριότερες υπερβάσεις του απολογισμού εξόδων (πλην ΚΑΕ Ξ6000) σε σχέση με τον προϋπολογισμό, αξίζει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

(α) Η εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από μεταβιβαστικές πληρωμές, που απεικονίζονται στον ΚΑΕ Ξ9200 (επιχορηγήσεις για την πληρωμή παλαιών υποχρεώσεων σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης κ.ά.), ανήλθε σε 1,440 δις ευρώ περίπου, έναντι προϋπολογισμού μόλις 15,8 εκατ. ευρώ περίπου, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 1,424 δις ευρώ περίπου. Η υπέρβαση αφορά κυρίως στην καταβολή επιχορηγήσεων στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.) για εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών (ΚΑΕ Ξ9257) ποσού 466 εκατ. ευρώ, στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ - ΚΑΕ Ξ9258) ποσού 680 εκατ. ευρώ περίπου, σε ΟΤΑ α' βαθμού και νομικά πρόσωπα αυτών (ΚΑΕ Ξ9221 και Ξ9223 αντίστοιχα) ποσού 115 εκατ. ευρώ περίπου, καθώς και σε νομικά πρόσωπα της Γενικής Κυβέρνησης (ΚΑΕ Ξ9290) ποσού 122 εκατ. ευρώ περίπου, για τις οποίες δεν είχε προβλεφθεί οποιοδήποτε ποσό στους αντίστοιχους κωδικούς του προϋπολογισμού.

(β) Οι εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπές μεταβιβάσεις, που απεικονίζονται στον ΚΑΕ Ξ2700 [επιδόματα πολυτέκνων, επίδομα θέρμανσης, ΕΚΑΣ, κοινωνικό μέρισμα, κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης, κάλυψη παροχής Υπηρεσιών Κοινής Ωφελείας (ΥΚΩ) στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, κλπ.], είχαν προϋπολογισθεί σε 2 δις ευρώ περίπου, ενώ οι πληρωμές ανέρχονται σε 3 δις ευρώ περίπου, δημιουργώντας έτσι υπέρβαση περίπου 1 δις ευρώ. Η υπέρβαση αφορά κυρίως στη χορήγηση κοινωνικού μερίσματος (ΚΑΕ Ξ2762) ποσού 775 εκατ. ευρώ περίπου και στην κάλυψη παροχής Υπηρεσιών Κοινής Ωφελείας (ΥΚΩ) στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (ΚΑΕ Ξ2765) ποσού 476 εκατ. ευρώ, για τις οποίες δεν είχε προβλεφθεί οποιοδήποτε ποσό στους αντίστοιχους κωδικούς του προϋπολογισμού [σε συνδυασμό με την πληρωμή ποσών κοινωνικού εισοδήματος αλληλεγγύης (ΚΑΕ Ξ2764) και συνεισφοράς του Ελληνικού Δημοσίου στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών του άρθρου 9 του ν. 3869/2010 (ΚΑΕ Ξ2763) που υπολείπονται των προϋπολογισθέντων κατά 210 εκατ. ευρώ περίπου και 100 εκατ. ευρώ αντίστοιχα].

(γ) Οι πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους που απεικονίζονται στον ΚΑΕ Ξ8200 ανήλθαν σε 1,326 δις ευρώ περίπου, ενώ είχαν προϋπολογισθεί σε 1 δις ευρώ, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 326 εκατ. ευρώ περίπου. Η υπέρβαση του προϋπολογισμού αφορά κυρίως στις κατασκευές έργων (ΚΑΕ Ξ8240) κατά 435 εκατ. ευρώ περίπου και στη συντήρηση έργων (ΚΑΕ Ξ8250) κατά 113 εκατ. ευρώ περίπου [σε συνδυασμό κυρίως με την πληρωμή λοιπών δαπανών (ΚΑΕ Ξ8290) που υπολείπονται των προϋπολογισθέντων ποσών κατά 178 εκατ. ευρώ περίπου].

(δ) Οι επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, που απεικονίζονται στον ΚΑΕ Ξ2300 (επιχορηγήσεις σε ιδρύματα και οργανισμούς υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής ασφάλισης κ.ά.), ανήλθαν σε 16,278 δις ευρώ περίπου, ενώ είχαν προϋπολογισθεί σε 15,975 δις ευρώ περίπου, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 303 εκατ. ευρώ περίπου. Η υπέρβαση αφορά, μεταξύ άλλων, κυρίως επιχορήγηση στον ΕΦΚΑ για επιστροφή παρακρατηθεισών εισφορών υγείας σε συνταξιούχους (ΚΑΕ Ξ2381) ποσού 315 εκατ. ευρώ, για την οποία δεν είχε προβλεφθεί οποιοδήποτε ποσό στον αντίστοιχο κωδικό του προϋπολογισμού.

(ε) Οι επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που απεικονίζονται στον ΚΑΕ Ξ2500 (επιχορηγήσεις σε πολιτιστικά ιδρύματα, νοσηλευτικά και υγειονομικά ιδρύματα, ιδρύματα υγείας/κοινωνικής πρόνοιας, συγκοινωνιακούς φορείς, κ.ά.), ανήλθαν σε 1,028 δις ευρώ περίπου, ενώ είχαν προϋπολογισθεί σε 795 εκατ. ευρώ περίπου, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 233 εκατ. ευρώ περίπου. Η υπέρβαση αυτή αφορά κυρίως επιχορηγήσεις προς συγκοινωνιακούς φορείς (ΚΑΕ Ξ2580) κατά 88 εκατ. ευρώ περίπου, προς πολιτιστικά ιδρύματα (ΚΑΕ Ξ2520) κατά 69 εκατ. ευρώ περίπου, προς νοσηλευτικά και υγειονομικά ιδρύματα (ΚΑΕ Ξ2540) κατά 45 εκατ. ευρώ περίπου και προς ιδρύματα υγείας/κοινωνικής πρόνοιας (ΚΑΕ Ξ2550) κατά 40 εκατ. ευρώ περίπου.

(στ) Οι δαπάνες για συμμετοχή του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο εταιρειών, που απεικονίζονται στον ΚΑΕ Ξ7300 (συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου, αγορά μετοχών κλπ.), ανήλθαν σε 333 εκατ. ευρώ περίπου, ενώ είχαν προϋπολογισθεί σε 112 εκατ. ευρώ περίπου, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 221 εκατ. ευρώ περίπου.

Αντιθέτως, έναντι των προβλέψεων δαπανών του προϋπολογισμού (πλην ΚΑΕ Ξ6000) υπολείπονται κυρίως οι πληρωμές για έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους (ΚΑΕ Ξ8300), που υστερούν σε σχέση με τον προϋπολογισμό κατά 1,1 δις ευρώ περίπου, καθώς είχαν προϋπολογισθεί 5,7 δις ευρώ περίπου, ενώ τελικά δαπανήθηκαν 4,6 δις ευρώ περίπου. Η μη απορρόφηση του ως άνω προϋπολογισθέντος ποσού αφορά κυρίως στην αγορά ή απαλλοτρίωση εδάφους ή κτισμάτων (ΚΑΕ Ξ8320), στις κατασκευές έργων (ΚΑΕ Ξ8340) και στις λοιπές δαπάνες (ΚΑΕ Ξ8390) κατά τα ποσά των 169 εκατ. ευρώ περίπου, 852 εκατ. ευρώ περίπου και 1,29 δις ευρώ περίπου αντίστοιχα, σε συνδυασμό με υπέρβαση του προϋπολογισμού των επιδοτήσεων/οικονομικών ενισχύσεων (ΚΑΕ Ξ8380) κατά 1,2 δις ευρώ περίπου, η οποία σχετίζεται κυρίως με συμμετοχή του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών.

Σημειώνεται, επίσης, ότι μεταξύ των διαφόρων σύνθετων δαπανών (ΚΑΕ Ξ5100), οι οποίες εμφανίζονται στο ανωτέρω ιστόγραμμα 1.2.1 να υστερούν έναντι των αντίστοιχων προβλέψεων δαπανών του προϋπολογισμού κατά 1,466 δις ευρώ ή ποσοστό 98,7% (βλ. και Πίνακα 1.2.1.),

περιλαμβάνεται και το Τακτικό Αποθεματικό (ΚΑΕ Ξ5111) προϋπολογισθέντος ποσού 1 δις ευρώ, όπως και οι δαπάνες εφαρμογής νέων προγραμμάτων (ΚΑΕ Ξ5115), προϋπολογισθέντος ποσού 448 εκατ. ευρώ περίπου (ήτοι κωδικοί εξόδων αμφοτεροι υπαγόμενοι στον ΚΑΕ Ξ5110 «Πιστώσεις υπό κατανομή»), οι μηδενικές πληρωμές των οποίων δεν αντικατοπτρίζουν τη μη διάθεση των παραπάνω προβλεφθεισών πιστώσεων, καθόσον οι προϋπολογισθείσες δαπάνες διατέθηκαν με μεταφορά των πιστώσεων σε άλλους κωδικούς. Η διάθεση των πιστώσεων του Τακτικού Αποθεματικού, αναλύεται περαιτέρω στην παράγραφο 1.2.2 «Αποθεματικό» που ακολουθεί.

Σχετικά αναφέρουμε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 71 του ν. 4270/2014, από το Υπουργείο Οικονομικών καταρτίζονται ανά τρίμηνο και διαβιβάζονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο καταστάσεις μεταβολών πιστώσεων του Κρατικού Προϋπολογισμού ανά Υπουργείο, Αποκεντρωμένη Διοίκηση και Περιφερειακή Υπηρεσία των αντίστοιχων Υπουργείων. Ωστόσο, στις ανωτέρω καταστάσεις δεν εμφανίζονται οι κωδικοί αριθμοί εξόδων (ΚΑΕ), που επηρεάζονται από τη διάθεση των υπό κατανομή πιστώσεων, καθώς και οι σχετικές αιτιολογίες, ούτε προκύπτει από άλλη κατάσταση η πληροφόρηση αυτή, με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής η παρακολούθηση της διάθεσης των υπό κατανομή πιστώσεων.

Στον παρακάτω πίνακα 1.2.1.1 παρουσιάζονται οι αποκλίσεις του προϋπολογισμού και του απολογισμού εξόδων του οικονομικού έτους 2017, με τα αντίστοιχα μεγέθη του προηγούμενου οικονομικού έτους:

Πίνακας 1.2.1.1

Ανακεφαλαίωση Δαπανών Προϋπολογισμού

Οικονομικό Έτος 2016 και 2017 (σε ευρώ)

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός 2016	Απολογισμός Εξόδων 2016	Προϋπολογισμός 2017	Απολογισμός Εξόδων 2017	Απόκλιση Π/Υ 2017 – Π/Υ 2016	Απόκλιση Απολογισμού Εξόδων 2017-2016
Ξ0000	Πληρωμές για υπηρεσίες	18.845.573.888,00	18.920.470.184,05	13.138.415.366,00	13.017.523.993,15	-30,30%	-31,20%
Ξ0100	Προεδρική χορηγία, βουλευτικές αποζημιώσεις κ.λπ.	28.258.000,00	27.691.674,72	28.157.200,00	29.731.520,27	0,36%	7,37%
Ξ0200	Αμοιβές πολιτικών υπαλλήλων (τακτικοί και Ι.Δ.Α.Χ.)	7.610.461.845,00	7.742.864.981,15	7.934.774.422,00	7.914.406.028,12	4,30%	2,20%
Ξ0300	Αμοιβές υπαλλήλων με σχέση εργασίας Ι.Δ. ορισμένου χρόνου και ειδικών κατηγοριών	175.149.275,00	165.346.499,17	179.033.522,00	173.730.404,64	2,20%	5,10%

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός 2016	Απολογισμός Εξόδων 2016	Προϋπολογισμός 2017	Απολογισμός Εξόδων 2017	Απόκλιση Π/Υ 2017 – Π/Υ 2016	Απόκλιση Απολογισμού Εξόδων 2017-2016
Ξ0400	Αμοιβές στρατιωτικών γενικά, οργάνων ΕΛ.ΑΣ, Λ.Σ., Π.Σ.	3.419.681.880,00	3.507.239.728,42	3.549.006.071,00	3.653.033.916,76	3,80%	4,20%
Ξ0500	Πρόσθετες και παρεπόμενες παροχές	318.730.495,00	340.463.562,67	316.292.861,00	335.540.932,48	-0,80%	-1,40%
Ξ0600	Συντάξεις δημοσίων λειτουργών	6.520.000.000,00	6.369.784.302,19	137.000.000,00	132.339.117,45	-97,90%	-97,90%
Ξ0700	Πληρωμές για μετακινήσεις	106.105.199,00	103.124.803,37	113.469.172,00	104.029.174,96	6,90%	0,90%
Ξ0800	Πληρωμές για λοιπές υπηρεσίες	667.187.194,00	663.954.632,36	651.582.118,00	674.712.898,47	-2,30%	1,60%
Ξ0900	Δαπάνες αμοιβών προσωπικού που δεν εντάσσονται σε άλλες υποκατηγορίες	0,00	0,00	229.100.000,00	0,00	-	-
Ξ1000	Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού	475.972.224,00	433.825.733,19	472.037.363,00	401.563.607,24	-0,80%	-7,40%
Ξ1100	Προμήθεια ειδών εξοπλισμού υπηρεσιών, εργαστηρίων κ.λπ.	60.139.637,00	52.476.674,19	69.138.016,00	27.602.373,80	15,00%	-47,40%
Ξ1200	Προμήθεια υγειονομικού, φαρμακευτικού υλικού και ειδών καθαριότητας	40.187.045,00	33.611.495,52	36.504.175,00	30.889.218,26	-9,20%	-8,10%
Ξ1300	Προμήθεια ειδών συντήρησης και επισκευής εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	48.270.082,00	38.892.653,82	48.437.139,00	38.080.240,18	0,30%	-2,10%
Ξ1400	Προμήθεια ειδών διατροφής, ψατισμού, υπόδησης, εξάρτυσης, εστίασης, κατασκήνωσης και άθλησης	94.734.024,00	102.239.170,38	76.632.030,00	84.530.893,99	-19,10%	-17,30%
Ξ1500	Προμήθεια καυσίμων και λιπαντικών	180.326.115,00	157.277.980,50	183.369.060,00	174.674.433,70	1,70%	11,10%
Ξ1600	Διάφορες προμήθειες	15.748.395,00	17.831.604,61	16.115.680,00	15.783.010,49	2,30%	-11,50%
Ξ1700	Προμήθεια κεφαλαιακού εξοπλισμού	27.490.256,00	14.807.185,92	27.990.663,00	12.979.412,14	1,80%	-12,30%
Ξ1900	Στρατιωτικές κατασκευές, προμήθειες και εξοπλισμοί	9.076.670,00	16.688.968,25	13.850.600,00	17.024.024,68	52,60%	2,00%

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός 2016	Απολογισμός Εξόδων 2016	Προϋπολογισμός 2017	Απολογισμός Εξόδων 2017	Απόκλιση Π/Υ 2017 – Π/Υ 2016	Απόκλιση Απολογισμού Εξόδων 2017-2016
Ξ2000	Πληρωμές μεταβιβαστικές	15.313.123.000,00	16.826.072.618,16	21.288.766.000,00	22.623.674.057,64	39,00%	34,50%
Ξ2100	Επιδότησεις, οικονομικές ενισχύσεις, κάλυψη ελλειμμάτων ειδικών διαχειρίσεων, ειδικών λογαριασμών κ.λπ.	351.342.000,00	320.157.357,86	349.597.300,00	315.953.251,60	-0,50%	-1,30%
Ξ2200	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, γεωργικούς, βιοτεχνικούς, βιομηχανικούς και τουριστικούς οργανισμούς).	192.225.500,00	165.626.710,78	138.175.000,00	125.585.029,72	-28,10%	-24,20%
Ξ2300	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ιδρύματα και οργανισμοί υγείας, πρόνοιας, κοινωνικής ασφάλισης και λογαριασμούς)	10.644.360.800,00	11.808.174.837,47	15.974.746.000,00	16.277.672.772,66	50,10%	37,90%
Ξ2400	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, λογαριασμούς, λοιπά ιδρύματα και οργανισμούς)	1.203.071.500,00	1.209.377.818,69	1.483.685.500,00	1.335.394.441,37	23,30%	10,40%
Ξ2500	Επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	785.287.400,00	898.431.560,22	795.482.600,00	1.028.463.388,44	1,30%	14,50%
Ξ2600	Επιχορηγήσεις, εισφορές και συνδρομές σε διεθνείς οργανισμούς και κοινότητες του εξωτερικού	111.935.300,00	117.421.117,74	133.343.000,00	114.057.722,88	19,10%	-2,90%
Ξ2700	Εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπές μεταβιβάσεις	1.648.817.500,00	1.931.840.919,41	2.034.711.000,00	3.036.575.494,34	23,40%	57,20%
Ξ2800	Επιχορηγήσεις για αποδοχές προσωπικού γενικά, πρόσθετες και λοιπές παροχές και αποζημιώσεις.	376.083.000,00	375.042.295,99	379.025.600,00	389.971.956,63	0,80%	4,00%

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός 2016	Απολογισμός Εξόδων 2016	Προϋπολογισμός 2017	Απολογισμός Εξόδων 2017	Απόκλιση Π/Υ 2017 – Π/Υ 2016	Απόκλιση Απολογισμού Εξόδων 2017-2016
Ξ3000	Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα	4.865.815.000,00	4.865.631.105,62	5.079.236.000,00	4.917.902.465,79	4,40%	1,10%
Ξ3100	Επιστροφές όσων εισπράχθηκαν χωρίς να οφείλονται	29.500.000,00	31.898.774,99	29.200.000,00	21.468.435,42	-1,00%	-32,70%
Ξ3200	Αποδόσεις εσόδων που εισπράχθηκαν για τρίτους	3.010.595.000,00	2.990.548.257,40	3.089.701.000,00	3.022.382.008,55	2,60%	1,10%
Ξ3300	Δαπάνες εκμετάλλευσης κρατικής περιουσίας	7.920.000,00	5.940.217,97	8.135.000,00	8.350.377,58	2,70%	40,60%
Ξ3400	Αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση	1.817.800.000,00	1.837.243.855,26	1.952.200.000,00	1.865.701.644,24	7,40%	1,50%
Ξ4000	Δαπάνες Βορειοατλαντικού Συμφώνου (Ν.Α.Τ.Ο.) που εκτελούνται με πιστώσεις κρατών-μελών	36.451.000,00	68.769.741,80	36.451.000,00	49.239.761,06	0	-0,28
Ξ4100	Δαπάνες έργων κοινού ενδιαφέροντος ΝΑΤΟ που εκτελούνται στην Ελλάδα και χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από εισφορές των κρατών-μελών αυτού	0,00	12.341.280,87	0,00	10.490.078,82	-	-15,00%
Ξ4200	Δαπάνες Πεδίου Βολής Κρήτης που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από τους χρήστες αυτού	0,00	7.432.056,50	0,00	7.507.424,50	-	1,00%
Ξ4300	Εθνικές υποχρεώσεις	29.181.000,00	36.477.054,53	29.181.000,00	18.440.020,66	0,00%	-49,40%
Ξ4400	Συμμετοχή της Ελλάδας σε δαπάνες Ν.Α.Τ.Ο.	500.000,00	496.838,27	500.000,00	496.659,89	0,00%	0,00%
Ξ4500	Αποστολές εξωτερικού για υπηρεσία Ν.Α.Τ.Ο.	6.570.000,00	5.401.892,01	6.570.000,00	5.507.126,63	0,00%	1,90%
Ξ4600	Απαλοτριώσεις	200.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00%	-
Ξ4700	Συμμετοχή των λοιπών κρατών μελών Ν.Α.Τ.Ο. σε δαπάνες που χρηματοδοτούνται από ειδικά έσοδα	0,00	6.620.619,62	0,00	6.798.450,56	-	2,70%
Ξ5000	Δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες	1.402.805.758,00	180.530.354,41	1.692.066.550,00	199.146.716,97	20,60%	10,30%
Ξ5100	Διάφορες σύνθετες δαπάνες	1.197.943.958,00	25.603.207,13	1.485.055.000,00	18.627.484,29	23,97%	-27,25%
Ξ5200	Διάφορες σύνθετες δαπάνες	28.723.900,00	11.581.277,27	27.319.250,00	14.280.484,09	-4,89%	23,31%

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός 2016	Απολογισμός Εξόδων 2016	Προϋπολογισμός 2017	Απολογισμός Εξόδων 2017	Απόκλιση Π/Υ 2017 – Π/Υ 2016	Απόκλιση Απολογισμού Εξόδων 2017-2016
Ξ5300	Προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε.	163.852.900,00	133.295.330,01	166.112.300,00	154.860.043,84	1,38%	16,18%
Ξ5400	Εθνική συμμετοχή για προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε.	12.285.000,00	10.050.540,00	13.580.000,00	11.378.704,75	10,54%	13,21%
Ξ6000	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της Δημόσιας Πίστης	541.523.170.000,00	551.052.292.938,77	571.537.718.000,00	671.164.082.994,95	5,50%	21,80%
Ξ6100	Τόκοι Δημοσίου Χρέους	5.930.100.000,00	6.086.091.148,34	5.550.100.000,00	6.701.160.419,46	-6,40%	10,10%
Ξ6200	Χρεολύσια Δημοσίου Χρέους	527.240.130.000,00	541.899.329.314,09	559.920.130.000,00	662.842.617.426,62	6,20%	22,30%
Ξ6300	Δαπάνες Δημοσίου Χρέους	80.005.000,00	65.225.279,22	75.000.000,00	69.301.429,14	-6,30%	6,20%
Ξ6400	Πληρωμές υποχρεώσεων του Δημοσίου από αναλαμβανόμενες από αυτό εγγυήσεις υπέρ τρίτων	1.773.000.000,00	1.651.020.073,04	1.017.000.000,00	886.111.589,37	-42,60%	-46,30%
Ξ6500	Τακτοποίηση ακάλυπτων επιταγών και ελλειμμάτων δημοσίων διαχειρίσεων	360.000,00	26.671,94	310.000,00	146.781,02	-13,90%	450,30%
Ξ6600	Τακτοποίηση συναλλαγματικών διαφορών και λοιπών υποχρεώσεων	678.000,00	79.762,32	678.000,00	79.083,62	0,00%	-0,90%
Ξ6700	Χορηγούμενα δάνεια σε ευρώ- συναλλαγμα	22.000,00	0,00	0,00	0,00	-100,00%	-
Ξ6800	Τακτοποίηση παλαιών διαχειρίσεων	400.875.000,00	766.974.922,65	0,00	192.292.421,23	-100,00%	-74,90%
Ξ6900	Υποχρεώσεις από προγράμματα εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων(Ε.Δ.)	6.098.000.000,00	583.545.767,17	4.974.500.000,00	472.373.844,49	-18,40%	-19,10%
Ξ7000	Απαλλοτριώσεις, αγορές, ανεγέρσεις κ.λπ.	692.680.000,00	604.348.220,96	692.984.000,00	912.048.242,44	0,00%	50,90%
Ξ7200	Απαλλοτριώσεις, αγορές, μελέτες- έρευνες, ανεγέρσεις και εκτελέσεις έργων	580.700.000,00	579.361.137,63	580.700.000,00	578.908.477,78	0,00%	-0,10%
Ξ7300	Συμμετοχή του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο εταιρειών κ.λπ.	111.980.000,00	24.987.083,33	112.284.000,00	333.139.764,66	0,30%	1233,20%

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός 2016	Απολογισμός Εξόδων 2016	Προϋπολογισμός 2017	Απολογισμός Εξόδων 2017	Απόκλιση Π/Υ 2017 – Π/Υ 2016	Απόκλιση Απολογισμού Εξόδων 2017-2016
Ξ8000	Πληρωμές για έργα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων	6.750.000.000,00	6.283.653.965,63	6.750.000.000,00	5.949.998.762,58	0,00%	-5,30%
Ξ8200	Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους	750.000.000,00	809.902.445,64	1.000.000.000,00	1.326.072.721,00	33,30%	63,70%
Ξ8300	Πληρωμές για έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους	6.000.000.000,00	5.473.751.519,99	5.750.000.000,00	4.623.926.041,58	-4,20%	-15,50%
Ξ9000	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών (περιλαμβάνεται και η αποκατάσταση παγίας προκαταβολής)	125.976.130,00	2.971.498.460,44	130.700.721,00	1.581.651.769,73	3,80%	-46,80%
Ξ9100	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από προμήθειες αγαθών και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού	19.492.762,00	51.858.324,19	23.298.067,00	40.663.781,39	19,50%	-21,60%
Ξ9200	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από μεταβιβαστικές πληρωμές	23.436.000,00	2.380.948.814,60	15.811.000,00	1.440.024.260,81	-32,50%	-39,50%
Ξ9500	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από πρόσθετες και παρεπόμενες παροχές	21.561.505,00	18.555.104,79	21.071.139,00	16.519.311,59	-2,30%	-11,00%
Ξ9700	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από μετακινήσεις	19.691.069,00	15.972.982,38	24.052.595,00	18.138.289,24	22,10%	13,60%
Ξ9800	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από λοιπές υπηρεσίες	33.085.080,00	491.673.071,83	37.633.268,00	61.922.902,36	13,70%	-87,40%
Ξ9900	Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από δαπάνες που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες	8.709.714,00	12.490.162,65	8.834.652,00	4.383.224,34	1,40%	-64,90%
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	590.031.567.000,00	602.207.093.323,03	620.818.375.000,00	720.816.832.371,55	5,20%	19,70%

Στο ακόλουθο ιστόγραμμα απεικονίζονται οι κυριότερες αποκλίσεις των απολογιστικών εξόδων του οικονομικού έτους 2017, σε σχέση με τα απολογιστικά έξοδα του οικονομικού έτους 2016:

Ιστόγραμμα 1.2.1.1:

Οι κυριότερες αποκλίσεις των απολογιστικών εξόδων του οικονομικού έτους 2017, σε σχέση με τα απολογιστικά έξοδα του οικονομικού έτους 2016, είναι οι κάτωθι:

(α) Οι συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων-λειτουργών (ΚΑΕ Ξ0600), ποσού 132 εκατ. ευρώ περίπου, είναι μειωμένες κατά 6,2 δις ευρώ περίπου σε σχέση με το έτος 2016 (6,3 δις ευρώ περίπου), λόγω του ότι, όπως αναφέρεται και στις Σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων έτους 2017 (Σημ. 1.3), από 1.1.2017 η δαπάνη για την καταβολή των συντάξεων δημοσίων υπαλλήλων – λειτουργών, με εξαίρεση ορισμένες περιπτώσεις (πολεμικές συντάξεις, συντάξεις Εθνικής Αντίστασης, κλπ.) αναλήφθηκε από τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), με παράλληλη επιχορήγησή του από τον κρατικό προϋπολογισμό και απόδοση σε αυτόν των ασφαλιστικών εισφορών εργοδότη και εργαζομένου.

(β) Οι επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΚΑΕ Ξ2300), ποσού 16,3 δις ευρώ περίπου, είναι αυξημένες κατά 4,5 δις ευρώ σε σχέση με το έτος 2016 (11,8 δις ευρώ περίπου). Η αύξηση αφορά κυρίως στις επιχορηγήσεις σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης (ΚΑΕ Ξ2350, Ξ2360 και Ξ2380 αθροιστικά) και ιδιαίτερα στον ΕΦΚΑ για την πληρωμή των συντάξεων

ασφαλισμένων Δημοσίου (που όπως προαναφέρθηκε, μέχρι 31.12.2016 πληρώνονταν από τον κρατικό προϋπολογισμό), με πρόσθετη επιχορήγηση ποσού 4,581 δις ευρώ περίπου (ΚΑΕ Ξ2367), όπως αναφέρεται στις Σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων έτους 2017 (Σημ. 17.1).

(γ) Οι εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπές μεταβιβάσεις (ΚΑΕ Ξ2700), ποσού 3 δις ευρώ περίπου, είναι αυξημένες κατά 1,1 δις ευρώ σε σχέση με το έτος 2016 (1,9 δις ευρώ περίπου). Η αύξηση αφορά κυρίως στις εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπά μέτρα κοινωνικής προστασίας (ΚΑΕ Ξ2760) που αυξήθηκαν κατά 1,8 δις ευρώ περίπου. Ειδικότερα, αυξήθηκαν οι δαπάνες κοινωνικού μερίσματος, ποσού 775 εκατ. ευρώ και της κάλυψης παροχής Υπηρεσιών Κοινής Ωφελείας (ΥΚΩ) στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (ΚΑΕ Ξ2765), ποσού 476 εκατ. ευρώ (για την κάλυψη μέρους του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας και την επανασύνδεση ηλεκτρικού ρεύματος σε νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα, κατά τα αναφερόμενα στη Σημείωση 17.4 επί των οικονομικών καταστάσεων έτους 2017), οι οποίες δεν υπήρχαν κατά το έτος 2016, ενώ οι δαπάνες κοινωνικού εισοδήματος αλληλεγγύης, ποσού 550 εκατ. ευρώ, σημείωσαν αύξηση κατά 501 εκατ. ευρώ σε σχέση με το έτος 2016. Αντίθετα υπήρξε μείωση στις δαπάνες για γενικά επιδόματα και βοηθήματα κοινωνικής πρόνοιας (ΚΑΕ Ξ2730) κατά 398 εκατ. ευρώ περίπου και για εισοδηματικές ενισχύσεις και λοιπά μέσα κοινωνικής προστασίας (ΚΑΕ Ξ2750) κατά 260 εκατ. ευρώ περίπου.

(δ) Οι δαπάνες για συμμετοχή του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο εταιρειών (ΚΑΕ Ξ7300), ποσού 333 εκατ. ευρώ περίπου, είναι αυξημένες κατά 308 εκατ. ευρώ, σε σχέση με το έτος 2016 (25 εκατ. ευρώ περίπου). Η αύξηση εντοπίζεται στον ΚΑΕ Ξ7313 «Έξοδα συμμετοχής σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου, αγορά μετοχών για μη εισηγμένες επιχειρήσεις εσωτερικού».

(ε) Οι πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους (ΚΑΕ Ξ8200), ποσού 1,3 δις ευρώ περίπου, είναι αυξημένες κατά 516 εκατ. ευρώ σε σχέση με το έτος 2016 (810 εκατ. ευρώ περίπου). Η αύξηση αφορά κυρίως στις δαπάνες κατασκευής έργων (ΚΑΕ Ξ8240) κατά 369 εκατ. ευρώ περίπου και στις δαπάνες επιδοτήσεων - οικονομικών ενισχύσεων - συμμετοχής του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο επιχειρήσεων (ΚΑΕ Ξ8280) κατά 131 εκατ. ευρώ περίπου.

(στ) Οι πληρωμές για έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους (ΚΑΕ Ξ8300), ποσού 4,6 δις ευρώ περίπου, είναι μειωμένες κατά 850 εκατ. ευρώ σε σχέση με το έτος 2016 (5,5 δις ευρώ περίπου). Η μείωση αφορά κυρίως στις δαπάνες κατασκευής έργων (ΚΑΕ Ξ8340) κατά 1,9 δις ευρώ περίπου. Αντίθετα υπήρξε αύξηση κυρίως των δαπανών επιδοτήσεων - οικονομικών ενισχύσεων - συμμετοχής του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο επιχειρήσεων (ΚΑΕ Ξ8380) κατά 822 εκατ. ευρώ περίπου και των διοικητικών δαπανών (ΚΑΕ Ξ8310) κατά 200 εκατ. ευρώ περίπου.

(ζ) Η εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από μεταβιβαστικές πληρωμές (ΚΑΕ Ξ9200), ποσού 1,44 δις ευρώ περίπου, είναι μειωμένη κατά 940 εκατ. ευρώ περίπου σε σχέση με το έτος 2016 (2,38 δις ευρώ περίπου). Η μείωση οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσό επιχορήγησης σε νοσηλευτικά ιδρύματα για εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων (ΚΑΕ Ξ9280), ήτοι ποσό 1,148 δις ευρώ περίπου, δόθηκε κατά το οικονομικό έτος 2016, ενώ κατά το οικονομικό έτος 2017 η αντίστοιχη επιχορήγηση ανήλθε μόλις σε 43 εκατ. ευρώ περίπου.

(η) Η εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων από λοιπές υπηρεσίες (ΚΑΕ Ξ9800), ποσού 62 εκατ. ευρώ περίπου, είναι μειωμένη κατά 430 εκατ. ευρώ σε σχέση με το έτος 2016 (492 εκατ. ευρώ περίπου). Η μείωση αφορά κυρίως (ΚΑΕ Ξ9890) στην πληρωμή υποχρεώσεων για ειδικές αμοιβές και λοιπές δαπάνες (πάσης φύσεως δαπάνες σε εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων κ.α.).

Τέλος, οι κυριότερες μεταβολές των προϋπολογισθέντων εξόδων του έτους 2017 σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα έξοδα του έτους 2016 περιλαμβάνουν:

(α) Μείωση κατά 6,3 δις ευρώ περίπου του προϋπολογισμού των συντάξεων δημοσίων λειτουργών (ΚΑΕ Ξ0600).

(β) Αύξηση κατά 5,3 δις ευρώ περίπου του προϋπολογισμού των επιχορηγήσεων σε Ν.Π.Δ.Δ. - ιδρύματα και οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης κ.α. (ΚΑΕ Ξ2300), καθώς και κατά 281 εκατ. ευρώ περίπου του προϋπολογισμού των επιχορηγήσεων σε Ν.Π.Δ.Δ. - οργανισμούς κοινωνικής πολιτικής κ.α. (ΚΑΕ Ξ2400).

(γ) Αύξηση κατά 386 εκατ. ευρώ περίπου του προϋπολογισμού των εισοδηματικών ενισχύσεων και λοιπών μεταβιβάσεων (ΚΑΕ Ξ2700).

(δ) Αύξηση κατά 295 εκατ. ευρώ περίπου του προϋπολογισμού των πιστώσεων για κατανομή (ΚΑΕ Ξ5110).

(ε) Αύξηση κατά 250 εκατ. ευρώ περίπου του προϋπολογισμού των πληρωμών για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους (ΚΑΕ Ξ8200), με ταυτόχρονη ισόποση μείωση του προϋπολογισμού των πληρωμών για έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους (ΚΑΕ Ξ8300) και

(στ) Αύξηση κατά 324 εκατ. ευρώ περίπου του προϋπολογισμού των αμοιβών πολιτικών υπαλλήλων (τακτικών και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου – ΚΑΕ Ξ0200).

1.2.2 Αποθεματικό

Από το Αποθεματικό του Κρατικού Προϋπολογισμού (άρθρο 59 ν. 4270/2014) χορηγήθηκαν πιστώσεις ύψους 928.612.173,00 ευρώ⁹ με αρχική προϋπολογισθείσα πίστωση 1 δις ευρώ (ΚΑΕ Ξ5111), οι οποίες αναλύονται σε γενικές κατηγορίες ως εξής: α) εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων 151.907.903,00 ευρώ, β) λειτουργικά έξοδα και επιχορηγήσεις σε φορείς 382.228.313,00 ευρώ, γ) μεταναστευτική πολιτική 34.565.525,00 ευρώ, δ) απόδοση δαπανών από ειδικές κατηγορίες εσόδων (π.χ. παράβολα, συνδρομές κ.λπ.) 10.955.134,00 ευρώ, ε) συμβατικές υποχρεώσεις 305.124.298,00 ευρώ, στ) χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων 11.785.000,00 ευρώ και ζ) άλλες ενέργειες 32.046.000,00 ευρώ.

Από την επισκόπηση των πιστώσεων προκύπτει ότι η χρήση του αποθεματικού δεν είναι σε όλες τις περιπτώσεις σύμφωνη με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την ομοίου περιεχομένου, ως προς το ζήτημα αυτό, περ. 5 της υποπαραγράφου Δ10 του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (ΦΕΚ 94 Α'/14.8.2015), που προβλέπει την κάλυψη από το αποθεματικό μόνο άμεσων, σημαντικών, αναπόφευκτων και επείγουσών δαπανών, η πρόβλεψη των οποίων δεν ήταν εφικτή κατά το χρόνο ψήφισης του ετήσιου Κρατικού Προϋπολογισμού ή των συμπληρωματικών προϋπολογισμών, ούτε ότι το Αποθεματικό χρησιμοποιήθηκε για παρεμβάσεις στο πλαίσιο ενεργοποίησης του διορθωτικού μηχανισμού του άρθρου 39 του ίδιου νόμου.

Ενδεικτικά, αναφέρονται οι ακόλουθες περιπτώσεις, στις οποίες η χρήση του αποθεματικού φέρεται ότι δεν εμπίπτει στο ρυθμιστικό πεδίο των ως άνω διατάξεων:

(α) Μεταφορά πίστωσης ύψους 20.000.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που αφορά στην κάλυψη δαπανών λειτουργίας και προγραμμάτων του Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (INEΔΙΒΙΜ), περίπτωση που δεν μπορεί να θεωρηθεί απρόοπτο συμβάν, γιατί πρόκειται για εξόφληση υποχρεώσεων.

(β) Μεταφορά πίστωσης ύψους 23.851.900,00 ευρώ στο αυτό Υπουργείο, για την καταβολή δαπανών πανεπιστημιακών συγγραμμάτων, περίπτωση που δεν κρίνεται απρόβλεπτη, δεδομένου ότι αφορά σε προμήθειες συγγραμμάτων προηγούμενων ετών (βλ. τη συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών).

(γ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 294.120,00 ευρώ στο Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης για την κάλυψη δαπάνης πρόσληψης 5 ειδικών συμβούλων-συνεργατών και 5 μετακλητών διοικητικών υπαλλήλων, περίπτωση η οποία θα μπορούσε να

⁹ Έγγραφο με αριθμ. πρωτ.: ΥΠΟΙΚ 0005409 ΕΞ 2018/23.7.2018.

θεωρηθεί προβλέψιμη κατά την ημερομηνία ψήφισης του Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2017 (στις 10.12.2016), ο οποίος κυρώθηκε με το ν. 4444/2016 (ΦΕΚ Α΄ 234/14.12.2016), δεδομένου ότι το Πολιτικό Γραφείο του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, για την κάλυψη των αναγκών του οποίου δημιουργήθηκαν οι ως άνω θέσεις, είχε συσταθεί στις 4.11.2016 (βλ. ΠΥΣ 1/23.1.2016, ΦΕΚ 5 Α΄, και τη συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών).

(δ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 64.836.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών για επιχορηγήσεις στις ανώνυμες εταιρείες Οδικές Συγκοινωνίες (με διακριτικό τίτλο Ο.ΣΥ. Α.Ε.), Σταθερές Συγκοινωνίες (ΣΤΑΣΥ Α.Ε.) και Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ Α.Ε.) προς κάλυψη άμεσων, ανελαστικών και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους και ως εκ τούτου προβλέψιμων. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τη συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών, από το ανωτέρω ποσό i) 24,8 εκατ. ευρώ αφορούν στην εγγραφή συμπληρωματικής πίστωσης για την επιχορήγηση της ΟΑΣΘ Α.Ε. για την πληρωμή δαπανών μισθοδοσίας και λοιπών λειτουργικών δαπανών του φορέα, ii) 20,0 εκατ. ευρώ αφορούν σε επιχορήγηση της ΣΤΑΣΥ Α.Ε. για την κάλυψη του λειτουργικού ελλείμματος του φορέα, λόγω μη καταβολής των υποχρεώσεων διαφόρων Υπουργείων και iii) 20,0 εκατ. ευρώ αφορούν στην ΟΣΥ Α.Ε. για την κάλυψη αποδοχών και λειτουργικών δαπανών έναντι αιτήματος για επιχορήγηση 40,0 εκατ. ευρώ. Όλες οι ανωτέρω περιπτώσεις επιχορήγησης κρίνονται ως προβλέψιμες, αφού αφορούν σε κάλυψη άμεσων, ανελαστικών και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των επιχορηγούμενων φορέων.

(ε) Μεταφορά πίστωσης ύψους 61.657.512,00 ευρώ στο αυτό ως άνω Υπουργείο, για επιχορήγηση της ΤΡΑΙΝΟΣΕ, εκ των οποίων, όπως προκύπτει και από τη συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών : i) 49,7 εκατ. ευρώ για κάλυψη αποζημίωσης έναντι υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας του προηγούμενου έτους, η οποία δεν καταβλήθηκε το έτος 2016, περίπτωση που λόγω της γέννησης των σχετικών υποχρεώσεων σε προηγούμενο της κατάρτισης του προϋπολογισμού έτος δεν δύναται να θεωρηθεί απρόβλεπτη, ii) 4,5 εκατ. ευρώ για αποζημίωση της ίδιας εταιρείας για απρόβλεπτα συμβάντα, χωρίς όμως η περίπτωση αυτή να αιτιολογείται ειδικότερα με συγκεκριμένη αναφορά των επικαλούμενων απρόβλεπτων συμβάντων και iii) το υπόλοιπο ποσό για ενσωμάτωση της αύξησης του συντελεστή Φ.Π.Α. στο κόμιστρο των επιβατικών μεταφορών, περίπτωση δαπάνης που δεν μπορεί να θεωρηθεί άμεση, σημαντική, αναπόφευκτη και επείγουσα, ενόψει μάλιστα της αύξησης του ως άνω συντελεστή ήδη από 1.6.2016 με τη διάταξη του άρθρου 52 παρ. 1 και 2 του ν. 4389/2016 «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 94/27.5.2016).

(στ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 11.153.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Οικονομικών για την πληρωμή δαπανών παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών παρελθόντων ετών για τη διακίνηση αλληλογραφίας του Δημοσίου από τα ΕΛΤΑ, περίπτωση που λόγω της γέννησης των σχετικών υποχρεώσεων σε προηγούμενο της κατάρτισης του προϋπολογισμού έτος δεν δύναται να θεωρηθεί απρόβλεπτη. Επισημαίνεται ότι για τη συγκεκριμένη δαπάνη ο Υπουργός Οικονομικών επικαλείται στην προαναφερθείσα έκθεσή του τη μεταγενέστερη της ημερομηνίας ψήφισης του Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2017, διάταξη του άρθρου 93 παρ. 6 του ν. 4446/2016 «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές συναλλαγές, Τροποποιήσεις του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 240/22.12.2016), στην οποία ορίζεται ότι: «Οι διενεργηθείσες κατά το έτος 2016 κάθε είδους δαπάνες του Υπουργείου Οικονομικών ή δαπάνες που βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς και του ειδικού φορέα 23760, θεωρούνται νόμιμες, κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί ανάληψης υποχρεώσεων και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης και δύνανται να καταβάλλονται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών του τρέχοντος και του επομένου οικονομικού έτους». Με τις προεκτεθείσες διατάξεις νομιμοποιούνται οι δαπάνες, οικονομικού έτους 2016, που βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών και του ειδικού φορέα 23760 και όχι ο τρόπος χρήσης του αποθεματικού, σε σχέση με τη διάθεση των δαπανών αυτών, καθόσον για να βαρύνουν τις πιστώσεις του αποθεματικού οι εν λόγω δαπάνες πρέπει να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 59 του ν. 4270/2014, τη συνδρομή των οποίων δεν επικαλείται ο Υπουργός Οικονομικών στην προκειμένη περίπτωση.

(ζ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 11.785.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Εσωτερικών για πρόσθετη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων, λόγω της σημαντικής μείωσης της ετήσιας επιχορήγησής τους (βλ. συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών), περίπτωση που δεν κρίνεται ως απρόβλεπτη και επείγουσα και

(η) Μεταφορά πίστωσης ύψους 1.575.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για την πληρωμή αμοιβής δικηγορικής εταιρείας, για την εκπροσώπηση του Ελληνικού Δημοσίου σε Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της προσφυγής της εταιρείας «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ» και λοιπών κατά του Ελληνικού Δημοσίου και της αντίθετης προσφυγής του Ελληνικού Δημοσίου, περίπτωση η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί απρόβλεπτη, κατά το χρόνο ψήφισης του Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2017, ενόψει και της διάταξης του άρθρου δεύτερου του ν. 4460/2017 «Κύρωση της Τεχνικής Διευθέτησης μεταξύ των Σουηδικών Ενόπλων Δυνάμεων

και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Συνεργασία των Σουηδικών Ενόπλων Δυνάμεων με το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό στον Τομέα Ανταλλαγής και Εκπαίδευσης των Ειδικών Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 37/22.3.2017), με την οποία ορίζεται το συνολικό ποσό της αμοιβής αυτής, καθώς και των εξόδων και υπηρεσιών που είχαν ήδη παρασχεθεί από την ως άνω εταιρεία και δεν είχαν εξοφληθεί έως την έναρξη ισχύος του ν. 4460/2017 και ακολούθως ρυθμίζεται ο τρόπος εξόφλησής τους, σταδιακά με έναρξη το μήνα Μάρτιο του έτους 2017.

1.2.3 Πρωτογενείς Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.3.1

Πρωτογενείς Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού

Πρωτογενείς δαπάνες κατά κατηγορία 2017	Προϋπολογισμός 2017	Διαμόρφωση Πιστώσεων 31/12/2017	Πληρωμές 2017	% επί συνόλου πληρωμών
A. Αποδοχές και συντάξεις (1+2+3)	12.336.537.215,00	12.328.921.847,20	12.143.429.830,61	28,96%
1. Κεντρικής Διοίκησης	10.527.053.696,00	10.567.299.216,56	10.414.510.607,18	24,83%
2. Νοσοκομείων, ιδρυμάτων πρόνοιας ,νπδδ	1.764.483.519,00	1.754.817.900,00	1.728.919.223,43	4,12%
3. Νέες/υποχρεωτικές προσλήψεις, μετατάξεις κλπ.	45.000.000,00	6.804.730,64	0	0,00%
B. Ασφάλιση, περίθαλψη, κοινωνική προστασία(4+5+6+7)	20.212.334.000,00	21.570.126.197,12	21.331.438.381,22	50,86%
4. Δαπάνες περίθαλψης	57.898.000,00	65.955.336,20	62.874.375,18	0,15%
5. Επιχορηγήσεις ασφαλιστικών ταμείων	16.314.050.000,00	16.420.230.000,00	16.417.500.000,00	39,15%
6. Επιχορηγήσεις νοσοκομείων, ΥΠΕΔΥ+ υπερωρίες	1.622.490.000,00	1.632.797.486,00	1.631.060.248,52	3,89%
7. Κοινωνική προστασία	2.217.896.000,00	3.451.143.374,92	3.220.003.757,52	7,68%
Γ. Λειτουργικές και λοιπές δαπάνες (8+9+10+11)	5.751.588.785,00	6.551.559.890,36	5.420.160.453,92	12,92%
8. Επιχορηγήσεις φορέων	1.308.483.700,00	1.670.158.492,07	1.533.320.550,39	3,66%
9. Καταναλωτικές δαπάνες	1.493.811.885,00	2.191.708.212,46	1.470.321.804,16	3,51%

Πρωτογενείς δαπάνες κατά κατηγορία 2017	Προϋπολογισμός 2017	Διαμόρφωση Πιστώσεων 31/12/2017	Πληρωμές 2017	% επί συνόλου πληρωμών
10. Αντικριζόμενες δαπάνες	2.452.842.000,00	2.503.071.443,00	2.329.656.812,88	5,55%
11. Υπό κατανομή	496.451.200,00	186.621.742,83	86.861.286,49	0,21%
Δ. Αποδιδόμενοι πόροι σε: ΟΤΑ, ΟΚΑ και λοιπές αποδόσεις	3.118.901.000,00	3.106.207.633,00	3.043.850.443,97	7,26%
Ε. Αποθεματικό	1.000.000.000,00	71.387.827,00	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΠ (Α+Β+Γ+Δ+Ε)	42.419.361.000,00	43.628.203.394,68	41.938.879.109,72	100%

Το ήμισυ των πρωτογενών δαπανών αποτελούν οι πληρωμές για ασφάλιση, υγεία και κοινωνική προστασία (ποσοστό 50,86%) και ακολουθούν οι πληρωμές για μισθούς και συντάξεις (ποσοστό 28,96%). Σημειώνεται ότι η δαπάνη για μισθούς και συντάξεις εμφανίζεται μειωμένη συγκριτικά με προηγούμενες χρήσεις, διότι το μεγαλύτερο μέρος της συνταξιοδοτικής δαπάνης αναλήφθηκε από τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ). Παράλληλα, όμως, αυξήθηκαν οι επιχορηγήσεις προς τα ασφαλιστικά ταμεία για την κάλυψη της συνταξιοδοτικής δαπάνης.

1.2.4. Δαπάνες εξυπηρέτησης Δημόσιας Πίστης

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.4.1

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός (1)	Απολογισμός Εξόδων (2)	Καθαρή Απόκλιση (3)=(2)-(1)	% επί προϋπ/σμού (4)=(3)/(1)	% Εξόδου/Σύνολο Εξόδων
Ξ6000	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση της Δημόσιας Πίστης	571.537.718.000,00	671.164.082.994,95	99.626.364.994,95	17,43%	100%
Ξ6100	Τόκοι Δημοσίου Χρέους	5.550.100.000,00	6.701.160.419,46	1.151.060.419,46	20,74%	1,00%
Ξ6110	Τόκοι ομολόγων εσωτερικού	2.130.000.000,00	2.742.152.053,53	612.152.053,53	28,74%	0,41%
Ξ6120	Τόκοι ομολόγων εξωτερικού	80.000.000,00	77.354.908,84	-2.645.091,16	-3,31%	0,01%
Ξ6130	Τόκοι βραχυπρόθεσμων τίτλων εσωτερικού	430.000.000,00	376.636.322,26	-53.363.677,74	-12,41%	0,06%
Ξ6150	Τόκοι δανείων εσωτερικού	24.000.000,00	26.481.636,60	2.481.636,60	10,34%	0%
Ξ6160	Τόκοι δανείων εξωτερικού	1.741.100.000,00	1.806.197.650,68	65.097.650,68	3,74%	0,27%

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός (1)	Απολογισμός Εξόδων (2)	Καθαρή Απόκλιση (3)=(2)-(1)	% επί προϋπ/σμού (4)=(3)/(1)	% Εξόδου/ Σύνολο Εξόδων
Ξ6170	Τόκοι βραχυπρόθεσμων δανείων εσωτερικού	550.000.000,00	667.416.618,68	117.416.618,68	21,35%	0,10%
Ξ6190	Πληρωμές τόκων συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων	595.000.000,00	1.004.921.228,87	409.921.228,87	68,89%	0,15%
Ξ6200	Χρεολύσια Δημοσίου Χρέους	559.920.130.000,00	662.842.617.426,62	102.922.487.426,62	18,38%	98,76%
Ξ6210	Χρεολύσια ομολόγων εσωτερικού	7.373.800.000,00	34.531.839.516,50	27.158.039.516,50	368,30%	5,15%
Ξ6220	Χρεολύσια ομολόγων εξωτερικού	594.400.000,00	565.313.853,82	-29.086.146,18	-4,89%	0,08%
Ξ6230	Χρεολύσια βραχυπρόθεσμων τίτλων εσωτερικού	41.000.000.000,00	41.086.789.000,00	86.789.000,00	0,21%	6,12%
Ξ6250	Χρεολύσια δανείων εσωτερικού	488.300.000,00	492.971.122,53	4.671.122,53	0,96%	0,07%
Ξ6260	Χρεολύσια δανείων εξωτερικού	1.463.630.000,00	59.788.875.110,59	58.325.245.110,59	3.984,97%	8,91%
Ξ6270	Χρεολύσια βραχυπρόθεσμων δανείων εσωτερικού	509.000.000.000,00	525.911.212.760,00	16.911.212.760,00	3,32%	78,36%
Ξ6290	Πληρωμές ανταλλαγής κεφαλαίων	-	465.616.063,18	465.616.063,18	-	0,07%
Ξ6300	Δαπάνες Δημοσίου Χρέους	75.000.000,00	69.301.429,14	-5.698.570,86	-7,60%	0,01%
Ξ6400	Πληρωμές υποχρεώσεων του Δημοσίου από αναλαμβανόμενες από αυτό εγγυήσεις υπέρ τρίτων	1.017.000.000,00	886.111.589,37	-130.888.410,63	-12,87%	0,13%
Ξ6421	Πληρωμή λόγω εγγυήσεων για ιδιώτες και επιχειρήσεις γενικά	140.630.000,00	29.472.374,03	-111.157.625,97	-79,04%	0%
Ξ6422	Υποχρεώσεις του Δημοσίου από εγγυήσεις του Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (άρθ. 12 του ν.1796/88)	-	3.211.086,82	3.211.086,82	-	-
Ξ6423	Πληρωμή λόγω εγγυήσεων για δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς γενικά	876.370.000,00	853.428.128,52	-22.941.871,48	-2,62%	0,13%
Ξ6500	Τακτοποίηση ακάλυπτων επιταγών και ελλειμμάτων δημοσίων διαχειρίσεων	310.000,00	146.781,02	-163.218,98	-52,65%	0%
Ξ6600	Τακτοποίηση συναλλαγματικών διαφορών και λοιπών υποχρεώσεων	678.000,00	79.083,62	-598.916,38	-88,34%	0%

ΚΑΕ	Κατηγορία Εξόδου	Προϋπολογισμός (1)	Απολογισμός Εξόδων (2)	Καθαρή Απόκλιση (3)=(2)-(1)	% επί προϋπ/σμού (4)=(3)/(1)	% Εξόδου/ Σύνολο Εξόδων
Ξ6800	Τακτοποίηση παλαιών διαχειρίσεων	-	192.292.421,23	192.292.421,23	-	0,03%
Ξ6820	Έξοδα από αναλήψεις χρεών	-	192.292.421,23	192.292.421,23	-	0,03%
Ξ6900	Υποχρεώσεις από προγράμματα εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.) και εξόφληση παλαιών υποχρεώσεων φορέων Γενικής Κυβέρνησης (Γ.Κ.)	4.974.500.000,00	472.373.844,49	-4.502.126.155,51	-90,50%	0,07%
Ξ6910	Υποχρεώσεις από προγράμματα εξοπλισμού των Ε.Δ.	474.500.000,00	472.373.844,49	-2.126.155,51	-0,45%	0,07%
Ξ6920	Υποχρεώσεις προηγούμενων οικονομικών ετών φορέων Γενικής Κυβέρνησης	4.500.000.000,00	-	-4.500.000.000,00	-100%	-
ΣΥΝΟΛΟ		571.537.718.000,00	671.164.082.994,95	99.626.364.994,95	17,43%	100%

Από τον ανωτέρω πίνακα προκύπτει ότι το Ελληνικό Δημόσιο το έτος 2017 κατέβαλε δαπάνες για την εξυπηρέτηση της Δημόσιας Πίστης (ΚΑΕ Ξ6000) ποσού 671.164.082.994,95 ευρώ, υπερβαίνοντας τον προϋπολογισμό κατά το ποσό των 99.626.364.994,95 ευρώ, ήτοι ποσοστό 17,43%. Από το ανωτέρω ποσό πληρώθηκαν χρεολύσια Δημοσίου Χρέους (ΚΑΕ Ξ6200) 662.842.617.426,62 ευρώ, ήτοι το 98,76% των πληρωμών δημόσιας πίστης.

Οι πληρωμές για «Χρεολύσια βραχυπρόθεσμων τίτλων εσωτερικού» (ΚΑΕ Ξ6230) ανήλθαν στο ποσό των 41.086 εκατ. ευρώ και για «Χρεολύσια βραχυπρόθεσμων δανείων εσωτερικού» (ΚΑΕ Ξ6270) σε 525.911 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο 78,36% των πληρωμών δημόσιας πίστης. Οι χρηματοροές βραχυπρόθεσμου δανεισμού¹⁰ (εκροές Κεντρικής Διοίκησης) εμφανίζονται ως εισροές αντίστοιχων φορέων Γενικής Κυβέρνησης και επαγωγικά το καθαρό αποτέλεσμα σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης είναι μηδενικό.

Οι πληρωμές για «Τόκους βραχυπρόθεσμων τίτλων εσωτερικού» (ΚΑΕ Ξ6130), ποσού 376,6 εκατ. ευρώ και για «Τόκους βραχυπρόθεσμων δανείων εσωτερικού» (ΚΑΕ Ξ6170), ποσού 667,4 εκατ. ευρώ, αφορούν σε τόκους που καταβλήθηκαν από τον κρατικό προϋπολογισμό στους διάφορους φορείς Γενικής Κυβέρνησης. Οι τόκοι αυτοί, που εισέπραξαν οι ως άνω φορείς, είναι υψηλότεροι από αυτούς που προσφέρονται από τα ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

¹⁰ Βλέπε και κεφάλαιο 1.1.3 «Πιστωτικά Έσοδα».

Σημειώνεται ότι οι «Πληρωμές τόκων συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων» (ΚΑΕ Ξ6190) ανήλθαν στο ποσό των 1.004.921.228,87 ευρώ, υπερβαίνοντας την πρόβλεψη κατά 68,89% και οι «Πληρωμές ανταλλαγής κεφαλαίων» (ΚΑΕ Ξ6290) ανήλθαν στο ποσό των 465.616.063,18 ευρώ, ενώ δεν είχε γίνει σχετική πρόβλεψη. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ)¹¹ συνέχισε τη διαχειριστική στρατηγική, που ακολούθησε το έτος 2016, ακυρώνοντας πράξεις swaps που αντιστάθμιζαν επιτοκιακό κίνδυνο ομολόγων, τα οποία μειώθηκαν με το PSI. Επίσης προχώρησε σε νέες διαχειριστικές πράξεις, ώστε να κλειδωθούν σταθερά επιτόκια για υφιστάμενα δάνεια και τίτλους, μειώνοντας έτσι τον επιτοκιακό κίνδυνο στον οποίο ήταν εκτεθειμένο το Κράτος λόγω των μεταβαλλόμενων επιτοκίων δανεισμού του.

Τα «Χρεολύσια ομολόγων εσωτερικού» υπερέβησαν τον προϋπολογισμό (ΚΑΕ Ξ6210) κατά 27,2 εκατ. ευρώ, ενώ τα «Χρεολύσια δανείων εξωτερικού» (ΚΑΕ Ξ6260) ανήλθαν σε 59.789 εκατ. ευρώ, υπερβαίνοντας τα προϋπολογισθέντα κατά 58.325 εκατ. ευρώ¹². Οι ανωτέρω υπερβάσεις προκύπτουν από διαχειριστικές πράξεις του ΟΔΔΗΧ για τη βελτίωση της σύνθεσης του χαρτοφυλακίου δημοσίου χρέους.

Τα «Έξοδα από αναλήψεις χρεών» (ΚΑΕ Ξ6820) ανήλθαν σε 192,3 εκατ. ευρώ, ποσό για το οποίο δεν είχε πραγματοποιηθεί πρόβλεψη, καθώς αφορά σε πληρωμές οφειλών του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών (ΟΜΜΑ). Το έτος 2016 οι πληρωμές που πραγματοποίησε το Ελληνικό Δημόσιο για κάλυψη οφειλών του ΟΜΜΑ είχαν καταχωρηθεί ως πληρωμές από κατάπτωση εγγυήσεων του Ελληνικού Δημοσίου υπέρ τρίτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.4.2¹³

Έκτακτα και ανόργανα έξοδα από δάνεια τρίτων χωρίς υποχρέωση καταβολής	2017	2016
Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ)		185.584.191,26
Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ ΑΕ)		315.000.000,00
Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (Ο.Δ.Ι.Ε)		52.515.731,39
Οργανισμός Μεγάρου Μουσικής Αθηνών (ΟΜΜΑ)	192.292.421,23	
Σύνολο	192.292.421,23	553.099.922,65

¹¹ Βλέπε κεφάλαιο 1.1.3 «Πιστωτικά Έσοδα».

¹² Βλέπε κεφάλαιο 2.2.2 «Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης» την 31^η.12.2017.

¹³ Πηγή: Ισολογισμός και λοιπές χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Κεντρικής Διοίκησης, Χρήσεως από 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2017, Υπουργείο Οικονομικών, ΓΛΚ, Ιούλιος 2018.

Τέλος, οι πληρωμές για «Υποχρεώσεις από προγράμματα εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.) (ΚΑΕ Ξ6910) ανήλθαν μόλις σε 472.373.844,49 ευρώ. Για το έτος 2017 είχε προϋπολογισθεί ποσό 4.500.000.000,00 ευρώ στον ΚΑΕ Ξ6921 «Υποχρεώσεις προηγούμενων οικονομικών ετών φορέων Γενικής Κυβέρνησης – υπό κατανομή», για τη διάθεση του οποίου, σύμφωνα και με τα αναφερόμενα στο Κεφάλαιο 1.2.1 «Επισκόπηση επί των εξόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού» δεν παρασχέθηκε πληροφόρηση είτε με τις τριμηνιαίες καταστάσεις (άρθρ. 71 ν. 4270/2014) είτε με άλλες καταστάσεις. Το έτος 2016 το προϋπολογισθέν ποσό του ΚΑΕ Ξ6921 ανήλθε σε 5.500.000.000,00 ευρώ, τα οποία επίσης δεν καταβλήθηκαν.

Στον ΚΑΕ Ξ6400 «Πληρωμές υποχρεώσεων του Δημοσίου από αναλαμβανόμενες από αυτό εγγυήσεις υπέρ τρίτων» αναγνωρίζονται οι πληρωμές του Ελληνικού Δημοσίου για καταπτώσεις εγγυημένων δανείων τρίτων. Οι πληρωμές αυτές ανήλθαν το έτος 2017 σε 886.111.589,37 ευρώ, έναντι προϋπολογισθεισών 1.017.000.000,00 ευρώ και είναι μικρότερες κατά 764.908.483,67 ευρώ, σε σχέση με το αντίστοιχο ποσό για το έτος 2016.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.4.3

Πληρωμές υποχρεώσεων του Δημοσίου από αναλαμβανόμενες από αυτό εγγυήσεις υπέρ τρίτων ανά δανειολήπτη

Δανειολήπτες	2017	2016	ΜΕΤΑΒΟΛΗ	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
ΟΣΕ	744.175.203,40	1.521.630.012,00	-777.454.809,00	83,98%
ΕΑΣ (ΑΒΕΕ)	64.647.865,12	66.929.636,35	-2.281.771,23	7,30%
ΕΑΒ	44.605.050,00	4.605.050,00	40.000.000,00	5,03%
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	22.902.471,46	27.440.053,17	-4.537.581,71	2,58%
ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	4.523.575,82	4.575.724,39	-52.148,57	0,51%
ΟΑΕΠ	3.211.086,82	0,00	3.211.086,82	0,36%
ΠΛΗΓΕΝΤΕΣ	1.696.204,75	4.160.654,31	-2.464.449,56	0,19%
ΛΟΙΠΑ	350.132,00	21.678.942,42	-21.328.810,42	0,04%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	886.111.589,40	1.651.020.073,00	-764.908.483,67	100%

1.3 Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.1
Προϋπολογισμός Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.)

ΚΑΕ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2017	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2017	%	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2016
ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ		6.750.000.000,00	5.752.530.184,63	85%	4.539.725.933,38
Σ7000	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	180.000.000,00	480.949.614,62	267%	310.603.474,84
Σ8000	ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟ Ε.Ε.	3.975.000.000,00	1.963.580.570,01	49,40%	3.861.122.458,54
	<u>ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ</u>	<u>4.155.000.000,00</u>	<u>2.444.530.184,63</u>	<u>58,83%</u>	<u>4.171.725.933,38</u>
Σ9000	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ Π.Δ.Ε.	2.595.000.000,00	3.308.000.000,00	127,5%	368.000.000,00
ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ		6.750.000.000,00	5.949.998.762,58	88,15%	6.283.653.965,63
Ξ8200	Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους	1.000.000.000,00	1.326.072.721,00	132,6%	809.902.445,64
Ξ8300	Πληρωμές για έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους	5.750.000.000,00	4.623.926.041,58	80,42%	5.473.751.519,99
ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ (ΕΛΛΕΙΜΜΑ Π.Δ.Ε.)		0,00	-197.468.577,95		-1.743.928.032,25

1.3.1 Επισκόπηση επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων

Τα συνολικά εισπραχθέντα έσοδα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ανήλθαν σε 5,75 δις ευρώ έναντι πρόβλεψης 6,75 δις ευρώ, εκ των οποίων τα 3,3 δις ευρώ αφορούν σε πιστωτικά έσοδα (δημόσιος δανεισμός) και τα 1,97 δις ευρώ σε απολήψεις κοινοτικών ταμείων, που αποτελούν βασική πηγή χρηματοδότησης του ΠΔΕ στο πλαίσιο υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και ενεργειών.

Παρατηρείται ότι τα έσοδα υστερούν από τον αρχικό προϋπολογισμό κατά 1 δις ευρώ ή κατά ποσοστό 15%, γεγονός που οφείλεται κυρίως στα μειωμένα έσοδα από τα κοινοτικά ταμεία που χρηματοδοτούν συγκεκριμένες επιλέξιμες δαπάνες του σκέλους των εξόδων. Συνεπώς, οι μειωμένες δαπάνες είχαν ως αποτέλεσμα τη μειωμένη χρηματοδότηση.

Τα παραπάνω αποτυπώνονται στον ΚΑΕ Σ8000 που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη απόκλιση, αφού είχαν προϋπολογιστεί 3.975.000.000,00 ευρώ και τελικά εισπράχθηκαν μόνο 1.963.580.570,01 ευρώ. Η ανάλυση του λογαριασμού έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.1.1

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΕ Σ8000 - ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟ Ε.Ε.				
Σ8300	Έσοδα από την Ε.Ε. - Απολήψεις από κοινοτικά ταμεία			
		ΠΡΟΥΠ/ΜΟΣ 2017	ΑΠΟΛ/ΣΜΟΣ 2017	%
Σ8311	Συμμετοχή του Περιφερειακού Ταμείου σε πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης	1.720.000.000,00	615.159.845,21	36%
Σ8312	Απολήψεις από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων για την εκτέλεση προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων	13.000.000,00	10.007.885,80	77%
Σ8313	Απολήψεις από το ΕΓΤΑΑ (ΕΓΤΠΕ- Προσανατολισμός) για την εκτέλεση προγραμμάτων Δ.Ε.	460.000.000,00	559.329.672,14	122%
Σ8314	Συμμετοχή του Ταμείου Συνοχής σε προγράμματα Δ.Ε.	763.000.000,00	338.691.848,75	44%
Σ8315	Συμμετοχή της Ε.Ε. σε προγράμματα υποδομής (Ε.Ζ.Ε.Σ.)	5.000.000,00	532.732,00	11%
Σ8316	Απολήψεις από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	872.000.000,00	310.231.610,37	36%
Σ8317	Απολήψεις από το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (Χ.Μ.Π.Α.)	55.000.000,00	9.196.972,04	17%
Σ8318	Απολήψεις από το Γενικό Πρόγραμμα Αλληλεγγύης και Διαχείρισης μεταναστευτικών ροών	41.000.000,00	107.751.202,63	263%
Σ8319	Απολήψεις από κοινοτικά ταμεία ή οργανισμούς για τη μελέτη ή εκτέλεση διαφόρων προγραμμάτων	46.000.000,00	12.678.801,07	28%
	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΕ Σ8300	3.975.000.000,00	1.963.580.570,01	49%

1.3.2 ΕΣΠΑ 2014 – 2020

Το πρόγραμμα ΕΣΠΑ της περιόδου 2014 έως 2020, μετά το κλείσιμο του προηγούμενου προγράμματος ΕΣΠΑ 2007 - 2013, έχει πλέον ξεκινήσει και βρίσκεται σε εξέλιξη. Λόγω του ότι βρίσκεται στην αρχή του (σημειώνεται ότι εφαρμόζεται ο νόμος ν+2 έτη άρα απολογιστικά το πρόγραμμα αφορά τα έτη 2016 - 2022) τα απολογιστικά του στοιχεία διαμορφώνονται συνεχώς σύμφωνα με την εξέλιξη των έργων ένταξης και προόδου. Κατά την 31^η.12.2017 είχε ενταχθεί το 51% των έργων, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στις 9.7.2018 είχε ανέλθει σε 59% περίπου.

1.4 Επιστημονικές επί του Κρατικού Απολογισμού

Πίνακας 1.4.1

Επισκόπηση Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού 2017							
(ποσά σε εκατ. ευρώ, σε ταμειακή βάση)							
	Προϋπ/σμός 2017 αρχικές προβλέψεις	Απ/σμός 2017	Απ/σμός 2016	Απόκλιση Απολ/σμού - Προϋπ/γισμού 2017	% Εκτέλεσης Προϋπ/σμού 2017	Μεταβολή Απ/σμού 2017 - 2016	% Μεταβολής Απ/σμού 2017- 2016
	[1]	[2]	[3]	[4]=[2]-[1]	[6]=[2]/[1]	[7]=[2]-[3]	[8]=[7]/[3]
1. Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού	54.529	50.724	53.138	-3.805	93,02%	-2.414	-4,54%
Έσοδα Τακτικού Προϋπολογισμού	50.374	48.279	48.966	-2.095	95,84%	-687	-1,40%
Έσοδα Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων	4.155	2.445	4.172	-1.710	58,83%	-1.727	-41,40%
2. Έξοδα Κρατικού Προϋπολογισμού	55.085	49.433	53.756	-5.651	89,74%	-4.323	-8,04%
Έξοδα Τακτικού Προϋπολογισμού	48.486	44.990	47.913	-3.496	92,79%	-2.923	-6,10%
Έξοδα Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων	6.599	4.443	5.843	-2.156	67,34%	-1.400	-23,96%
3. Τόκοι Δημοσίου Χρέους σε καθαρή βάση	5.550	6.208	5.588	658	111,86%	620	11,10%
Πρωτογενές Πλεόνασμα (+)/ Έλλειμμα (-) (1-2)	-556	1.290	-618	1.846	-232,19%	1.908	-308,70%
Πλεόνασμα (+)/ Έλλειμμα (-) (1-2-3)	-6.106	-4.918	-6.206	1.188	80,54%	1.288	-20,76%
4. Καθαρή απόκτηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	376	329	1.116	-46	87,66%	-787	-70,50%
Καθαρές δανειακές ανάγκες Κρατικού Προϋπολογισμού (1-2-3+4)	-5.730	-4.589	-5.090	1.142	80,08%	501	-9,85%
5. Καθαρός δανεισμός (χρηματοδότηση)	5.730	2.322	5.080	-3.408	40,52%	-2.758	-54,29%
Αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού (1-2-3+4+5)	0	-2.267	-10	-2.267			
ΑΕΠ¹⁴	180.817¹⁵	177.735	174.199	-3.082	98,30%	2.936	1,68%
2. Έξοδα Κρατικού Προϋπολογισμού / ΑΕΠ %	30,46%	27,81%	30,86%				

¹⁴ Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. Προσωρινά ΑΕΠ 2016 κ 2017 [http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SEL15/-](http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SEL15/)

¹⁵ Πηγή: πρόβλεψη ΑΕΠ 2017 ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2017 σελ. 55 <https://www.minfin.gr>.

Το Πρωτογενές Αποτέλεσμα της χρήσης 2017 ήταν θετικό και ανέρχεται στο ποσό των 1.290 εκατ. ευρώ, ενώ σύμφωνα με τον προϋπολογισμό αναμενόταν πρωτογενές έλλειμμα ποσού 556 εκατ. ευρώ. Η βελτίωση αυτή προέκυψε κυρίως από τα μειωμένα έξοδα, παρότι τα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού ήταν κατώτερα από τα προβλεπόμενα κατά 3.805 εκατ. ευρώ, ήτοι έσοδα ποσού 50.724 εκατ. ευρώ. Τα έξοδα εμφανίζονται μειωμένα σε σχέση με τα προβλεπόμενα κατά 5.651 εκατ. ευρώ για το έτος 2017 και ανήλθαν στο ποσό των 49.433 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 4.323 εκατ. ευρώ, σε σχέση με το έτος 2016. Επιπλέον, τα έξοδα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) του έτους 2017 ανήλθαν στο ποσό των 4.443 εκατ. ευρώ, ποσό μικρότερο κατά 2.156 εκατ. ευρώ των προβλεπόμενων κατά 1.400 εκατ. ευρώ σε σχέση με το έτος 2016.

Το Αποτέλεσμα της Κεντρικής Διοίκησης, το οποίο προκύπτει από το Πρωτογενές Αποτέλεσμα, αφαιρουμένων των τόκων του Δημοσίου Χρέους σε καθαρή βάση, είναι όπως και το έτος 2016, αρνητικό και ανέρχεται στο ποσό των 4.918 εκατ. ευρώ, βελτιωμένο σε σχέση με το προβλεπόμενο ποσό κατά 1.188 εκατ. ευρώ. Στη Σημείωση 42 επί της υλοποίησης του Κρατικού Προϋπολογισμού αναφέρεται ότι η μείωση του ελλείμματος, σε σχέση με το προηγούμενο οικονομικό έτος, οφείλεται κατά κύριο λόγο σε περιορισμένη ανάλωση των πιστώσεων και κυρίως α) των υπό κατανομή πιστώσεων για την πληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης και β) των πιστώσεων για την πληρωμή δαπανών του ΠΔΕ.

Ο καθαρός δανεισμός το έτος 2017 περιορίστηκε στο ποσό των 2.322 εκατ. ευρώ, υλοποιώντας μόλις το 40,52% του αρχικώς προβλεπόμενου ποσού χρηματοδότησης για το έτος 2017, ύψους 5.730 εκατ. ευρώ.

Συμπερασματικά, το αποτέλεσμα της υλοποίησης του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2017 δεν είναι μηδενικό όπως προβλεπόταν, αντίθετα παρουσίασε έλλειμμα ποσού 2.267 εκατ. ευρώ.

Απολογισμός του Κράτους και ΑΕΠ

Σύμφωνα με την πρώτη εκτίμηση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του έτους 2018, το ΑΕΠ της χώρας σε τρέχουσες τιμές το έτος 2017 ανήλθε σε 177.735 εκατ. ευρώ, εμφανώς κατώτερο από το προβλεπόμενο ΑΕΠ ποσού 180.817 εκατ. ευρώ¹⁶. Ο δείκτης (Έξοδα ΚΠ/ΑΕΠ), ο οποίος αποτυπώνει τα Έξοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού

¹⁶ Εισηγητική έκθεση προϋπολογισμού πίνακας 3.2. σελ 58.

ως μερίδιο της οικονομίας, διαμορφώθηκε το έτος 2017 στο 27,81% έναντι προβλεπόμενου ποσοστού 30,46%¹⁷.

Πίνακας 1.4.2.

Επισκόπηση ετήσιων Απολογιστικών Στοιχείων ως % του ΑΕΠ των ετών 2016-2017		
σε % επί του ΑΕΠ	Απολ/σμός 2017	Απολ/σμός 2016
1. Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού	28,5%	30,5%
Έσοδα Τακτικού Προϋπολογισμού	27,2%	28,1%
Έσοδα Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων	1,4%	2,4%
2. Έξοδα Κρατικού Προϋπολογισμού	27,8%	30,9%
Έξοδα Τακτικού Προϋπολογισμού	25,3%	27,5%
Έξοδα Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων	2,5%	3,4%
3. Τόκοι Δημοσίου Χρέους σε καθαρή βάση	3,5%	3,2%
Πρωτογενές Πλεόνασμα (+) / Έλλειμμα (-) (1-2)	0,7%	-0,4%
Πλεόνασμα (+) / Έλλειμμα (-) (1-2-3)	-2,8%	-3,6%
4. Καθαρή απόκτηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	0,2%	0,6%
Καθαρές δανειακές ανάγκες Κρατικού Προϋπολογισμού (1-2-3+4)	-2,6%	-2,9%
5. Καθαρός δανεισμός (χρηματοδότηση)	1,3%	2,9%
ΑΕΠ σε εκατ. ευρώ	177.735	174.199
Μεταβολή ΑΕΠ σε εκατ. ευρώ	3.536	-2.113
% Μεταβολή ΑΕΠ	2,03%	-1,20%

Στον ανωτέρω πίνακα αποτυπώνεται η επισκόπηση των Απολογιστικών Στοιχείων ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας για τα έτη 2016 και 2017. Το ΑΕΠ κατά το 2017 εμφανίζεται αυξημένο κατά 3.536 εκατ. ευρώ.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι τα παραπάνω αποτελέσματα υλοποίησης του Κρατικού Προϋπολογισμού (που υπολογίζονται σε ταμειακή βάση) αξιολογούνται περαιτέρω και προσαρμόζονται σε δεδουλευμένη βάση από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., ώστε να εξαχθούν ενοποιημένα τελικά αποτελέσματα για όλη τη Γενική Κυβέρνηση, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ΕΣΛ 2010).

¹⁷ Πίνακας 1.4.1 «Επισκόπηση Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού 2017».

Απολογισμός και αποκρατικοποιήσεις

Το Ελληνικό Δημόσιο έχει εκπονήσει και υλοποιεί ένα πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων και αξιοποίησης της περιουσίας του με στόχους α) τη μείωση του Δημοσίου Χρέους, β) την εξάλειψη της κρατικής χρηματοδότησης στους αντίστοιχους φορείς, γ) το άνοιγμα των αγορών και την ενίσχυση του ανταγωνισμού και τέλος δ) τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την αύξηση των φορολογικών εσόδων¹⁸.

Το επικαιροποιημένο σχέδιο αποκρατικοποιήσεων (Asset Development Plan)¹⁹ προέβλεπε 24 πλάνα για αποκρατικοποιήσεις εντός του έτους 2017 και εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) την 31.1.2017. Ο βαθμός υλοποίησής του κατά την 31^η.12.2017 είχε ως εξής: Από τα 24 προγραμματισμένα σχέδια

7 ολοκληρώθηκαν:

- 14 περιφερειακά αεροδρόμια (40+10 έτη)
- Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς (ΟΛΠ) : Πώληση μετοχών 51% (+16%)
- ΤΡΑΙΝΟΣΕ Πώληση 100%
- Προγράμματα e-auction V και VI
- ΕΛΤΑ πώληση μετοχών 90%
- Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης ΟΛΘ πώληση 67% μετοχών
- ΟΤΕ πώληση 5% μετοχών

9 βρίσκονται σε εξέλιξη:

- ΔΕΣΦΑ 31%
- ΕΛΠΕ 35,5%
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΥ ΤΡΟΧΑΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ Α.Ε. ("ΕΕΣΣΤΥ")
- Ελληνικό
- Επέκταση Σύμβασης Αεροδρομίου Δ.Α.Α.
- Αφάντου, Ρόδος
- Αυτοκινητόδρομος Εγνατία
- Μαρίνες Αλίμου & Χίου
- e-auction VII

ενώ τα υπόλοιπα 8 είναι ακόμη σε φάση προετοιμασίας:

- ΔΕΠΑ 65%
- ΕΥΑΘ 24%
- ΔΕΗ 17%
- ΕΥΔΑΠ 11%
- Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Πώληση 30%
- 10 Λιμάνια
- Μαρίνες Θεσσαλονίκης & Μυκόνου
- Άλλα ακίνητα (Modiano, Castello, Bibelli)

¹⁸ Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε. «Στρατηγικό Σχέδιο, Ιανουάριος 2018», σελ.3.

¹⁹ Απάντηση ΤΑΙΠΕΔ με αριθμ. πρωτ. 36714/20.8.2018 στο έγγραφο της 7^{ης} Υπηρεσίας του Ελ. Συν. με αριθμ. πρωτ. 36605/29.05.2018.

Ο προϋπολογισμός προέβλεπε 2 δις ευρώ (ΚΑΕ Σ6720), αλλά εισπράχθηκε μόνο το 63% αυτού, ήτοι 1,3 δις ευρώ. Αυτό οφείλεται κυρίως στη μη είσπραξη εντός του έτους 2017 των προβλεπόμενων εσόδων για τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών και για το Ελληνικό Α.Ε..

Το μακροχρόνιο πλάνο αποκρατικοποιήσεων, που ξεκίνησε το έτος 2011, δεν έχει υλοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, καθώς μέχρι σήμερα το Ελληνικό Δημόσιο έχει εισπράξει μόνο 4,8 δις ευρώ²⁰.

ΠΙΝΑΚΑΣ ²¹	
ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΤΙΜΗΜΑΤΩΝ ΠΩΛΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΩΣ ΤΗΝ 31.12.2017	
14 ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ	1.234.000.000,00
ΟΠΑΠ - Επέκταση αντικειμένου σύμβασης (+10 έτη & Άδεια VLTs)	935.000.000,00
ΟΠΑΠ	652.568.093,54
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΕ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	770.632.602,41
ΑΚΙΝΗΤΑ	475.084.708,90
ΟΛΠ	280.500.000,00
ΚΡΑΤΙΚΑ ΛΑΧΕΙΑ	190.000.000,00
ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ (IBC)	81.000.000,00
ΤΡΑΙΝΟΣΕ	45.000.000,00
ΠΙΠΟΔΡΟΜΙΕΣ	40.501.000,00
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ)	40.167.424,13
ΟΛΘ	25.453.059,60
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΕΛΠΕ)	22.770.363,84
ΤΡΑΠΕΖΕΣ - ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΜΕΤΟΧΩΝ	14.699.782,64
ΕΥΔΑΠ	12.354.704,80
ΛΙΜΑΝΙΑ	9.626.997,72
ΕΥΑΘ	4.433.220,00
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΑΔΜΗΕ.)	394.400,00
Γενικό άθροισμα	4.834.186.357,58

²⁰ Πηγή. Απάντηση ΤΑΙΠΕΔ με ΑΠ 36714/20.8.2018 στο έγγραφο της 7ης Υπηρεσίας του Ελ. Συν. με αριθμ. πρωτ. 36605/29.05.2018.

²¹ Επεξεργασία των στοιχείων του ΤΑΙΠΕΔ που παρέδωσε με την παραπάνω απάντησή του.

2. ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ) ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης Έτους 2017

(σε ευρώ)	31.12.2017	31.12.2016
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
ΜΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	33.384.838.042,68	32.981.892.543,33
Εξοπλισμός	167.221.707,15	138.906.311,68
Ακινήτοποιήσεις υπο εκτέλεση	1.602.085.692,89	1.458.349.314,28
Συμμετοχές και Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις	31.295.426.456,44	31.371.766.031,42
Δαπάνες Πολυετούς Απόσβεσης	320.104.186,20	12.870.885,95
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	114.246.241.372,47	109.675.371.966,70
Χρεώστες	104.544.204.262,74	98.227.025.354,38
Επισφαλείς Χρεώστες		
Προκαταβολές	7.972.041.531,04	7.571.102.861,55
Διαθέσιμα και Ταμειακά Ισοδύναμα	1.729.995.578,69	3.877.243.750,77
I. ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	147.631.079.415,15	142.657.264.510,03
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ	95.280.226.313,56	113.927.866.318,92
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	295.214.904.748,03	291.212.120.846,37
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	295.214.904.748,03	291.212.120.846,37
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	65.016.879.923,18	66.302.218.284,09
Πιστωτές	30.216.536.360,83	29.775.926.410,22
Βραχυπρόθεσμα Δάνεια	29.873.954.160,43	26.252.304.840,43
Βραχυπρόθεσμο τμήμα μακρ/μυν δανείων	4.543.129.401,92	9.890.727.033,44
Βραχυπρόθεσμες προβλέψεις	383.260.000,00	383.260.000,00
II. ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	360.231.784.671,21	357.514.339.130,46
III. ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ (III = I - II)	(212.600.705.256,06)	(214.857.074.620,43)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ

Στην ανάλυση των κονδυλίων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που ακολουθεί περιλαμβάνονται παρατηρήσεις και διαπιστώσεις τόσο σε στοιχεία του Ενεργητικού, όσο και σε στοιχεία του Παθητικού, οι περισσότερες εκ των οποίων επαναλαμβάνονται από το Ελεγκτικό Συνέδριο από τη χρήση 2014. Οι παρατηρήσεις αυτές αφορούν σε συμμετοχές, προκαταβολές, επισφάλειες, τακτοποιητέες απαιτήσεις και υποχρεώσεις.

Το ύψος των κονδυλίων που αφορούν οι συγκεκριμένες παρατηρήσεις είναι ιδιαίτερα υψηλό και φέρεται να έχει σημαντική επίπτωση στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων της Κεντρικής Διοίκησης.

Σύμφωνα με τη Σημείωση 7 επί των οικονομικών καταστάσεων έτους 2017, εντός του έτους 2018 εκδόθηκε το π.δ. 54/2018 «Ορισμός του περιεχομένου και του χρόνου έναρξης της εφαρμογής του Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης» (ΦΕΚ 103 Α'), με το οποίο υιοθετείται ένα νέο, ενιαίο και σύγχρονο, λογιστικό πλαίσιο για τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Το εν λόγω προεδρικό διάταγμα υιοθετεί το διπλογραφικό λογιστικό σύστημα με κοινούς κανόνες για όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το λογιστικό πλαίσιο και υποδείγματα χρηματοοικονομικών και δημοσιονομικών αναφορών.

Σημειώνεται ότι για τη μετάβαση στο νέο λογιστικό πλαίσιο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην ορθή μετάπτωση των κονδυλίων του Απολογισμού και Ισολογισμού, προκειμένου να αποφευχθούν τα προβλήματα που εντοπίστηκαν κατά την μετάπτωση από την απλογραφική λογιστική στη λογιστική τροποποιημένης ταμειακής βάσης.

Κατά συνέπεια πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη διόρθωση των ανωτέρω αδυναμιών πριν από την πρώτη εφαρμογή του νέου λογιστικού πλαισίου.

2.1 Ενεργητικό

Μη Κυκλοφορούν Ενεργητικό

2.1.1 Πάγια

Σε Διαδηλώσεις του Δικαστηρίου προηγούμενων οικονομικών ετών, είχε επισημανθεί η ανυπαρξία μητρώου ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων της Κεντρικής Διοίκησης και συνακόλουθα η μη καταγραφή και κίνηση των αντίστοιχων λογαριασμών της Λογιστικής. Επίσης, δεν έχει πραγματοποιηθεί η καταγραφή των παγίων τα οποία αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης, περιλαμβανομένων και εκείνων που αποκτήθηκαν μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Από τις διατάξεις της περ. 2.1(ε) του 5^{ου} κεφαλαίου του άρθρου 1 του π.δ/τος 15/2011 «Περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου έναρξης της εφαρμογής της Διπλογραφικής Λογιστικής Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης» (ΦΕΚ 30 Α') (βλ. και άρθρα 156-167 του ν. 4270/2014) συνάγεται ότι η ύπαρξη του Μητρώου Παγίων είναι υποχρεωτική για όσα εξ αυτών αποκτώνται μετά την έναρξη της Διπλογραφικής Λογιστικής (ΔΛΤΤΒ), ήτοι μετά την 1.1.2011 (βλ. άρθρο 2 του ανωτέρω π.δ/τος), ενώ για όσα πάγια είχαν αποκτηθεί πριν από την ανωτέρω

ημερομηνία, έπρεπε να είχαν δρομολογηθεί οι διαδικασίες για την πλήρη καταγραφή τους στο οικείο μητρώο, δεδομένου ότι η ΔΛΤΤΒ βρίσκεται ήδη στον έβδομο χρόνο εφαρμογής της.

Σύμφωνα με τη σημείωση του Ισολογισμού 6.7 τα προβλήματα καταγραφής, παρακολούθησης, αποτίμησης και ορθής απεικόνισης των παγίων στοιχείων του Κράτους θα λυθούν με την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για το Δημόσιο Τομέα (IPSAS), την εφαρμογή των οποίων υλοποιεί το π.δ. 54/13.6.2018, που αναφέρεται στην αλλαγή του λογιστικού πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης και στην εφαρμογή της αρχής του δεδουλευμένου.

Στο πλαίσιο της καταγραφής της Ακίνητης Περιουσίας βρίσκεται σε εξέλιξη η καταγραφή των ακινήτων στο Μητρώο Ακίνητης Περιουσίας (ΜΑΠ) από τη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας (ΓΓΔΠ). Στόχος της κατάρτισης του Μητρώου, στο οποίο θα διασυνδέονται όλες οι βάσεις δεδομένων της περιουσίας όλων των υπουργείων, είναι η καταγραφή όλης της ακίνητης περιουσίας των φορέων του Δημοσίου, καθώς και η διαλειτουργικότητα με την Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ Α.Ε). Η διαλειτουργικότητα του Μητρώου με τις βάσεις δεδομένων της δημόσιας περιουσίας των υπουργείων εξακολουθεί να βρίσκεται σε εξέλιξη, ενώ έχει ολοκληρωθεί η διαλειτουργικότητα με την ΕΤΑΔ Α.Ε..

Για το συγκεκριμένο μητρώο δεν έχει προβλεφθεί διασύνδεση με τις οικονομικές καταστάσεις της Κεντρικής Διοίκησης, συνεπώς έχει καθαρά πληροφοριακό χαρακτήρα και δεν περιλαμβάνει αξίες ώστε να υπάρξει ενημέρωση των λογαριασμών λογιστικής και ειδικότερα των κονδυλίων του μη κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

Επισημαίνεται ότι με το νόμο 3986/2011 «Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012 – 2015» (ΦΕΚ 152 Α΄) μεταβιβάστηκαν χωρίς αντάλλαγμα, μεταξύ άλλων, ακίνητα του Ελληνικού Δημοσίου στο Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ), τα οποία δεν έχουν καταγραφεί στο οικείο μητρώο παγίων Ενεργητικού, ώστε να ενημερωθούν οι αντίστοιχοι λογαριασμοί της λογιστικής του Ελληνικού Δημοσίου, παρότι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων του Κράτους.

Από τα προσκομιζόμενα στοιχεία δεν προκύπτει ότι πριν από τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων από το Ελληνικό Δημόσιο στο ΤΑΙΠΕΔ έγινε προσδιορισμός και εκτίμηση της αξίας αυτών από πιστοποιημένους εκτιμητές, κατά τα οριζόμενα στο Κεφάλαιο 9 παρ. 1.4.2α του άρθρου 1 του π.δ/τος 15/2011 και στο άρθρο πρώτο παρ. Γ΄ υποπαρ. Γ.11.2 του ν. 4152/2013 (ΦΕΚ 107 Α΄). Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατή η διαχειριστική και λογιστική παρακολούθησή τους (αξία κτήσεως, αποσβέσεων κ.ά.), με συνέπεια την έλλειψη δυνατότητας προσδιορισμού του

αποτελέσματος και εξαγωγής ασφαλών συμπερασμάτων για τη θετική ή αρνητική επίπτωση της οικονομικής συναλλαγής από την πώληση ή τη μακροχρόνια μίσθωσή τους, με την αντίστοιχη ενημέρωση των λογαριασμών της λογιστικής. Το προϊόν της πώλησης ή της αξιοποίησης εμφανίζεται μόνο ως έσοδο στον Απολογισμό και στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών, το οποίο χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση του Δημοσίου Χρέους.

Έτσι παραβιάζονται βασικές λογιστικές αρχές, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 1 περ. 1.1.1 και 1.1.7 του π.δ/τος 15/2011, και συγκεκριμένα η αρχή του ιστορικού κόστους, σύμφωνα με την οποία οι λογιστικές εγγραφές που απεικονίζουν, μεταξύ άλλων, την απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων καταχωρούνται στα βιβλία με αξίες κόστους κτήσης και οι αξίες αυτές διατηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια της λογιστικής διαδικασίας, καθώς και η αρχή της πλήρους γνωστοποίησης, σύμφωνα με την οποία οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις πρέπει να καταρτίζονται κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης και κατανοητή παρουσίαση όλων των σημαντικών πληροφοριών που αναφέρονται στις οικονομικές υποθέσεις της Κεντρικής Διοίκησης. Οι παραλείψεις δε αυτές έχουν ως περαιτέρω συνέπεια να εμφανίζεται υποτιμημένη η καταγεγραμμένη αξία του Ενεργητικού της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός), το ύψος της οποίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί από τον έλεγχο.

Κατά τη γνώμη, όμως, της Αντιπροέδρου Μαρίας Αθανασοπούλου και των Συμβούλων Βασιλικής Ανδρεοπούλου, Σταματίου Πουλή και Γεωργίας Τζομάκα, ενόψει της μη σύνταξης μητρικού παγίων ενεργητικού δεν έχει εκτιμηθεί και η αξία των μεταβιβασθέντων στο ΤΑΙΠΕΔ ακινήτων. Όμως, ο εξαρχής μη προσδιορισμός της αξίας τους δεν ασκεί επιρροή στο αποτέλεσμα της οικονομικής συναλλαγής από την πώληση ή τη μακροχρόνια μίσθωσή τους, δεδομένου ότι ο ν. 3986/2011 προβλέπει ειδική διαδικασία αποτίμησης των ακινήτων αυτών, όπως επίσης και ειδικό όργανο, αποκλειστικά αρμόδιο για την κρίση τού αν η εκάστοτε συναλλαγή είναι συμφέρουσα για το Ελληνικό Δημόσιο. Κατά την ειδικότερη δε γνώμη της Αντιπροέδρου Σωτηρίας Ντούνη από τον διέποντα το ΤΑΙΠΕΔ νόμο 3968/2011, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, δεν προβλέπεται αποτίμηση της αξίας των μεταβιβαζομένων σ' αυτό ακινήτων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου προς αξιοποίηση από το Ταμείο, το οποίο λειτουργεί για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας (άρθρο 1 παρ. 3), ενώ για το αν οι σχετικές συμβάσεις που υπογράφει αυτό είναι επωφελείς και συμφέρουσες για το Ταμείο και το Ελληνικό Δημόσιο γνωμοδοτεί το Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων (άρθρο 4 παρ. 2).

Σημειώνεται ότι στις διατάξεις του ν. 4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (ΦΕΚ 94 Α΄) γίνεται αναφορά στο σχέδιο αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων που υπάγονται στο ΤΑΙΠΕΔ, η εφαρμογή του οποίου προβλέπει ετήσια έσοδα (εξαιρουμένων των τραπεζικών μετοχών) ύψους 1,3 δις ευρώ για το έτος 2017. Στο έτος 2017 καταχωρήθηκαν στα αποτελέσματα χρήσης (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης του κράτους) έσοδα αποκρατικοποιήσεων ύψους 1.343.782.965,31 ευρώ, έναντι 481.467.031,17 ευρώ το έτος 2016. Η σημαντική αυτή διαφορά οφείλεται κατά κύριο λόγο στα έσοδα από την εκχώρηση διαχείρισης και λειτουργίας περιφερειακών αεροδρομίων. Ως προς τα έσοδα από την πώληση ακινήτων αυτά ανήλθαν στο ποσό των 31.819.111,79 ευρώ, έναντι ποσού 23.601.598,94 ευρώ το έτος 2016.

Περαιτέρω, στα πάγια και συγκεκριμένα στον λογαριασμό «ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση» δεν καταγράφεται το κόστος των υπό κατασκευή έργων. Σύμφωνα με την παρ. 1.12.4 του κεφαλαίου 9 του άρθρου 1 του π.δ/τος 15/2011, το κόστος των υπό κατασκευή έργων (πάγια στοιχεία του Ενεργητικού), τα οποία υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, επιβαρύνει τα αποτελέσματα χρήσης. Ωστόσο, από τα προσκομιζόμενα στοιχεία και από τον διενεργηθέντα έλεγχο δεν προκύπτει ποια από τα υπό κατασκευή έργα υλοποιούνται με δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, ποια με δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού και ποια από άλλες πηγές χρηματοδότησης. Η συγκεκριμένη λογιστική επιλογή μειώνει τη συνολική εικόνα των παγίων και επιβαρύνει δυσανάλογα τα αποτελέσματα χρήσης. Σε κάθε δε περίπτωση, δεν έχει διαπιστωθεί αν το κόστος των ολοκληρωμένων έργων έχει μεταφερθεί στο μη κυκλοφορούν Ενεργητικό.

2.1.2 Συμμετοχές

Στο λογαριασμό «Συμμετοχές και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις» συνολικού ύψους 31.295.426.456,44 ευρώ, περιλαμβάνονται συμμετοχές σε εισηγμένες και μη στο χρηματιστήριο εταιρείες και η αποτίμησή τους αναλύεται ως εξής:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ	ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ 2017
Εισηγμένες εταιρείες στο ΧΑ	2.338.959.886,81
Μη εισηγμένες εταιρείες	23.277.861.498,42
ΣΥΝΟΛΟ	25.616.821.385,23

Οι συμμετοχές στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες αποτιμήθηκαν με τη χρηματιστηριακή τιμή κατά την 31^η.12.2017 και παρουσίασαν αύξηση κυρίως λόγω της θετικής διαφοράς αποτίμησης κατά 439.861.835,27 ευρώ.

Στα μη εισηγμένα στο Χ.Α. νομικά πρόσωπα η αποτίμηση γίνεται με βάση την εσωτερική λογιστική αξία. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4403/2016 [Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις των άρθρων 19, 20, 29, 30, 33, 35, 40 έως 46 της Οδηγίας 2013/34/ΕΕ σχετικά με «τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών, την τροποποίηση της Οδηγίας 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου» (Ε.Ε. L 189 της 29ης Ιουνίου 2013) και στις διατάξεις της Οδηγίας 2014/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Ε.Ε. L 330/1 της 15ης Νοεμβρίου 2014) «για την τροποποίηση της Οδηγίας 2013/34/ΕΕ όσον αφορά στη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών και πληροφοριών για την πολυμορφία από ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις και ομίλους» και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού] (ΦΕΚ 125 Α΄/7.7.2016), που τροποποίησε τα άρθρα 25, 43β και 109 του ν. 2190/1920, οι ανώνυμες εταιρείες έχουν το δικαίωμα να δημοσιεύουν στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ) τις εγκεκριμένες, από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων, οικονομικές καταστάσεις εντός είκοσι (20) ημερών από την έγκρισή τους. Η Τακτική Γενική Συνέλευση συνέρχεται το αργότερο «έως τη δεκάτη (10η) ημερολογιακή ημέρα του ένατου μήνα μετά τη λήξη της εταιρικής χρήσης».

Η 7^η Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά τον έλεγχο που διενήργησε διαπίστωσε τα εξής:

Από το σύνολο των 96 νομικών προσώπων, στα οποία συμμετέχει το Ελληνικό Δημόσιο, μόλις 5 αποτιμήθηκαν με βάση προσωρινά στοιχεία του έτους 2017, ενώ 62 αποτιμήθηκαν με βάση χρηματοοικονομικά στοιχεία του έτους 2016, καθόσον με βάση τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4403/2016 δεν είχαν δημοσιεύσει χρηματοοικονομικές καταστάσεις μέχρι τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του Κράτους. Τα υπόλοιπα 29 νομικά πρόσωπα αποτιμήθηκαν με βάση παλαιότερα στοιχεία ή καθόλου διότι είτε βρίσκονται σε εκκαθάριση είτε σε αδράνεια και δεν δημοσιεύουν χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Με την αποτίμηση των συμμετοχών βάσει στοιχείων παλαιότερων χρήσεων παραβιάζονται οι λογιστικές αρχές του ιστορικού κόστους και της πλήρους γνωστοποίησης, όπως αυτές αναλύθηκαν ανωτέρω (στο κεφάλαιο 2.1.1), αλλά και η αρχή της αντικειμενικότητας, σύμφωνα με την οποία οι

λογιστικές καταχωρήσεις και παρουσιάσεις πρέπει να βασίζονται σε γεγονότα αντικειμενικά προσδιορισμένα και ευχερώς επαληθεύσιμα. Κατά συνέπεια, το πραγματικό αποτέλεσμα, όφελος ή ζημία, από τη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στα εν λόγω νομικά πρόσωπα δεν μπορεί να εκτιμηθεί με ακρίβεια.

Κυκλοφορούν Ενεργητικό

2.1.3 Επισφαλείς απαιτήσεις

Δεν προσδιορίζεται στο Ενεργητικό το ύψος των επισφαλών απαιτήσεων της Κεντρικής Διοίκησης, οι οποίες παρουσιάζουν υψηλή πιθανότητα να μην ικανοποιηθούν μερικά ή ολικά και δεν διενεργούνται οι ανάλογες λογιστικές εγγραφές, με αποτέλεσμα να μη διαμορφώνεται ορθή εκτίμηση και να μην καθορίζονται με σαφήνεια οι απαιτήσεις που τελικά θα εισπραχθούν.

Στις Σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων του έτους 2017 (όπως και στις προηγούμενες χρήσεις) αναφέρεται ότι μέχρι σήμερα δεν αναγνωρίστηκαν προβλέψεις επισφαλειών διότι δεν υπήρχε το θεσμικό πλαίσιο για τη διάκριση των βεβαιωμένων απαιτήσεων σε επισφαλείς και μη. Πράγματι, μέχρι την 31^η.12.2017, όπως και στις προηγούμενες χρήσεις, δεν διενεργήθηκε προσδιορισμός επισφαλειών, ούτε έγιναν σχετικές προβλέψεις. Τούτο έχει ως συνέπεια τη διόγκωση του Ενεργητικού της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός) με μη ρευστοποιήσιμες απαιτήσεις, ενώ παραβιάζονται οι αρχές της πλήρους γνωστοποίησης, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω (στο κεφάλαιο 2.1.1) και της συντηρητικότητας, σύμφωνα με την οποία η Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός) και η Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης (Αποτελέσματα Χρήσης) της Κεντρικής Διοίκησης πρέπει να εμφανίζονται με τους πιο συντηρητικούς υπολογισμούς, με τη λιγότερο ευνοϊκή περιουσιακή κατάσταση και με το μικρότερο πλεόνασμα, με γνώμονα την ακριβή και αξιόπιστη ενημέρωση των πολιτών και των εκλεγμένων αντιπροσώπων τους (παρ.1.7 και 1.8 του κεφ.1 του άρθρου 1 του π.δ/τος 15/2011).

Αξίζει να σημειωθεί ότι με βάση τους πίνακες της Α.Α.Δ.Ε., που επισυνάπτονται στο Παράρτημα των οικονομικών καταστάσεων, το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, ανά κατηγορία εσόδου, την 31^η.12.2017 ανέρχεται συνολικά στο ποσό των 97.843 εκατ. ευρώ, εκ του οποίου ποσό 9.481 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 9,7%, έχει καταστεί ληξιπρόθεσμο μέσα στη χρήση 2017 (βλ. Παράρτημα Ισολογισμού, σελ. 101, πίν. 7), το δε υπόλοιπο 90,3% έχει καταστεί ληξιπρόθεσμο ήδη από προηγούμενες χρήσεις.

Παρατηρείται ότι ποσό 46.592 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 47,6% των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων τέλους χρήσης αφορά σε μη φορολογικά έσοδα, τα οποία περιλαμβάνουν κυρίως πρόστιμα ΚΒΣ (32.709 εκατ. ευρώ) και δάνεια (10.508 εκατ. ευρώ). Οι ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις τέλους χρήσης από άμεσους φόρους περιλαμβάνουν κυρίως απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος (18.759 εκατ. ευρώ), ενώ οι αντίστοιχες από έμμεσους φόρους περιλαμβάνουν κυρίως απαιτήσεις από ΦΠΑ (21.605 εκατ. ευρώ).

Πίνακας 2.1.3.1

Χρονική Κατανομή Ληξιπρόθεσμων Υπολοίπων ανά Κατηγορία Φόρου

(Ποσά σε εκατ. ευρώ)

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΣΟΔΟΥ	Άμεσοι φόροι	Έμμεσοι φόροι	Μη φορολογικά έσοδα	Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	Τελωνειακές εισπράξεις	ΣΥΝΟΛΟ
έως 31/12/2012	8.433	14.533	25.091	1.006	6	49.069
1/1/2013 έως 31/12/2013	1.540	1.739	3.953	66	0	7.298
1/1/2014 έως 31/12/2014	2.520	2.951	5.805	331	0	11.607
1/1/2015 έως 31/12/2015	2.983	2.527	5.179	69	0	10.758
1/1/2016 έως 31/12/2016	2.776	2.421	3.982	450	0	9.630
1/1/2017 έως 31/12/2017	3.901	2.907	2.581	92	0	9.481
ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ 1/1/2018	22.154	27.077	46.592	2.014	6	97.843

Επιπλέον, από τους πίνακες της Α.Α.Δ.Ε. που επισυνάπτονται στο Παράρτημα των οικονομικών καταστάσεων προκύπτει ότι από το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο τέλους χρήσης ποσό 4.254 εκατ. ευρώ ή 4,3% έχει ρυθμιστεί με διάφορες αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών. Η ανάλυση των ρυθμίσεων ανά κατηγορία εσόδου, από την οποία παρατηρείται ότι αυτές αφορούν κυρίως σε ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις από άμεσους και έμμεσους φόρους, έχει ως εξής:

Πίνακας 2.1.3.2

Χρονική Κατανομή Ρυθμισμένου Υπολοίπου ανά Κατηγορία Φόρου

(Ποσά σε εκατ. ευρώ)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΣΟΔΟΥ	Άμεσοι φόροι	Έμμεσοι φόροι	Μη φορολογικά έσοδα	Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	Τελωνειακές εισπράξεις	ΣΥΝΟΛΟ
έως 31/12/2012	189	156	52	5	0	403
1/1/2013 έως 31/12/2013	255	163	24	3	0	445
1/1/2014 έως 31/12/2014	569	353	39	5	0	966
1/1/2015 έως 31/12/2015	312	244	47	9	0	613
1/1/2016 έως 31/12/2016	183	131	14	14	0	342
1/1/2017 έως 31/12/2017	808	622	49	9	0	1.487
ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ 1/1/2018	2.315	1.669	225	45	0	4.254

Έναντι των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων κατά την 31^η.12.2016, εντός του οικονομικού έτους 2017 εισπράχθηκε ποσό 2.816,20 εκατ. ευρώ ή ποσοστό μόλις 3%. Οι ανωτέρω επιδόσεις καταδεικνύουν αδυναμία των εισπρακτικών μηχανισμών να προβούν στην είσπραξη των φόρων εντός του οικονομικού έτους δημιουργίας των συγκεκριμένων απαιτήσεων, τη μη επίτευξη του στόχου των ρυθμίσεων των οφειλών φορολογουμένων και το ατελέσφορο του φορολογικού συστήματος, για τον προσδιορισμό του οποίου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική φοροδοτική ικανότητα των πολιτών, που βαρύνονται τελικώς με την καταβολή των φόρων.

Κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4152/2013 (ΦΕΚ 107 Α') και της ΠΟΛ.1259/5.12.2013 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων (ΦΕΚ 3119 Β'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την ΠΟΛ.1089/22.06.2016 (ΦΕΚ 2114 Β'), με τις οποίες θεσμοθετήθηκαν διαδικασίες και κριτήρια για χαρακτηρισμό ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων ως ανεπίδεκτων είσπραξης, με αποφάσεις του ανωτέρω Γενικού Γραμματέα έως 31.12.2016 και του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. από 01.01.2017 (σύμφωνα με τα άρθρα 1, 13, 14 και 41 παρ.3 κεφ. Α' του ν. 4389/2016, ΦΕΚ 94 Α'), έχουν χαρακτηριστεί ως ανεπίδεκτες είσπραξης απαιτήσεις συνολικού ύψους 13.007.097.444,56 ευρώ, εκάστη αξίας άνω του 1,5 εκατ. ευρώ. Οι ακόλουθοι πίνακες απεικονίζουν την παλαιότητα των ληξιπρόθεσμων αυτών απαιτήσεων και την κατανομή τους ανά είδος οφειλής:

Πίνακας 2.1.3.3

Παλαιότητα ληξιπρόθεσμων οφειλών (αξίας >1,5 εκ. ευρώ εκάστη) που έχουν κριθεί ανεπίδεκτες	Άθροισμα από Ληξιπρόθεσμο Κεφάλαιο
2 ετών	384.478.896,28
έως 5 ετών	2.418.491.410,78
έως 10 ετών	4.723.253.681,37
έως 20 ετών	5.156.052.348,92
άνω των 20 ετών	324.821.107,21
Γενικό άθροισμα	13.007.097.444,56

Στοιχεία: Επιχειρησιακή Μονάδα Είσπραξης (Ε.Μ.ΕΙΣ.)

Πίνακας 2.1.3.4

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΣΟΔΟΥ	ΑΝΕΠΙΔΕΚΤΟ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΠΟΣΟ (Ευρώ)
1 - Άμεσοι φόροι	1.225.338.405,48
11 – Εισόδημα	1.210.350.879,42
13 - Φόροι στην περιουσία	162.323,27
15 - Πρόστιμα άμεσων φόρων	14.078.043,53
16 - Έκτακτοι άμεσοι φόροι	517.770,83
19 - Λοιποί άμεσοι φόροι	229.388,43
2 - Έμμεσοι φόροι	3.707.558.822,82
20 - Άλλοι έμμεσοι φόροι	13.955.132,36
21 - Φ.Π.Α.	2.666.579.643,66
22 – Φόροι στις μεταβιβάσεις και συγκεντρώσεις κεφαλαίων	186.851,70
23 - Τέλη και χαρτόσημα	1.870.811,93
24 - Φόροι κατανάλωσης	626.135,50
25 - Λοιπές εισφορές	3.261.082,19
27 - Έμμεσοι φόροι υπέρ τρίτων	6.459.648,48
28 - Τέλη κυκλοφορίας	189.485,31
29 - Πρόστιμα εμμέσων φόρων	1.014.430.031,69
3 - Μη φορολογικά έσοδα	8.024.994.949,19
31 – Μισθώματα	88.893,56
33 - Δικαστικά έξοδα	164.532.176,17
34 - Αχρεωστήτως καταβληθέντα	206.010,97
35 - Πρόστιμα ΚΒΣ	7.845.330.780,67
36 – Δάνεια	1.057.957,16
37 - Υπέρ διαφόρων τρίτων	65.198,03
38 - Λοιπά πρόστιμα μη φορολογικά	13.713.932,63
4 - Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	47.455.267,07
41 - Καταλογισμοί	3.072.431,48
42 – Δασμοί	8.540,00
43 - Τέλη και πρόστιμα Τελωνείων	42.882.079,94
49 - Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	1.492.215,65
5 – Τελωνειακά	1.750.000,00
50 – Τελωνειακές εισπράξεις	1.750.000,00
Γενικό άθροισμα	13.007.097.444,56

Στοιχεία: Επιχειρησιακή Μονάδα Είσπραξης (Ε.Μ.ΕΙΣ.)

Το σύνολο των προσαυξήσεων που αντιστοιχούν στο ανωτέρω ποσό έχει διαμορφωθεί σε 11.793.191.473,05 ευρώ. Κατά συνέπεια, το συνολικό ληξιπρόθεσμο ποσό που είναι ανεπίδεκτο είσπραξης ανέρχεται σε 24.800.289.609,61 ευρώ και αφορά σε 692 ΑΦΜ φυσικών και νομικών

προσώπων. Για το ποσό αυτό έπρεπε να σχηματιστεί πρόβλεψη επισφάλειας, αφαιρετικής του κονδυλίου των χρεωστών και σε βάρος της Καθαρής Θέσης Πολιτών. Να σημειωθεί ότι τα ανωτέρω ποσά χαρακτηρίστηκαν ως ανεπίδεκτα είσπραξης μετά από εισήγηση του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με 631 πράξεις αυτού, που εκδόθηκαν από την αρχή εφαρμογής του ν. 4152/2013 έως 31.12.2017.

Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία που παρασχέθηκαν από το Τμήμα Γ της Διεύθυνσης Εισπράξεων της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης²² της Α.Α.Δ.Ε., το υπόλοιπο των ανεπίδεκτων είσπραξης απαιτήσεων κάτω του 1,5 εκατ. ευρώ στο τέλος της χρήσης ανέρχεται στο ποσό των 502 εκατ. ευρώ περίπου, για το οποίο έπρεπε επίσης να σχηματιστεί πρόβλεψη επισφάλειας, αφαιρετικής του κονδυλίου των χρεωστών και σε βάρος της Καθαρής Θέσης Πολιτών.

2.1.4 Προκαταβολές

Σημαντικό μέρος του λογαριασμού προκαταβολών του Ενεργητικού της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός) αποτελούν εκκρεμείς αποδόσεις λογαριασμών, χωρίς την έκδοση των προβλεπόμενων παραστατικών τακτοποίησης. Ειδικότερα, ποσό 5.060.920.575,26 ευρώ αφορά σε χορηγηθείσες προκαταβολές για εξοπλιστικά προγράμματα (βλ. στη συνέχεια υποκεφάλαιο με τίτλο «Υποχρεώσεις από εξοπλιστικά προγράμματα» στην παρ. 2.2.1) με υπόλοιπο 3.936.567.476,24 ευρώ (τακτοποίηση δανείων για χρηματοδότηση προκαταβολών εξοπλιστικών προγραμμάτων χρήσεων 2002, 2003 και 2004) καθώς και σε λογαριασμούς που αφορούν σε αντίτιμα και ανέκκλητες εντολές με υπόλοιπο 1.124.353.099,02 ευρώ, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως βραδέως κινούμενοι και προέρχονται από την απογραφή των στοιχείων του Ενεργητικού για την πρώτη εφαρμογή της Διπλογραφικής Λογιστικής Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης (ΔΛΤΤΒ). Για τους ανωτέρω λογαριασμούς είναι απαραίτητη η χρονική ταξινόμησή τους καθώς και η διερεύνηση της πιθανότητας εκκαθάρισής τους. Οι ανεπίδεκτες εκκαθάρισης προκαταβολές ουσιαστικά πρέπει να διαγραφούν και να καταχωρηθούν εις βάρος των αποτελεσμάτων χρήσης.

Παρά τις επανειλημμένες παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν έχει υπάρξει εξέλιξη ως προς το θέμα αυτό.

---

²² Σχετ. έγγραφο του Τμήματος Γ της Διεύθυνσης Εισπράξεων της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης με αριθμ. πρωτ.: Δ.ΕΙΣΠΡ. Γ 1105108 ΕΞ 2018/06.07.2018.

Κύριες μεταβολές Ενεργητικού

Το σύνολο του Ενεργητικού της Κεντρικής Διοίκησης (δηλαδή το σύνολο της διαχείρισης της περιουσίας της) ποσού 147.631.079.415,15 ευρώ, κατά το εξεταζόμενο οικονομικό έτος, αυξήθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος κατά 4.973.814.905,12 ευρώ. Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση που παρουσίασε το κυκλοφορούν Ενεργητικό στη χρήση 2017 κατά 4.570,87 εκατ. ευρώ και στην αύξηση του μη κυκλοφορούντος Ενεργητικού κατά 402,94 εκατ. ευρώ. Η αύξηση του κυκλοφορούντος Ενεργητικού οφείλεται κυρίως στην αύξηση των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων από έσοδα που βεβαιώθηκαν από τις Δ.Ο.Υ. τα προηγούμενα χρόνια και δεν έχουν εισπραχθεί ή διαγραφεί στο τέλος της χρήσης. Αντιστοίχως, η αύξηση του μη κυκλοφορούντος Ενεργητικού οφείλεται κυρίως στην αύξηση της διαφοράς έκδοσης ομολόγων υπό το άρτιο του Ελληνικού Δημοσίου, μείον τις αποσβέσεις κατά 307,23 εκατ. ευρώ (βλ Σημείωση 28 του Ισολογισμού). Πιο συγκεκριμένα, στη χρήση 2017 σημειώθηκε έκδοση νέου ομολόγου ονομαστικής αξίας 3 δις ευρώ με διαφορά έκδοσης υπό το άρτιο 32,8 εκατ. ευρώ. Επίσης, διενεργήθηκε αντικατάσταση 20 ομολόγων από το PSI (ονομαστικής αξίας 25,5 δις ευρώ) με 5 νέα ομόλογα ονομαστικής αξίας 25,8 δις ευρώ, με διαφορά έκδοσης υπό το άρτιο 285 εκατ. ευρώ. Οι αποσβέσεις χρήσης διαμορφώθηκαν σε ποσό 10,6 εκατ. ευρώ.

Η διάρθρωση του Ενεργητικού της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός) της Κεντρικής Διοίκησης διαπιστώνεται μη ορθολογική, καθόσον επιλέγεται ως βασικό δομικό στοιχείο του η καταγραφή απαιτήσεων αμφιβόλου εισπραξιμότητας, ενώ αντίθετα δεν περιλαμβάνονται σταθερές αξίες, όπως τα πάγια και το κόστος των έργων που εκτελούνται. Τούτο αντίκειται στις βασικές λογιστικές αρχές της πλήρους γνωστοποίησης, της αντικειμενικότητας και της συντηρητικότητας, όπως αυτές αναλύθηκαν ανωτέρω (στα κεφάλαια 2.1.1, 2.1.2 και 2.1.3 αντίστοιχα).

2.2 Υποχρεώσεις (Παθητικό)

2.2.1 Πιστωτές

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2.1.1

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (σε ευρώ)

	Υπόλοιπο 31/12/2017	Υπόλοιπο 31/12/2016	Μεταβολή
Υπόλογοι χρεώστες από ληψοδοσία (ΕΣ)	60.410,52	60.410,52	0,00
Οφειλόμενες αμοιβές και απορρίψεις μισθοδοσίας	391.175,53	391.175,53	0,00
Δικαιούχοι από παροχή υπηρεσιών και λοιπών δαπανών	21.232,14	21.232,14	0,00
Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό τρίτων	142.642.552,14	208.924.693,61	-66.282.141,47
Εισπράξεις - πληρωμές NATO & Πεδίου Βολής Κρήτης	42.099.133,15	46.576.268,37	-4.477.135,22
Υποχρεώσεις από εξοπλιστικά προγράμματα	3.936.567.476,24	3.936.567.476,24	0
Λογαριασμός διαχείρισης καταθέσεων στην ΤτΕ	8.515.955.094,55	8.106.131.056,89	409.824.037,66
Εισπράξεις τακτοποιητέες	8.802.146.047,45	8.802.146.047,45	0
Ασφαλιστικοί οργανισμοί	0,03	0,03	0
Μεταβατικοί λογαριασμοί Παθητικού	8.776.653.239,08	8.675.108.049,44	101.545.189,64
Σύνολο	30.216.536.360,83	29.775.926.410,22	440.609.950,61

Στον ανωτέρω πίνακα εμφανίζονται οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της Κεντρικής Διοίκησης, οι οποίες δεν υπάγονται σε οποιαδήποτε άλλη κατηγορία των λοιπών υποχρεώσεων.

Υποχρεώσεις από εξοπλιστικά προγράμματα

Ο λογαριασμός αυτός αφορά τακτοποίηση δανείων ετών 2002, 2003 και 2004 και χαρακτηρίζεται ως βραδέως κινούμενος από το έτος 2005 έως το 2016 (δεν παρουσιάζει καμία κίνηση από το έτος 2010), διαμορφούμενος ως εξής:

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΟΣΟ
Τακτοποίηση δανείων έτους 2002 για χρηματοδότηση προκαταβολών εξοπλιστικών προγραμμάτων Δ23	1.817.368.496,48
Τακτοποίηση δανείων έτους 2003 για χρηματοδότηση προκαταβολών εξοπλιστικών προγραμμάτων Δ23	1.055.033.148,44
Τακτοποίηση δανείων FMF για χρηματοδότηση προκαταβολών εξοπλιστικών προγραμμάτων Δ23	118.967.783,88
Τακτοποίηση δανείων έτους 2004 για χρηματοδότηση προκαταβολών εξοπλιστικών προγραμμάτων Δ23	945.198.047,44
ΣΥΝΟΛΟ	3.936.567.476,24

Ισολογισμοί χρήσεων 2005 -2017

Τα συγκεκριμένα κονδύλια, ύψους 3.936.567.476,24 ευρώ, αφορούν δάνεια που έχει συνάψει το Ελληνικό Δημόσιο για λογαριασμό των Ενόπλων Δυνάμεων, προκειμένου να πληρωθούν προκαταβολές για εξοπλιστικά προγράμματα. Πριν από την εφαρμογή του π.δ/τος 15/2011 εμφανίζονταν ως υπόλοιπο των λογαριασμών Ισολογισμού Ταμειακής Βάσης με κωδ. αριθμ. 404. Αντιστοιχίζονται πλήρως με τις χορηγηθείσες προκαταβολές, που έχουν καταχωρηθεί στο Ενεργητικό (βλ. κεφάλαιο «Προκαταβολές»). Στις τελευταίες 12 χρήσεις δεν παρουσιάζουν καμία μεταβολή, καθώς δεν έχουν εκκαθαριστεί οι αντίστοιχες προκαταβολές.

Λογαριασμός διαχείρισης καταθέσεων στην ΤτΕ

Μεταξύ των ανωτέρω υποχρεώσεων, εμφανίζεται ποσό 8.515.955.094,55 ευρώ, υπό τον τίτλο «Διαχείριση Λοιπών Καταθέσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος», το οποίο παράλληλα εμφανίζεται ως χρηματικό διαθέσιμο στον λογαριασμό 38.05.09 «Λοιποί λογαριασμοί στην Τράπεζα της Ελλάδος». Κατά συνέπεια, το ανωτέρω ποσό, το οποίο περιλαμβάνεται - μεταξύ άλλων - στα χρηματικά διαθέσιμα, στο Ενεργητικό της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης κατά την 31^η.12.2017, είναι κατ' ουσία εκκαθαρισμένες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της Κεντρικής Διοίκησης έναντι τρίτων, χωρίς ωστόσο να προκύπτει η αιτία οφειλής τους, τόσο στις λοιπές χρηματοοικονομικές καταστάσεις όσο και στις Σημειώσεις επί αυτών.

Εισπράξεις τακτοποιητές

Το ποσό των 8.802.146.047,45 ευρώ προέρχεται από τον λογαριασμό 404.0002 «Τακτοποιητές εισπράξεις-Δανειακά Έσοδα», ο οποίος κινείται εκτός προϋπολογισμού, πιστωνόταν αποκλειστικά από δανειακά έσοδα, τα οποία είχαν μεταφερθεί, βάσει της 2/63082/6.09.2011 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, από τους ΚΑΕ 5112, 9112 και 9191 και χρησιμοποιούνταν, κατά την εφαρμογή της λογιστικής ταμειακής βάσης, για την ισοσκέλιση του Απολογισμού, καθώς και για την πληρωμή των εγγυήσεων που κατέπιπταν. Επισημαίνεται ότι από το έτος 2010 μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει οποιαδήποτε προσπάθεια αιτιολόγησης-τακτοποίησης, με αντίστοιχα παραστατικά, του ανωτέρω ποσού, το οποίο μεταφέρεται από χρήση σε χρήση, παρά τις σχετικές επισημάνσεις στις Διαδηλώσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου ετών 2010 (σελ. 13), 2011 (σελ. 70-71), 2014 (σελ. 37-38), 2015 (σελ. 48-49) και 2016 (σελ. 47-48).

Υποχρεώσεις από επιστροφές φόρων

Στις οικονομικές καταστάσεις της Κεντρικής Διοίκησης δεν καταχωρούνται οι υποχρεώσεις από επιστροφές φόρων ως στοιχείο του Παθητικού ή ως αρνητικό στοιχείο του Ενεργητικού. Καταχωρούνται μόνο οι πραγματοποιηθείσες επιστροφές φόρων ως μειωτικό στοιχείο εσόδου στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης (Αποτελέσματα Χρήσης). Αποτέλεσμα αυτής της λογιστικής αντιμετώπισης είναι να εμφανίζονται μειωμένες οι υποχρεώσεις της Κεντρικής Διοίκησης, κατά παράβαση βασικών λογιστικών αρχών (αρχή της πλήρους γνωστοποίησης και αρχή της συντηρητικότητας, όπως αυτές αναλύθηκαν ανωτέρω στα κεφάλαια 2.1.1 και 2.1.3 αντίστοιχα).

2.2.2 Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2.2.1

Δημόσιο Χρέος		31/12/2017	31/12/2016	Μεταβολή	% Μεταβολή	% επί του συνόλου ΔΧ 2017
Είδος Υποχρέωσης		[1]	[2]	[3]=[1]-[2]	[4]=[3]/[2]	
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου σε ευρώ	48.557.702.432,14	48.486.117.371,14	71.585.061,00	0,15%	14,77%
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	Συμφωνίες ανταλλαγής νομίσματος σε ευρώ	0,00	254.237.228,00	(254.237.228,00)	-100%	0%
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου σε ξένο νόμισμα	0,00	243.111.831,41	(243.111.831,41)	-100%	0%
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	Συμφωνίες ανταλλαγής νομίσματος σε ξένο νόμισμα	0,00	(243.111.831,44)	243.111.831,44	-100%	0,00%
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	Δάνεια σε ευρώ	236.018.017.765,35	229.768.001.804,33	6.250.015.961,02	2,72%	71,80%
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	Συμφωνίες ανταλλαγής νομίσματος σε ευρώ (δάνεια)	2.382.779.730,28	2.594.158.505,46	(211.378.775,18)	-8,15%	0,72%
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	Δάνεια σε ξένο νόμισμα	10.033.195.909,21	12.448.036.106,87	(2.414.840.197,6)	-19,40%	3,05%
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	Συμφωνίες ανταλλαγής νομίσματος σε Ξ.Ν. (δάνεια)	(2.705.817.790,38)	(3.336.199.079,82)	630.381.289,44	-18,90%	-0,82%
Σύνολο - Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις		294.285.878.046,60	290.214.351.935,95	4.071.526.110,65	1,40%	89,53%

Δημόσιο Χρέος		31/12/2017	31/12/2016	Μεταβολή	% Μεταβολή	% επί του συνόλου ΔΧ 2017
Είδος Υποχρέωσης		[1]	[2]	[3]=[1]-[2]	[4]=[3]/[2]	
Βραχυπρόθεσμο τμήμα μακροπρόθεσμων δανείων	Ομόλογα πληρωτέα	1.899.314.943,00	7.977.238.059,32	(6.077.923.116,32)	-76,25%	0,58%
Βραχυπρόθεσμο τμήμα μακροπρόθεσμων δανείων	Δάνεια πληρωτέα σε ευρώ	1.330.433.676,04	1.408.916.317,52	(78.482.641,48)	-5,57%	0,40%
Βραχυπρόθεσμο τμήμα μακροπρόθεσμων δανείων	Δάνεια σε συνάλλαγμα	1.313.380.782,88	504.572.656,60	808.808.126,28	160,30%	0,40%
Σύνολο - Βραχυπρόθεσμο τμήμα μακροπρόθεσμων δανείων		4.543.129.401,92	9.890.727.033,44	(5.347.597.631,52)	-54,07%	1,38%
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	14.943.396.000,43	14.889.558.000,43	53.838.000,00	0,36%	4,55%
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	Υποχρεώσεις από πράξεις προσωρινής εκχώρησης REPOS	14.930.558.160,00	11.362.746.840,00	3.567.811.320,00	31,40%	4,54%
Σύνολο - Βραχυπρόθεσμα δάνεια		29.873.954.160,43	26.252.304.840,43	3.621.649.320,00	13,80%	9,09%
Γενικό σύνολο		328.702.961.608,95	326.357.383.869,82	2.345.577.739,13	0,72%	100%

Το υπόλοιπο του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης κατά την 31^η.12.2017 ανήλθε στο ποσό των 328.702.961.608,95 ευρώ έναντι του ποσού των 326.357.383.869,82 ευρώ του προηγούμενου οικονομικού έτους, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 2.345.577.739,13 ευρώ, ήτοι ποσοστό 0,72%.

Η μεσοσταθμική διάρκεια του νέου δανεισμού για το έτος 2017 διαμορφώθηκε στα 10,7 έτη έναντι 13,1 έτη το 2016, ενώ το μεσοσταθμικό κόστος του νέου δανεισμού - εκτός των συμφωνιών επαναγοράς (repos) - διαμορφώθηκε σε 2,23% έναντι 2,03% το έτος 2016.

Το μεσοσταθμικό κόστος εξυπηρέτησης του χρέους το 2017 κατά ESA (δεδουλευμένη βάση) ήταν 2,05% και σε ταμειακή βάση 1,90%. Η μεσοσταθμική διάρκεια έχει χρονικά επεκταθεί στα 18,3 έτη από 17 έτη που ήταν το έτος 2016.

Οι Μικτές Χρηματοδοτικές Ανάγκες²³ του Κρατικού Προϋπολογισμού²⁴ κατά το έτος 2017 ανήλθαν στο ποσό των 44.364 εκατ. ευρώ και καλύφθηκαν από:

- Εκδόσεις χρέους, ύψους 42.088 εκατ. ευρώ²⁵.
- Ανάλωση διαθέσιμων ποσού 2.276 εκατ. ευρώ.

²³ Οι Ακαθάριστες/Μικτές Χρηματοδοτικές Ανάγκες (GFN), το συνολικό δηλαδή χρηματικό ποσό που μια χώρα δαπανά σε ένα χρόνο για τις πληρωμές τόκων και την αποπληρωμή του χρέους, είναι το σημείο αναφοράς που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση αυτής της επιβάρυνσης.

²⁴ Πηγή: σελ. 6, Δημόσιο Χρέος & Δανεισμός, Ετήσια Ενημερωτική Έκδοση, 2017, Υπουργείο Οικονομικών.

²⁵ Σχετικά βλέπετε: σελ. 10 και 24, «Πίνακας 1 Αναλυτικό Δανειακό Πρόγραμμα Έτους 2017 σε εκατ. ευρώ», Απολογισμός Δανειακού και Διαχειριστικού Προγράμματος 2017, ΟΔΔΗΧ, Υπουργείο Οικονομικών.

Τα ταμειακά διαθέσιμα στο τέλος του έτους 2017 διαμορφώθηκαν στο ποσό των 948 εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα οι εκδόσεις χρέους 42.088 εκατ. ευρώ αποτελούνται από:

- i. Τα μακροπρόθεσμα δάνεια του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας [European Stability Mechanism (ESM)], τα οποία εντός του έτους ανήλθαν σε 8.500 εκατ. ευρώ με μεσοσταθμικό κόστος 1%.
- ii. Την έκδοση νέου 5ετούς ομολόγου ονομαστικής αξίας 3.000 εκατ. ευρώ σταθερού επιτοκίου 4,375%, λήξεως την 1^η.8.2022 και απόδοσης 4,625%.
- iii. Τα δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) 713 εκατ. ευρώ με μεσοσταθμικό κόστος 2,03%.
- iv. Την αναχρηματοδότηση βραχυχρόνιου χρέους εντόκων γραμματίων του έτους 2016, ύψους 14.890 εκατ. ευρώ. Οι μικτές εκδόσεις εντόκων γραμματίων 13 και 26 εβδομάδων για το έτος 2017 ανήλθαν σε 41.140 εκατ. ευρώ με μεσοσταθμικό κόστος δανεισμού 2,46%, ενώ οι λήξεις εντόκων εντός του έτους ήταν 41.086 εκατ. ευρώ διατηρώντας το stock των εντόκων γραμματίων για το 2017, στο ποσό των 14.944 εκατ. ευρώ. Συνεπώς, οι εκδόσεις εντόκων γραμματίων το 2017 αυξήθηκαν κατά 54 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2016.
- v. Την αναχρηματοδότηση βραχυχρόνιου χρέους τίτλων με συμφωνία επαναγοράς (repos) του έτους 2016 ύψους 11.363 εκατ. ευρώ και την έκδοση νέων όμοιων τίτλων (repos) για το 2017 ύψους 3.568 εκατ. ευρώ, με μεσοσταθμικό κόστος δανεισμού 4,73% ²⁶, ανεβάζοντας το χρέος από τους τίτλους αυτούς (repos) συνολικά στο τέλος του έτους 2017 στα 14.931 εκατ. ευρώ.

2.2.3 Διαχείριση του Χαρτοφυλακίου Δημοσίου Χρέους 2017

Για το έτος 2017 διατηρήθηκαν οι βασικοί μεσοπρόθεσμοι στόχοι διαχείρισης του χαρτοφυλακίου δημοσίου χρέους από τον ΟΔΔΗΧ, οι οποίοι είναι :

- η διατήρηση του συναλλαγματικού κινδύνου στα σημερινά ελάχιστα επίπεδα για τα δάνεια εκτός ευρώ

²⁶ Έγγραφο ΟΔΔΗΧ προς το Ελ. Συν. με αριθμ.πρωτ. 1363/27.7.2018 και θέμα «Αποστολή στοιχείων δημοσίου χρέους έτους 2017»

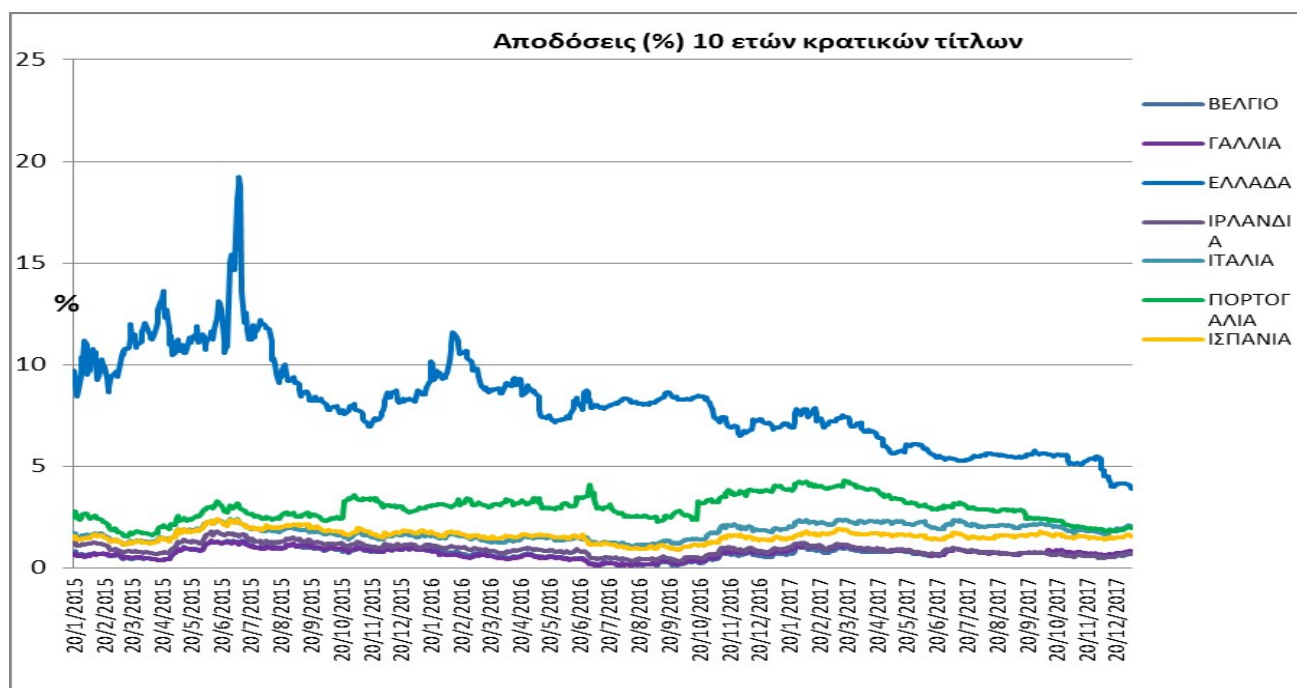

- η βελτίωση της αναλογίας χρέους σταθερού επιτοκίου στο σύνολο του χαρτοφυλακίου²⁷ και
- η συνέχιση της αξιοποίησης και βέλτιστης διαχείρισης των ταμειακών διαθεσίμων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, μέσω εφαρμογής πράξεων διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας, με έκδοση τίτλων γeros παρέχοντας ανταγωνιστικές υψηλές αποδόσεις και διασφαλίζοντας αντίστοιχο όφελος ως προς το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης και σωρευτικά θετικές επιπτώσεις για τη βιωσιμότητα του Δημοσίου Χρέους (ΔΧ).

Το έτος 2017 οι αποδόσεις των περισσότερων ευρωπαϊκών κρατικών τίτλων κινούνται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, ενώ σε αρκετές χώρες της ευρωζώνης γίνεται διαπραγμάτευση του συνόλου σχεδόν του βραχυπρόθεσμου και μεσοπρόθεσμου χρέους τους με αρνητικές αποδόσεις.

Γράφημα 2.2.3

Αποδόσεις (%) 10-ετών κρατικών τίτλων

²⁷ Σύμφωνα με τις «Παραμέτρους Ελέγχου Συνολικού Χαρτοφυλακίου» καθώς και λουτές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συγκυρίες.

Σχέση Δημοσίου Χρέους και ΑΕΠ

Το Eurogroup έχει καταλήξει στο συμπέρασμα (απόφαση της 25^{ης}.5.2016) ότι σύμφωνα με το βασικό οικονομικό σενάριο για την Ελλάδα ο δείκτης των εκάστοτε ετήσιων μικτών χρηματοδοτικών αναγκών του Δημοσίου (GFN) πρέπει να παραμείνει κάτω από το 15% του ΑΕΠ κατά τη μεσοπρόθεσμη περίοδο (ως τα τέλη της δεκαετίας 2030-2040), ενώ μετά το πέρας του προγράμματος πρέπει να είναι κάτω από το 20% του ΑΕΠ.

Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης του Δημοσίου Χρέους (ΔΧ) σε σχέση με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, ως δείκτης πιστωτικής επιβάρυνσης της Εθνικής Οικονομίας, παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2.3.1

Δημόσιο Χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ. (σε εκατ. ευρώ)											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Μεταβολή 2009-2017	% Μεταβολή 2009-2017
ΔΧ	298.840	340.286	367.980	305.537	321.478	324.128	321.332	326.357	328.703	29.863	9,99%
ΑΕΠ ²⁸	231.642	226.031	207.029	191.204	180.654	177.941	175.697	174.199	177.735	(53.907)	-23,27%
ΔΧ/ΑΕΠ	129,01%	150,55%	177,74%	159,80%	177,95%	182,15%	182,89%	187,35%	184,94%	-	-

Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι από το έτος 2009 έως το 2017 το ΔΧ έχει αυξητική τάση, πλην του έτους 2012 που μειώθηκε λόγω του PSI, ενώ το ΑΕΠ εμφανίζεται διαχρονικά να μειώνεται από το έτος 2009 έως το 2017. Συγκεκριμένα παρατηρείται ότι το 2017 το ΔΧ²⁹ εμφανίζεται να είναι αυξημένο κατά 29.863 εκατ. ευρώ σε σχέση με το ΔΧ του 2009, ύψους 298.840 εκατ. ευρώ, ήτοι αύξηση του Δημοσίου Χρέους κατά 9,99 %.

Το ΑΕΠ έτους 2017 είναι μικρότερο κατά 53.907 εκατ. ευρώ σε σχέση με το ΑΕΠ έτους 2009, ύψους 231.642 εκατ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές, γεγονός που αντιστοιχεί σε μείωση του ΑΕΠ κατά 23,27%, αν και το έτος 2017 παρατηρείται μικρή αύξηση του ΑΕΠ, σε σχέση με το έτος 2016 και αντίστοιχα μείωση του δείκτη ΔΧ/ΑΕΠ στο 184,94%, έναντι 187,35% το 2016.

²⁸ Πηγή: ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΕΤΗΣΙΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ Έτος 2015 (2η εκτίμηση) & αναθεώρηση ετών 2013-2014, ΕΛ.ΣΤΑΤ.

²⁹ Μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το σύνολο του δανεισμού από τους Επίσημους Φορείς του Εξωτερικού από ενάρξεως της κρίσης το 2009 έως και την ολοκλήρωση του προγράμματος μπορεί να αποκτηθεί από τα όσα αναφέρονται στον σύνδεσμο <https://www.esm.europa.eu/assistance/greece/explainer-esm-and-efsf-financial-assistance-greece>

Ο συνδυασμός της αύξησης του Δημοσίου Χρέους κατά 9,99% και της μείωσης του ΑΕΠ κατά 23,27%, από το έτος 2009 έως το 2016, όπως προαναφέρθηκε, καταδεικνύει την ανάγκη άμεσης εφαρμογής αναπτυξιακών στρατηγικών, που θα βοηθήσουν στην επέκταση της εθνικής οικονομίας, στη βελτίωση του παραγωγικού τομέα της χώρας και την αύξηση των εξαγωγών³⁰. Προς αυτή την κατεύθυνση βελτίωσης του ΑΕΠ έχει καταρτιστεί στρατηγικό σχέδιο που υιοθετεί ολιστικό τρόπο σχεδιασμού και ενσωματώνει τις τρεις διαστάσεις, Οικονομική, Κοινωνική και Περιβαλλοντική, που ορίζονται στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης.³¹

Η πιστοληπτική ικανότητα της χώρας, έτσι όπως έχει εκτιμηθεί από τους Διεθνείς Οίκους Αξιολόγησης, εμφανίζεται βελτιωμένη και μάλιστα με θετική προοπτική:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2.3.2

Εταιρείες Αξιολόγησης	Πιστοληπτική Ικανότητα	Προοπτική	Ημερομηνία
MOODY'S	Caa2	Θετική	Ιούνιος 2017
STANDARD & POOR'S	B-	Θετική	Ιούλιος 2017
FITCH	B-	Θετική	Αύγουστος 2017
DBRS	CCC υψηλή	Θετική	Νοέμβριος 2017
RATING AND INVESTMENT	CCC	Σταθερή	Νοέμβριος 2016

³⁰ «Επείγουσες ρυθμίσεις για τη θέσπιση περιορισμών στην ανάληψη μετρητών και τη μεταφορά κεφαλαίων» (ΦΕΚ 84 Α', 18.7.2015), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει <https://www.hba.gr/Info/CapitalControls>

³¹ Ελληνική Δημοκρατία, Η Κυβέρνηση «Ελλάδα: Μια στρατηγική ανάπτυξης για το μέλλον, Ιούλιος 2018».

3. ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΗΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1

(σε ευρώ)	Από 1.1. έως 31.12.2017	Από 1.1. έως 31.12.2016	Μεταβολή %
Άμεσοι φόροι	19.655.833.212,21	19.436.732.458,40	1,1%
Έμμεσοι φόροι	26.901.390.294,00	26.200.681.276,29	2,7%
Σύνολο Φορολογικών Εσόδων	46.557.223.506,21	45.637.413.734,69	2,0%
Επιχορηγήσεις από Ε.Ε.	2.237.406.485,78	4.275.701.492,23	-47,7%
Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	4.069.738.064,23	4.868.739.416,18	-16,4%
Σύνολο μη Φορολογικών Εσόδων	6.307.144.550,01	9.144.440.908,41	-31,0%
Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων	52.864.368.056,22	54.781.854.643,10	-3,5%
Αμοιβές - παροχές Κεντρικής Διοίκησης	(9.276.001.536,34)	(9.068.985.733,68)	2,3%
Αμοιβές - παροχές Ν.Π.Δ.Δ.	(2.838.031.905,36)	(2.770.295.966,33)	2,4%
Παροχές τρίτων	(375.070.998,24)	(403.005.917,18)	-6,9%
Λοιπά λειτουργικά έξοδα & λοιπές δαπάνες	(2.089.087.858,93)	(3.616.595.940,27)	-42,2%
Επιδοτήσεις – επιχορηγήσεις	(27.847.317.760,07)	(23.320.100.367,37)	19,4%
Ασφάλιση και περίθαλψη	(62.795.361,15)	(57.984.403,59)	8,3%
Επιστροφές – αποδόσεις	(4.888.083.652,79)	(4.827.792.112,66)	1,2%
Συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων - λειτουργών	(132.339.117,45)	(6.369.784.302,19)	-97,9%
Σύνολο Λειτουργικών Εξόδων	(47.508.728.190,33)	(50.434.544.743,27)	-5,8%
Χρηματοοικονομικά έξοδα/έσοδα & τόκοι Δημοσίου Χρέους	(4.943.695.264,93)	(5.110.396.053,45)	-3,3%
Αποτέλεσμα από Λειτουργικές Δραστηριότητες	411.944.600,96	(763.086.153,62)	154,0%
Κέρδη/Ζημιές από πώληση παγίων	0,00	51.667.548,00	
Λοιπά αποτελέσματα	1.831.836.832,39	1.027.509.309,68	78,3%
Σύνολο μη Λειτουργικών Αποτελεσμάτων	1.831.836.832,39	1.079.176.857,68	69,7%
Πλεόνασμα (+) /Έλλειμμα (-) Περιόδου	2.243.781.433,35	316.090.704,06	609,9%

3.1 Γενικές διαπιστώσεις επί της Χρηματοοικονομικής Επίδοσης

Κατά το οικονομικό έτος 2017 το αποτέλεσμα από λειτουργικές δραστηριότητες της Κεντρικής Διοίκησης, εξαιρουμένου του αποτελέσματος της κατηγορίας «Χρηματοοικονομικά Έσοδα/Έξοδα και Τόκοι Δημοσίου Χρέους», παρουσίασε θετικό πρόσημο ύψους 5,36 δις ευρώ, αυξημένο κατά ποσοστό 23,2% σε σύγκριση με το έτος 2016, κατά το οποίο ανήλθε σε 4,35 δις ευρώ. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός, ότι τα φορολογικά έσοδα αυξήθηκαν κατά 918,81 εκατ. ευρώ σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Στα μη φορολογικά έσοδα σημειώθηκε μείωση ποσού 2,84 δις ευρώ, η οποία αντισταθμίζεται από μείωση στα λειτουργικά έξοδα, ποσού 2,93 δις ευρώ .

Το χρηματοοικονομικό αποτέλεσμα (χρηματοοικονομικά έξοδα/έσοδα και τόκοι Δημοσίου Χρέους) δεν παρουσίασε σημαντική μεταβολή αφού αποτυπώνει ζημιές ύψους 4,94 δις ευρώ, μειωμένες όμως κατά 166,7 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 3,3% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Τα μη λειτουργικά αποτελέσματα εμφανίζουν πλεόνασμα ύψους 1,80 δις ευρώ, σημαντικά βελτιωμένο σε σχέση με την προηγούμενη χρήση, κατά την οποία είχε ανέλθει σε 1,08 δις ευρώ ή ποσοστό 78,3%. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στα έσοδα από την πώληση των δικαιωμάτων διαχείρισης και λειτουργίας περιφερειακών αεροδρομίων, καθώς και στα έσοδα από συναλλαγματικές διαφορές, ενώ αντισταθμίζεται μερικά από την αύξηση των επιστροφών εσόδων παρελθόντων οικονομικών ετών.

Έτσι, το τελικό αποτέλεσμα - πλεόνασμα ανήλθε σε 2,24 δις. ευρώ αυξημένο κατά 609,9% σε σχέση με το πλεόνασμα των 316 εκατ. ευρώ το έτος 2016.

Επισημαίνεται ότι καταχωρούνται πραγματοποιηθείσες επιστροφές φόρων ως μειωτικό στοιχείο εσόδου στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης, χωρίς όμως να καταχωρούνται οι αντίστοιχες υποχρεώσεις στον Ισολογισμό (βλέπε κεφ. 2.2.1).

4. ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΕΤΟΥΣ 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1
Κατάσταση Ταμειακών Ροών (σε ευρώ)

(σε ευρώ)	Από 1.1. έως 31.12.2017	Από 1.1. έως 31.12.2016	Μεταβολή %
A. Καθαρές Ταμειακές Ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες	(3.643.167.860,51)	(3.166.926.161,91)	-15,0%
Εισπράξεις από φόρους	43.427.537.051,58	43.163.242.193,51	0,6%
Εισπράξεις από Ε.Ε.	2.237.406.485,78	4.275.701.492,23	-47,7%
Εισπράξεις από λοιπά μη φορολογικά έσοδα	4.874.147.922,31	4.150.406.509,68	17,4%
Εισπράξεις από τόκους, μερίσματα και κέρδη επιχειρήσεων	2.185.744.346,00	2.231.734.014,67	-2,1%
Προεισπράξεις-προπληρωμές	(219.678.196,58)	(12.292.859,24)	1.687,0%
Πληρωμές για προκαταβολές και πάγιες προκαταβολές	(56.573.453,12)	317.812.002,44	-117,8%
Πληρωμές για αμοιβές Κεντρικής Διοίκησης	(8.512.826.583,06)	(8.500.803.742,45)	0,1%
Πληρωμές για αμοιβές - ΝΠΔΔ	(2.466.928.651,24)	(2.446.367.744,67)	0,8%
Πληρωμές για παροχές τρίτων	(380.415.291,68)	(413.655.525,84)	-8,0%
Πληρωμές για λοιπά λειτουργικά έξοδα και λοιπές δαπάνες	(2.184.212.057,16)	(3.927.871.058,59)	-44,4%
Πληρωμές για επιδοτήσεις-επιχορηγήσεις	(27.849.195.027,96)	(23.321.658.509,40)	19,4%
Πληρωμές για ασφάλιση και περίθαλψη	(1.253.570.349,05)	(1.013.508.285,03)	23,7%
Πληρωμές για επιστροφές - αποδόσεις	(6.492.752.462,75)	(5.112.868.525,91)	27,0%
Πληρωμές για συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων-λειτουργών	(132.339.117,45)	(6.369.784.302,19)	-97,9%
Πληρωμές για τόκους και συναφή έξοδα	(6.819.512.476,13)	(6.187.011.821,12)	10,2%
B. Καθαρές Ταμειακές Ροές από Επενδυτικές Δραστηριότητες	(1.247.991.437,69)	(3.323.237.596,57)	62,4%
Εισπράξεις από πώληση παγίων και επενδύσεων	2.217.546.365,30	1.624.373.422,17	36,5%
Πληρωμές για αγορά παγίων και επενδύσεων	(3.465.537.802,99)	(4.947.611.018,74)	-30,0%
Καθαρές Ταμειακές Ροές από Λειτουργικές & Επενδυτικές Δραστηριότητες (A+B)	(4.891.159.298,20)	(6.490.163.758,48)	24,6%
Γ. Καθαρές Ταμειακές Ροές από Χρηματοδοτικές Δραστηριότητες	2.731.323.195,01	7.035.985.772,27	-61,2%
Εισπράξεις από δάνεια και παρεμφερή εργαλεία	665.953.863.265,03	551.057.527.275,92	20,9%
Πληρωμές για δάνεια και παρεμφερή εργαλεία	(663.222.540.070,02)	(544.021.541.503,65)	21,9%
Δ. Εισροές /Εκροές απ' ευθείας στην ΚΘΠ	12.587.931,02	22.053.938,98	-42,9%
Καθαρή μεταβολή στα χρηματικά διαθέσιμα (A+B+Γ+Δ)	(2.147.248.172,17)	567.875.952,77	-478,1%
Χρηματικά διαθέσιμα αρχής περιόδου	3.877.243.750,78	3.309.367.798,01	
Χρηματικά διαθέσιμα τέλους περιόδου	1.729.995.578,61	3.877.243.750,78	

Οι ταμειακές ροές από λειτουργικές και επενδυτικές δραστηριότητες της Κεντρικής Διοίκησης για το οικονομικό έτος 2017 παρουσιάζουν έλλειμμα ύψους (4.891.159.298,20) ευρώ, μειωμένο κατά 24,6% σε σχέση με την προηγούμενη χρήση. Αναλυτικά:

Οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες της Κεντρικής Διοίκησης για το οικονομικό έτος 2017 παρουσιάζουν αρνητικό πρόσημο και ανέρχονται σε (3.643.167.860,51) ευρώ, έχουν δε επιδεινωθεί σε σχέση με το προηγούμενο έτος κατά 15%. Η αρνητική αυτή εξέλιξη οφείλεται στη μείωση των εισπράξεων από επιχορηγήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην αύξηση των πληρωμών τόκων δανείων και στη σημαντική αύξηση για κάλυψη λειτουργικού κόστους και μεταβιβαστικές πληρωμές που αφορούν επιχορηγήσεις σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης για κάλυψη συνταξιοδοτικού κόστους και εισοδηματικές ενισχύσεις.

Αντίθετα οι ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες βελτιώθηκαν, αφού παρουσίασαν έλλειμμα ύψους (1.247.991.437) ευρώ, έναντι ελλείμματος (3.323.237.596,57) ευρώ στη χρήση 2016. Αφορούν κυρίως σε πληρωμές μέσω ΠΔΕ για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου εταιρειών και επιστροφή ποσού 2.029.000.000,00 ευρώ στον ESM για αποπληρωμή δανείων, λόγω μείωσης της συμμετοχής του στο μετοχικό κεφάλαιο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.), που προήλθε από την αποπληρωμή από την ΕΤΕ ομολόγων CoCos (contingent convertible bonds), ήτοι μετατρέψιμων ομολόγων, και ισόποσης επιστροφής του ποσού αυτού.

Στις καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, αντίθετως, παρουσιάζεται πλεόνασμα 2.731.323.195,01 ευρώ, μειωμένο σε σχέση με το πλεόνασμα του έτους 2016 κατά 61,2%.

Η ταμειακή διαχείριση του Κράτους εμφανίζεται ελλειμματική σε σχέση με την προηγούμενη χρήση που ήταν πλεονασματική. Η αρνητική μεταβολή των χρηματικών διαθεσίμων οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στο βραχυπρόθεσμο δανεισμό και ιδιαίτερα στην αύξηση των πληρωμών χρεολυσίων.

5. ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1
Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης Πολιτών Έτους 2017 (σε ευρώ)

(σε ευρώ)	2017	2016
Υπόλοιπα αρχής χρήσης	(214.857.074.620,43)	(215.195.219.263,47)
Πλεόνασμα/Έλλειμμα από Κ.Χ.Ε.	2.243.781.433,35	316.090.704,06
Άμεσες Πιστώσεις/Χρεώσεις στην Κ.Θ.Π.	12.587.931,02	22.053.938,98
Υπόλοιπα τέλους χρήσης	(212.600.705.256,06)	(214.857.074.620,43)

Όπως διαπιστώνεται από την ανωτέρω Κατάσταση, η Καθαρή Θέση Πολιτών διαμορφώνεται αρνητική για το έτος 2017 και ανέρχεται σε 212,60 δις ευρώ, βελτιωμένη σε σχέση με την προηγούμενη οικονομική χρήση κατά 2,26 δις ευρώ.

Σημειώνεται, όμως, ότι η μη υλοποίηση των προαναφερόμενων λογιστικών υποχρεώσεων, που επισημάνθηκαν επί των οικονομικών καταστάσεων της Κεντρικής Διοίκησης, επηρεάζουν σημαντικά την ορθή απεικόνισή τους, η οποία θα μπορούσε να προσδιοριστεί σε ουσιωδώς διαφορετικό ύψος. Ειδικότερα: (α) η μη αναγραφή των παγίων στοιχείων στο Ενεργητικό, (β) ο συνεπακόλουθος μη υπολογισμός των αποσβέσεων παγίων, (γ) ο λογιστικός χειρισμός των ταμειακών διαθεσίμων, (δ) η μη διενέργεια προβλέψεων των ανεπίδεκτων είσπραξης απαιτήσεων, ύψους 24.800.289.609,61 ευρώ, (ε) η διατήρηση στις ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις προστίμων ΚΒΣ άνω της 10ετίας, ύψους 5.986.268.850,52 ευρώ αμφιβόλου εισπραξιμότητας, (στ) ποσά βεβαιωμένων εσόδων ύψους 260.050.456,91 ευρώ, για τα οποία δεν έχουν ληφθεί μέτρα διακοπής της παραγραφής και δεν έχει γίνει σχετική πρόβλεψη διαγραφής τους, (ζ) η μη καταχώρηση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης των υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων, (η) η αδυναμία προσδιορισμού της αξίας των συμμετοχών, που οφείλεται στο γεγονός ότι τα νομικά πρόσωπα στα οποία το Κράτος συμμετέχει δεν δημοσίευσαν έγκαιρα τους ισολογισμούς τους και θ) η αναγκαιότητα επανεξέτασης της επάρκειας των διενεργούμενων προβλέψεων, είναι παράγοντες που επιδρούν άμεσα τόσο στον καθορισμό του ύψους της Καθαρής Θέσης Πολιτών, η οποία παρουσιάζεται αρνητική και ανέρχεται σε 212,60 δις ευρώ, δυνητικώς όμως θα μπορούσε να προσδιορισθεί σε ουσιωδώς διαφορετικό ύψος. Τα ανωτέρω αντίκεινται σε βασικές λογιστικές αρχές, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 1, μέρος πρώτο, Κεφάλαιο 1 του π.δ/τος 15/2011 και επηρεάζουν την αξιοπιστία της συγκεκριμένης οικονομικής κατάστασης.

6. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

6.1 Επί του Απολογισμού

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 1

Το Ελεγκτικό Συνέδριο πραγματοποίησε έλεγχο επί των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων, σύμφωνα με την 65286/20.10.2017 (Ορθή Επανάληψη) απόφαση της Προέδρου του, όπως τροποποιήθηκε με τις 70280/8.11.2017, 74251/24.11.2017, 80574/18.12.2017, 81450/19.12.2017 και 27514/18.04.2018 όμοιες, από τον οποίο προέκυψαν τα εξής:

- Ασάφεια και ελλιπής εφαρμογή του νομικού πλαισίου αναφορικά με τον ορισμό της έννοιας του ληξιπρόθεσμου μιας υποχρέωσης επιστροφής φόρου και της τοκοφορίας της ίδιας υποχρέωσης, πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και πολυνομία.
- Ύπαρξη μη εκκαθαρισμένων χειρόγραφων δηλώσεων Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων (Φ.Ε.Φ.Π.) και Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων (Φ.Ε.Ν.Π.) παλαιότερων ετών.
- Μη λεπτομερής απεικόνιση στις οικονομικές αναφορές της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.) της χρονολογικής ωρίμανσης των υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων.
- Καθυστερήσεις στην εξόφληση των υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων εισοδήματος και Φ.Π.Α. για διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών.
- Μη τήρηση της νομοθεσίας περί υποχρέωσης καταβολής τόκων επί αχρεωστήτως καταβληθέντων φόρων.
- Μη τήρηση της σειράς χρονολογικής προτεραιότητας (μέθοδος F.I.F.O.) κατά την εξόφληση των υποχρεώσεων επιστροφής φόρων.
- Ελλιπές νομικό και κανονιστικό πλαίσιο, όσον αφορά στις διαδικασίες λήψης και χρήσης της ειδικής χρηματοδότησης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (Ε.Μ.Σ.) για την αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων της Α.Α.Δ.Ε..
- Ύπαρξη διαφορών ως προς τον προσδιορισμό των εκκρεμών υποχρεώσεων και των εξοφλήσεων, σε σχέση με τις αναφορές της Α.Α.Δ.Ε., εξαιτίας κυρίως του γεγονότος ότι τα γραμμάτια τρίτων δεν περιλήφθηκαν στις υποχρεώσεις, αλλά στις εξοφλήσεις.

- Εντοπίστηκαν δε οι ακόλουθες πηγές δημιουργίας νέων ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων:
  - Αδυναμίες στη διαδικασία αυτόματου συμψηφισμού υποχρεώσεων της Κεντρικής Διοίκησης και της Γενικής Κυβέρνησης με χρέη προς την Α.Α.Δ.Ε. (απαιτήσεις της).
  - Μη διασύνδεση των πληροφοριακών συστημάτων της Α.Α.Δ.Ε (Ο.Π.Σ. ELENXIS και Ο.Π.Σ. TAXIS) και αδυναμία εξαγωγής πληροφόρησης για επιστροφές φόρων που βρίσκονται σε διαδικασία ελέγχου.
  - Αδυναμίες στη διαδικασία εφαρμογής των Κριτηρίων Στόχευσης Ελέγχων (Risk Analysis).
  - Έλλειψη δυνατότητας παρακολούθησης δεδομένων και εξαγωγής πληροφόρησης από το Ο.Π.Σ TAXIS σε επίπεδο Δ.Ο.Υ. για την παρακολούθηση των στατιστικών στοιχείων και των οικονομικών μεγεθών αναφορικά με τις εκκρεμείς υποχρεώσεις επιστροφών.
  - Έλλειψη διασύνδεσης του πληροφοριακού Συστήματος Ο.Π.Σ. TAXIS με τα πληροφοριακά συστήματα εξωτερικών φορέων και ελεγκτικών μηχανισμών (Κτηματολόγιο, Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε, Τειρεσίας, Τράπεζες κ.λπ.).
  - Έλλειψη αυτοματοποιημένης διαδικασίας διασταύρωσης μεταφερόμενων υπολοίπων από αιτήσεις επιστροφής Φ.Π.Α..
  - Υποχρεώσεις επιστροφής φόρων που καθίστανται ληξιπρόθεσμες λόγω μη αυτοματοποιημένης τακτοποίησής τους με τις αντίστοιχες φορολογικές οφειλές που εξοφλήθηκαν μέσω Τραπεζών.
  - Καθυστέρηση (μεγαλύτερη των 90 ημερών) στο χρόνο περαίωσης των ελέγχων επιστροφών φόρων.

Με βάση τις ανωτέρω διαπιστώσεις, το Ελεγκτικό Συνέδριο συνέστησε, με γνώμονα τη βελτίωση και την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικών δικλίδων της ΑΑΔΕ, (α) τη βελτίωση του οργανωτικού σχεδιασμού και της διενέργειας των ελεγκτικών δράσεων, (β) την αυτοματοποίηση και τη θέσπιση τυποποιημένων διαδικασιών για όλη τη ροή της διαδικασίας εκκαθάρισης και επιστροφής φόρων προς ιδιώτες και επιχειρήσεις, (γ) την ανάπτυξη κατάλληλων συστημικών εργαλείων άντλησης συγκεντρωτικών και αναλυτικών στοιχείων και οικονομικών αναφορών, τόσο σε επίπεδο Δ.Ο.Υ., όσο και σε κεντρικό επίπεδο, και (δ) την επεξεργασία πρότασης τροποποίησης του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις επιστροφές φόρων.

Επί των συστάσεων έχουν αποσταλεί απαντήσεις από την Α.Α.Δ.Ε., καθώς και από το εμπλεκόμενο στον έλεγχο Γ.Λ.Κ..

Το επόμενο έτος, το Ελεγκτικό Συνέδριο θα διενεργήσει έλεγχο συμμόρφωσης επί των συστάσεων αυτών.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 2

Το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο πλαίσιο του Ετησίου Προγράμματος Ελέγχου, με την 28817/24.04.2018 απόφαση της Προέδρου του, διενήργησε έλεγχο στη διαδικασία των διαγραφών για τη χρήση 2017. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι από το συνολικό ποσό των διαγραφών μόνο 21.382.717,18 ευρώ ή ποσοστό 1,09% αφορούν σε παραγεγραμμένες οφειλές φορολογουμένων.

Από τις 120 Δ.Ο.Υ. μόνο 9 έχουν διενεργήσει διαγραφές λόγω παραγραφής. Οι Δ.Ο.Υ. δεν έχουν προχωρήσει μέχρι σήμερα σε έλεγχο των προς παραγραφή απαιτήσεων και ως εκ τούτου το ποσό των διαγραφών παραγεγραμμένων απαιτήσεων ενδέχεται να είναι μεγαλύτερο. Από τα στοιχεία της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Δ.ΗΛΕ.Δ.) προκύπτει ότι τα βεβαιωμένα έσοδα, για τα οποία δεν έχουν ληφθεί μέτρα διακοπής της παραγραφής, ανέρχονται στο ποσό των 260.050.456,91 ευρώ. Τα ανωτέρω καταδεικνύουν τις χρονοβόρες διαδικασίες διαγραφής παραγεγραμμένων απαιτήσεων του Κράτους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 3

Όπως διαπιστώθηκε και σε Διαδηλώσεις προηγούμενων ετών, στον Απολογισμό και Ισολογισμό του Κράτους, αλλά και στις λοιπές χρηματοοικονομικές καταστάσεις που τον συνοδεύουν, παρατηρείται η σταδιακή αύξηση του υπολοίπου που εκκρεμεί προς είσπραξη. Ειδικότερα, στο οικονομικό έτος 2017 το υπόλοιπο αυτό ανήλθε σε 100.343.759.468,53 ευρώ ή 56,46% του ΑΕΠ και είναι αυξημένο έναντι του προηγούμενου οικονομικού έτους κατά 6.100.649.997,56 ευρώ ή ποσοστό 6,47% .

Στη διαμόρφωση αυτού του υψηλού και συνεχώς αυξανόμενου εισπρακτέου υπολοίπου συμβάλλουν κυρίως οι απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, λόγω της τμηματικής καταβολής του, αλλά και από άμεσους και έμμεσους φόρους παρελθόντων οικονομικών ετών, καθώς και από προσαυξήσεις, πρόστιμα, χρηματικές ποινές και καταπτώσεις εγγυήσεων, που παρουσιάζουν χαμηλό ποσοστό είσπραξης.

Το ύψος των βεβαιωθέντων προστίμων, που αφορούν παραβάσεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (ΚΒΣ), ανήλθε στο ποσό των 31.848.035.073,05 ευρώ, εκ των οποίων διεγράφησαν μέσα στο έτος 248.087.794,03 ευρώ, επεστράφησαν 6.818.775,29 ευρώ και εισπράχθηκαν μόνο 30.683.978,59 ευρώ. Επισημαίνεται ότι για το υπό εξέταση οικονομικό έτος, οι επαναβεβαιώσεις προστίμων, που έχουν επιβληθεί για παραβάσεις του ΚΒΣ σε παρελθόντα οικονομικά έτη, ανέρχονται στο ποσό των 30.443.335.739,31 ευρώ.

Τα χαμηλά ποσοστά είσπραξης των φόρων παρελθόντων οικονομικών ετών καταδεικνύουν την αναποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων παλαιών οφειλών, σε συνδυασμό με την παγιοποίηση νέων κατηγοριών φόρων.

Από την Δ.ΗΛΕ.Δ Β 1131806/10.09.2018 απάντηση της Α.Α.Δ.Ε. στο 46132/06.07.2018 έγγραφο της 7^{ης} Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προκύπτει ότι ποσοστό 12,54% ή ποσό 3.958.533.649,66 ευρώ των απαιτήσεων από βεβαιωμένα πρόστιμα ΚΒΣ αφορά στην περίοδο 1976-2005, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό 87,46% ή ποσό 27.603.910.875,48 ευρώ κατανέμεται στις χρήσεις 2006-2017.

Συμπεραίνεται ότι παρότι μεγάλο μέρος των ανωτέρω απαιτήσεων είναι αμφιβόλου εισπραξιμότητας, κατά πάγια τακτική, δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα σχετική πρόβλεψη απομείωσής τους. Επίσης, παρατηρείται αναποτελεσματικότητα στην είσπραξη των επιβαλλόμενων προστίμων που καταδεικνύει την αδυναμία διασύνδεσης ποινής και συμμόρφωσης από πλευράς της Κεντρικής Διοίκησης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 4

Παρά τις επανειλημμένες επισημάνσεις του Δικαστηρίου σε Διαδηλώσεις προηγούμενων ετών, διαπιστώνεται ότι στο εισπρακτέο υπόλοιπο του Κρατικού Απολογισμού δεν συμπεριλαμβάνονται τα βεβαιωθέντα και μη εισπραχθέντα έσοδα των Τελωνείων της Χώρας, τα οποία ως βεβαιωτικές και εισπρακτικές αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 81 του ν. 4270/2014 (ΦΕΚ 143 Α'), δύνανται να ενεργούν βεβαίωση και είσπραξη δημοσίων εσόδων δυνάμει νομίμου τίτλου. Κατά συνέπεια, το υπόλοιπο που εκκρεμεί προς είσπραξη από τις αρμόδιες αρχές του Κράτους είναι διαφορετικό από αυτό που εμφανίζεται στον Απολογισμό. Τούτο αντίκειται προς τις διατάξεις του άρθρου 79 παρ. 2 του Συντάγματος, που ορίζει ότι όλα τα έσοδα και έξοδα του Κράτους πρέπει να αναγράφονται στον ετήσιο προϋπολογισμό και απολογισμό, τις καθιερούμενες με το άρθρο 49 του ν. 4270/2014 αρχές της ενότητας και της καθολικότητας, σύμφωνα με τις οποίες όλα τα έσοδα και οι δαπάνες εγγράφονται και εμφανίζονται σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό, καθώς και τη γενική αρχή της

ελικρίνειας, κατά τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 33 του ανωτέρω νόμου, βάσει της οποίας κάθε οικονομική και δημοσιονομική πρόβλεψη πρέπει να στηρίζεται σε πραγματικά στοιχεία.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 5

Σύμφωνα με το άρθρο 71 του ν. 4270/2014, από το Υπουργείο Οικονομικών καταρτίζονται ανά τρίμηνο και διαβιβάζονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο καταστάσεις μεταβολών πιστώσεων του Κρατικού Προϋπολογισμού ανά Υπουργείο, Αποκεντρωμένη Διοίκηση και Περιφερειακή Υπηρεσία των αντίστοιχων Υπουργείων. Ωστόσο, στις ανωτέρω καταστάσεις δεν εμφανίζονται οι κωδικοί αριθμοί εξόδων (ΚΑΕ), που επηρεάζονται από τη διάθεση των υπό κατανομή πιστώσεων, καθώς και οι σχετικές αιτιολογίες, ούτε προκύπτει από άλλη κατάσταση η πληροφόρηση αυτή, με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής η παρακολούθηση της διάθεσης των υπό κατανομή πιστώσεων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 6

Από το Αποθεματικό του Κρατικού Προϋπολογισμού (άρθρο 59 ν. 4270/2014) χορηγήθηκαν πιστώσεις ύψους 928,612.173,00 ευρώ³² με αρχική προϋπολογισθείσα πίστωση 1 δις ευρώ (ΚΑΕ Ξ5111), οι οποίες αναλύονται σε γενικές κατηγορίες ως εξής: α) εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων 151.907.903,00 ευρώ, β) λειτουργικά έξοδα και επιχορηγήσεις σε φορείς 382.228.313,00 ευρώ, γ) μεταναστευτική πολιτική 34.565.525,00 ευρώ, δ) απόδοση δαπανών από ειδικές κατηγορίες εσόδων (π.χ. παράβολα, συνδρομές κ.λπ.) 10.955.134,00 ευρώ ε) συμβατικές υποχρεώσεις 305.124.298,00 ευρώ, στ) χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων 11.785.000,00 ευρώ και ζ) άλλες ενέργειες 32.046.000,00 ευρώ.

Από την επισκόπηση των πιστώσεων προκύπτει ότι η χρήση του αποθεματικού δεν είναι σε όλες τις περιπτώσεις σύμφωνη με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την ομοίου περιεχομένου, ως προς το ζήτημα αυτό, περ. 5 της υποπαραγράφου Δ10 του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (ΦΕΚ 94 Α'/14.8.2015), που προβλέπει την κάλυψη από το αποθεματικό μόνο άμεσων, σημαντικών, αναπόφευκτων και επείγουσών δαπανών, η πρόβλεψη των οποίων δεν ήταν εφικτή κατά το χρόνο ψήφισης του ετήσιου Κρατικού Προϋπολογισμού ή των συμπληρωματικών προϋπολογισμών, ούτε ότι το Αποθεματικό

---

³² Έγγραφο με αριθμ. πρωτ.: ΥΠΟΙΚ 0005409 ΕΞ 2018/23.7.2018.

χρησιμοποιήθηκε για παρεμβάσεις στο πλαίσιο ενεργοποίησης του διορθωτικού μηχανισμού του άρθρου 39 του ίδιου νόμου.

Ενδεικτικά, αναφέρονται οι ακόλουθες περιπτώσεις, στις οποίες η χρήση του αποθεματικού φέρεται ότι δεν εμπίπτει στο ρυθμιστικό πεδίο των ως άνω διατάξεων:

(α) Μεταφορά πίστωσης ύψους 20.000.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που αφορά στην κάλυψη δαπανών λειτουργίας και προγραμμάτων του Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ), περίπτωση που δεν μπορεί να θεωρηθεί απρόοπτο συμβάν, γιατί πρόκειται για εξόφληση υποχρεώσεων.

(β) Μεταφορά πίστωσης ύψους 23.851.900,00 ευρώ στο αυτό Υπουργείο, για την καταβολή δαπανών πανεπιστημιακών συγγραμμάτων, περίπτωση που δεν κρίνεται απρόβλεπτη, δεδομένου ότι αφορά σε προμήθειες συγγραμμάτων προηγούμενων ετών (βλ. τη συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών).

(γ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 294.120,00 ευρώ στο Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης για την κάλυψη δαπάνης πρόσληψης 5 ειδικών συμβούλων-συνεργατών και 5 μετακλητών διοικητικών υπαλλήλων, περίπτωση η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί προβλέψιμη κατά την ημερομηνία ψήφισης του Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2017 (στις 10.12.2016), ο οποίος κυρώθηκε με το ν. 4444/2016 (ΦΕΚ Α' 234/14.12.2016), δεδομένου ότι το Πολιτικό Γραφείο του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, για την κάλυψη των αναγκών του οποίου δημιουργήθηκαν οι ως άνω θέσεις, είχε συσταθεί στις 4.11.2016 (βλ. ΠΥΣ 1/23.1.2016, ΦΕΚ 5 Α', και τη συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών).

(δ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 64.836.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών για επιχορηγήσεις στις ανώνυμες εταιρείες Οδικές Συγκοινωνίες (με διακριτικό τίτλο Ο.ΣΥ. Α.Ε.), Σταθερές Συγκοινωνίες (ΣΤΑΣΥ Α.Ε.) και Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ Α.Ε.) προς κάλυψη άμεσων, ανελαστικών και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους και ως εκ τούτου προβλέψιμων. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τη συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών, από το ανωτέρω ποσό i) 24,8 εκατ. ευρώ αφορούν στην εγγραφή συμπληρωματικής πίστωσης για την επιχορήγηση της ΟΑΣΘ Α.Ε. για την πληρωμή δαπανών μισθοδοσίας και λοιπών λειτουργικών δαπανών του φορέα, ii) 20,0 εκατ. ευρώ αφορούν σε επιχορήγηση στη ΣΤΑΣΥ Α.Ε. για την κάλυψη του λειτουργικού ελλείμματος του φορέα λόγω μη καταβολής των υποχρεώσεων διαφόρων Υπουργείων και iii) 20,0 εκατ. ευρώ αφορούν στην ΟΣΥ Α.Ε. για την κάλυψη αποδοχών και λειτουργικών δαπανών έναντι αιτήματος για επιχορήγηση 40,0

εκατ. ευρώ. Όλες οι ανωτέρω περιπτώσεις επιχορήγησης κρίνονται προβλέψιμες, αφού αφορούν σε κάλυψη άμεσων, ανελαστικών και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των επιχορηγούμενων φορέων.

(ε) Μεταφορά πίστωσης ύψους 61.657.512,00 ευρώ στο αυτό Υπουργείο, για επιχορήγηση στην ΤΡΑΙΝΟΣΕ, εκ των οποίων, όπως προκύπτει και από τη συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών : i) 49,7 εκατ. ευρώ για κάλυψη αποζημίωσης έναντι υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας του προηγούμενου έτους, η οποία δεν καταβλήθηκε το έτος 2016, περίπτωση που λόγω της γέννησης των σχετικών υποχρεώσεων σε προηγούμενο της κατάρτισης του προϋπολογισμού έτος δεν δύναται να θεωρηθεί απρόβλεπτη, ii) 4,5 εκατ. ευρώ για αποζημίωση της εταιρείας για απρόβλεπτα συμβάντα, χωρίς όμως η περίπτωση αυτή να αιτιολογείται ειδικότερα με συγκεκριμένη αναφορά των επικαλούμενων απρόβλεπτων συμβάντων και iii) το υπόλοιπο ποσό για ενσωμάτωση της αύξησης του συντελεστή Φ.Π.Α. στο κόμιστρο των επιβατικών μεταφορών, περίπτωση δαπάνης που δεν μπορεί να θεωρηθεί άμεση, σημαντική, αναπόφευκτη και επείγουσα, ενόψει μάλιστα της αύξησης του ως άνω συντελεστή ήδη από 1.6.2016 με τη διάταξη του άρθρου 52 παρ. 1 και 2 του ν. 4389/2016 «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016).

(στ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 11.153.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Οικονομικών για την πληρωμή δαπανών παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών παρελθόντων ετών για τη διακίνηση αλληλογραφίας του Δημοσίου από τα ΕΛΤΑ, περίπτωση που λόγω της γέννησης των σχετικών υποχρεώσεων σε προηγούμενο της κατάρτισης του προϋπολογισμού έτος δεν δύναται να θεωρηθεί απρόβλεπτη. Επισημαίνεται ότι για τη συγκεκριμένη δαπάνη ο Υπουργός Οικονομικών επικαλείται στην προαναφερθείσα έκθεσή του τη μεταγενέστερη της ημερομηνίας ψήφισης του Κρατικού Προϋπολογισμού, έτους 2017, διάταξη του άρθρου 93 παρ. 6 του ν. 4446/2016 «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές συναλλαγές, Τροποποιήσεις του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 240/22.12.2016), στην οποία ορίζεται ότι: «Οι διενεργηθείσες κατά το έτος 2016 κάθε είδους δαπάνες του Υπουργείου Οικονομικών ή δαπάνες που βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς και του ειδικού φορέα 23760, θεωρούνται νόμιμες, κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί ανάληψης υποχρεώσεων και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης και δύνανται να καταβάλλονται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών του τρέχοντος και του επομένου οικονομικού έτους». Με τις προεκτεθείσες διατάξεις νομιμοποιούνται οι δαπάνες, οικονομικού έτους 2016, που βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών και του ειδικού φορέα 23760 και όχι ο τρόπος χρήσης

του αποθεματικού, σε σχέση με τη διάθεση των δαπανών αυτών, καθόσον για να βαρύνουν τις πιστώσεις του αποθεματικού οι εν λόγω δαπάνες πρέπει να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 59 του ν. 4270/2014, τη συνδρομή των οποίων δεν επικαλείται ο Υπουργός Οικονομικών.

(ζ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 11.785.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Εσωτερικών για πρόσθετη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων, λόγω της σημαντικής μείωσης της ετήσιας επιχορήγησής τους (βλ. συνημμένη έκθεση του Υπουργού Οικονομικών), περίπτωση που δεν κρίνεται απρόβλεπτη και επείγουσα και

(η) Μεταφορά πίστωσης ύψους 1.575.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για την πληρωμή αμοιβής δικηγορικής εταιρείας, για την εκπροσώπηση του Ελληνικού Δημοσίου σε Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της προσφυγής της εταιρείας «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ» και λοιπών κατά του Ελληνικού Δημοσίου και της αντίθετης προσφυγής του Ελληνικού Δημοσίου, περίπτωση η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί απρόβλεπτη, κατά το χρόνο ψήφισης του Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2017, ενόψει και της διάταξης του άρθρου δεύτερου του ν. 4460/2017 «Κύρωση της Τεχνικής Διευθέτησης μεταξύ των Σουηδικών Ενόπλων Δυνάμεων και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Συνεργασία των Σουηδικών Ενόπλων Δυνάμεων με το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό στον Τομέα Ανταλλαγής και Εκπαίδευσης των Ειδικών Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 37/22.3.2017), με την οποία ορίζεται το συνολικό ποσό της αμοιβής αυτής, καθώς και των εξόδων και υπηρεσιών που είχαν ήδη παρασχεθεί από την ως άνω εταιρεία και δεν είχαν εξοφληθεί έως την έναρξη ισχύος του ν.4460/2017 και ακολούθως ρυθμίζεται ο τρόπος εξόφλησής τους, σταδιακά με έναρξη το μήνα Μάρτιο του έτους 2017.

6.2 Επί του Ισολογισμού

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 7

Από την εξέταση του Ισολογισμού της 31^{ης}.12.2017 και των λοιπών χρηματοοικονομικών καταστάσεων που τον συνοδεύουν, διαπιστώνεται εκ νέου ότι δεν έχει δημιουργηθεί μητρώο παγίων περιουσιακών στοιχείων, όπως απαιτείται ρητώς από τις διατάξεις του π.δ/τος 15/2011 «Περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου έναρξης της εφαρμογής της Διπλογραφικής Λογιστικής Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης» (ΦΕΚ 30 Α΄/2.03.2011).

Η δημιουργία Μητρώου Παγίων αποτελεί ουσιώδη δημοσιονομική υποχρέωση, προκειμένου να προσδιοριστεί, μεταξύ άλλων, η ορθή χρηματοοικονομική θέση της Κεντρικής Διοίκησης στη

δεδομένη χρονική στιγμή. Η μη τήρηση της υποχρέωσης αυτής επηρεάζει άμεσα το λειτουργικό αποτέλεσμα της χρήσης και το συνολικό έλλειμμα από λειτουργικές και μη δραστηριότητες της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Επίδοσης.

Στο πλαίσιο της καταγραφής της Ακίνητης Περιουσίας βρίσκεται σε εξέλιξη η καταγραφή των ακινήτων στο Μητρώο Ακίνητης Περιουσίας (ΜΑΠ) από τη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας (ΓΓΔΠ). Στόχος της κατάρτισης του Μητρώου, στο οποίο θα διασυνδέονται οι βάσεις δεδομένων της περιουσίας όλων των υπουργείων, είναι η καταγραφή όλης της ακίνητης περιουσίας των φορέων του Δημοσίου, καθώς και η διαλειτουργικότητα με την Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ Α.Ε.). Η διαλειτουργικότητα του Μητρώου με τις βάσεις δεδομένων της δημόσιας περιουσίας των υπουργείων εξακολουθεί να βρίσκεται σε εξέλιξη. Για το συγκεκριμένο μητρώο δεν έχει προβλεφθεί διασύνδεση με τις οικονομικές καταστάσεις της Κεντρικής Διοίκησης, συνεπώς έχει καθαρά πληροφοριακό χαρακτήρα και δεν περιλαμβάνει αξίες ώστε να υπάρξει ενημέρωση των λογαριασμών λογιστικής και ειδικότερα των κονδυλίων του μη κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

Στο έτος 2017 καταχωρήθηκαν στα αποτελέσματα χρήσης έσοδα αποκρατικοποιήσεων ύψους 1.343.782.965,31 ευρώ έναντι 481.467.031,17 ευρώ το 2016. Από αυτά ποσό 31.819.111,79 ευρώ αφορά πώληση ακινήτων. Σημειώνεται ότι στις διατάξεις του ν.4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (ΦΕΚ 94 Α΄) γίνεται αναφορά στο σχέδιο αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων που υπάγονται στο Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ), η εφαρμογή του οποίου προβλέπει ετήσια έσοδα (εξαιρουμένων των τραπεζικών μετοχών) ύψους 1,3 δις ευρώ για το έτος 2017.

Περαιτέρω, από τα προσκομιζόμενα στοιχεία, δεν προκύπτει ότι πριν από τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων από το Ελληνικό Δημόσιο στο ΤΑΙΠΕΔ έγινε προσδιορισμός και εκτίμηση της αξίας αυτών από πιστοποιημένους εκτιμητές, κατά τα οριζόμενα στο κεφάλαιο 9 παρ. 1.4.2α του άρθρου 1 του π.δ/τος 15/2011 και στο άρθρο πρώτο παρ. Γ΄ υποπαρ. Γ.11.2 του ν.4152/2013 (ΦΕΚ 107 Α΄). Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατή η διαχειριστική και η λογιστική παρακολούθησή τους (αξία κτήσεως, αποσβέσεων κ.ά.), με συνέπεια την αδυναμία προσδιορισμού του αποτελέσματος και εξαγωγής ασφαλών συμπερασμάτων για τη θετική ή αρνητική επίπτωση της οικονομικής συναλλαγής από την πώληση ή τη μακροχρόνια μίσθωσή τους, με την αντίστοιχη ενημέρωση των λογαριασμών της λογιστικής.

Τα ανωτέρω συνιστούν παραβάσεις βασικών λογιστικών αρχών, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 1 περ. 1.1.1 και 1.1.7 του π.δ/τος 15/2011, και συγκεκριμένα της αρχής του ιστορικού κόστους, σύμφωνα με την οποία οι λογιστικές εγγραφές που απεικονίζουν, μεταξύ άλλων, την απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων καταχωρούνται στα βιβλία με αξίες κόστους κτήσης και οι αξίες αυτές διατηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια της λογιστικής διαδικασίας, καθώς και της αρχής της πλήρους γνωστοποίησης, σύμφωνα με την οποία οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει να καταρτίζονται κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης και κατανοητή παρουσίαση όλων των σημαντικών πληροφοριών που αναφέρονται στις οικονομικές υποθέσεις της Κεντρικής Διοίκησης. Οι παραλείψεις δε αυτές έχουν ως περαιτέρω συνέπεια να εμφανίζεται υποτιμημένη η καταγεγραμμένη αξία του Ενεργητικού της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός), το ύψος της οποίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί από τον έλεγχο.

Κατά τη γνώμη, όμως, της Αντιπροέδρου Μαρίας Αθανασοπούλου και των Συμβούλων Βασιλικής Ανδρεοπούλου, Σταματίου Πουλή και Γεωργίας Τζομάκα, ενόψει της μη σύνταξης μητρώου παγίων ενεργητικού δεν έχει εκτιμηθεί και η αξία των μεταβιβασθέντων στο ΤΑΙΠΕΔ ακινήτων. Όμως, ο εξαρχής μη προσδιορισμός της αξίας τους δεν ασκεί επιρροή στο αποτέλεσμα της οικονομικής συναλλαγής από την πώληση ή την μακροχρόνια μίσθωσή τους, δεδομένου ότι ο ν. 3986/2011 προβλέπει ειδική διαδικασία αποτίμησης των ακινήτων αυτών, όπως επίσης και ειδικό όργανο, αποκλειστικά αρμόδιο για την κρίση τού αν η εκάστοτε συναλλαγή είναι συμφέρουσα για το Ελληνικό Δημόσιο. Κατά την ειδικότερη δε γνώμη της Αντιπροέδρου Σωτηρίας Ντούνη από τον διέποντα το ΤΑΙΠΕΔ νόμο 3968/2011, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, δεν προβλέπεται αποτίμηση της αξίας των μεταβιβαζομένων σ' αυτό ακινήτων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου προς αξιοποίηση από το Ταμείο, το οποίο λειτουργεί για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας (άρθρο 1 παρ. 3), ενώ για το αν οι σχετικές συμβάσεις που υπογράφει αυτό είναι επωφελείς και συμφέρουσες για το Ταμείο και το Ελληνικό Δημόσιο γνωμοδοτεί το Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων (άρθρο 4 παρ. 2).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 8

Στα πάγια και συγκεκριμένα στον λογαριασμό «Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση» δεν καταγράφεται το κόστος των υπό κατασκευή έργων. Σύμφωνα με την παρ. 1.12.4 του κεφαλαίου 9 του άρθρου 1 του π.δ/τος 15/2011 το κόστος των υπό κατασκευή έργων, ως νέων ενσώματων παγίων στοιχείων του Ενεργητικού, τα οποία υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, επιβαρύνει τα αποτελέσματα χρήσης. Ωστόσο, από τα προσκομιζόμενα στοιχεία και

από τον διενεργηθέντα έλεγχο δεν προκύπτει ποια από τα υπό κατασκευή έργα υλοποιούνται με δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, ποια με δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού και ποια από άλλες πηγές χρηματοδότησης. Η συγκεκριμένη λογιστική επιλογή μειώνει τη συνολική εικόνα των παγίων και επιβαρύνει δυσανάλογα τα αποτελέσματα χρήσης. Σε κάθε δε περίπτωση, δεν έχει διαπιστωθεί αν το κόστος των ολοκληρωμένων έργων έχει μεταφερθεί στο μη κυκλοφορούν Ενεργητικό.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 9

Από το σύνολο των 96 νομικών προσώπων, στα οποία συμμετέχει το Ελληνικό Δημόσιο, μόλις 5 αποτιμήθηκαν με βάση προσωρινά στοιχεία του έτους 2017, ενώ 62 αποτιμήθηκαν με βάση χρηματοοικονομικά στοιχεία του έτους 2016, καθόσον με βάση τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4403/2016 δεν είχαν δημοσιεύσει χρηματοοικονομικές καταστάσεις μέχρι τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του Κράτους. Τα υπόλοιπα 29 νομικά πρόσωπα αποτιμήθηκαν με βάση παλαιότερα στοιχεία ή καθόλου διότι είτε βρίσκονται σε εκκαθάριση είτε σε αδράνεια και δεν δημοσιεύουν χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Η αποτίμηση των συμμετοχών βάσει στοιχείων παλαιότερων χρήσεων αποτελεί ουσιώδη παράβαση των λογιστικών αρχών του ιστορικού κόστους και της πλήρους γνωστοποίησης, όπως οι αρχές αυτές αναλύθηκαν ανωτέρω (βλ. Παρατήρηση 7), αλλά και της αρχής της αντικειμενικότητας, σύμφωνα με την οποία οι λογιστικές καταχωρήσεις και παρουσιάσεις πρέπει να βασίζονται σε γεγονότα αντικειμενικά προσδιορισμένα και ευχερώς επαληθεύσιμα. Κατά συνέπεια, το πραγματικό αποτέλεσμα, όφελος ή ζημία, από τη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στα εν λόγω νομικά πρόσωπα δεν μπορεί να εκτιμηθεί με ακρίβεια.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 10

Δεν προσδιορίζεται στο Ενεργητικό το ύψος των επισφαλών απαιτήσεων της Κεντρικής Διοίκησης, οι οποίες παρουσιάζουν υψηλή πιθανότητα να μην ικανοποιηθούν μερικά ή ολικά, όπως απαιτείται από την παρ. 9.3.6.6. του κεφαλαίου 9 του άρθρου 1 του π.δ/τος 15/2011, και δεν διενεργούνται οι ανάλογες λογιστικές εγγραφές, με αποτέλεσμα να μη διαμορφώνεται ορθή εκτίμηση και να μην καθορίζονται με σαφήνεια οι απαιτήσεις που τελικά θα εισπραχθούν. Τούτο έχει ως συνέπεια τη διόγκωση του Ενεργητικού της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός) με μη ρευστοποιήσιμες απαιτήσεις, ενώ παραβιάζονται η αρχή της πλήρους γνωστοποίησης, όπως

αυτή αναλύθηκε ανωτέρω (βλ. Παρατήρηση 7), και η αρχή της συντηρητικότητας, σύμφωνα με την οποία πρέπει η Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός) και η Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης (Αποτελέσματα Χρήσης) της Κεντρικής Διοίκησης να εμφανίζονται με τους πιο συντηρητικούς υπολογισμούς, με τη λιγότερο ευνοϊκή περιουσιακή κατάσταση και με το μικρότερο πλεόνασμα, με γνώμονα την ακριβή και αξιόπιστη ενημέρωση των πολιτών και των εκλεγμένων αντιπροσώπων τους (παρ.1.7 και 1.8 του άρθρου 1, κεφ.1 του π.δ/τος 15/2011).

Επισημαίνεται δε ότι η παράλειψη έκδοσης της προβλεπόμενης στην παρ. 3.4.2. του κεφαλαίου 3 του άρθρου 1 του ανωτέρω π.δ/τος απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, για τον ορισμό των προϋποθέσεων, των όρων και των κριτηρίων αξιολόγησης, προκειμένου να χαρακτηριστεί μία απαίτηση ως επισφαλής (βλ. έκθεση Υπουργού Οικονομικών στο Παράρτημα της παρούσας), δεν αναιρεί την ανωτέρω υποχρέωση, εφόσον αποτελεί αρμοδιότητα της Κεντρικής Διοίκησης να θεσπίσει το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο για την αναγνώριση των επισφαλών απαιτήσεων.

Σημειώνεται ότι ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων έχει χαρακτηρίσει ως ανεπίδεκτες είσπραξης απαιτήσεις συνολικού ποσού 24.800.289.609,61 ευρώ (κεφάλαιο και προσαυξήσεις), για το οποίο έπρεπε να σχηματισθεί ισόποση πρόβλεψη επισφάλειας. Τα ανωτέρω ποσά κατέστησαν ανεπίδεκτα είσπραξης μετά από εισήγηση του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με 631 πράξεις αυτού, από την αρχή εφαρμογής του νόμου 4152/2013 έως 31.12.2017.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 11

Σημαντικό μέρος του λογαριασμού προκαταβολών του Ενεργητικού της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός) αποτελούν εκκρεμείς αποδόσεις λογαριασμών, χωρίς την έκδοση των προβλεπόμενων παραστατικών τακτοποίησης. Ειδικότερα, ποσό 5.060.920.575,26 ευρώ αφορά σε χορηγηθείσες προκαταβολές για εξοπλιστικά προγράμματα με υπόλοιπο 3.936.567.476,24 ευρώ (τακτοποίηση δανείων για χρηματοδότηση προκαταβολών εξοπλιστικών προγραμμάτων χρήσεων 2002, 2003 και 2004) καθώς και σε λογαριασμούς που αφορούν σε αντίτιμα και ανέκκλητες εντολές με υπόλοιπο 1.124.353.099,02 ευρώ, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως βραδέως κινούμενοι και προέρχονται από την απογραφή των στοιχείων του Ενεργητικού για την πρώτη εφαρμογή της Διπλογραφικής Λογιστικής Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης (ΔΛΤΤΒ). Για τους ανωτέρω λογαριασμούς είναι απαραίτητη η χρονική ταξινόμησή τους καθώς και η διερεύνηση της πιθανότητας εκκαθάρισής τους. Οι ανεπίδεκτες εκκαθάρισης προκαταβολές ουσιαστικά πρέπει να διαγραφούν και να καταχωρηθούν σε βάρος των αποτελεσμάτων χρήσεως.

Παρά τις επανειλημμένες παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου ουδεμία εξέλιξη έχει υπάρξει ως προς το θέμα αυτό.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 12

Στο Παθητικό εμφανίζεται ποσό 3.936.567.476,24 ευρώ, που αφορά σε δάνεια που είχε συνάψει το Ελληνικό Δημόσιο για λογαριασμό των Ενόπλων Δυνάμεων, προκειμένου να πληρωθούν προκαταβολές για εξοπλιστικά προγράμματα. Πριν από την εφαρμογή του π.δ/τος 15/2011 εμφανίζονταν ως υπόλοιπο των λογαριασμών Ισολογισμού Ταμειακής Βάσης με κωδ. αριθμ 404. Αντιστοιχίζονται πλήρως με τις αντίστοιχες χορηγηθείσες προκαταβολές, που έχουν καταχωρηθεί στο Ενεργητικό (βλ. κεφάλαιο «Προκαταβολές»). Στις τελευταίες 12 χρήσεις δεν παρουσιάζουν καμία μεταβολή καθώς δεν έχουν εκκαθαριστεί οι αντίστοιχες προκαταβολές.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 13

Η διάρθρωση του Ενεργητικού της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός) της Κεντρικής Διοίκησης, χαρακτηρίζεται μη ορθολογική, καθόσον η Κεντρική Διοίκηση επιλέγει ως βασικό δομικό στοιχείο του την καταγραφή απαιτήσεων αμφιβόλου εισπραξιμότητας, ενώ δεν περιλαμβάνει σταθερές αξίες, όπως τα πάγια και το κόστος έργων που εκτελούνται. Τούτο αντίκειται σε βασικές λογιστικές αρχές, αυτές της αντικειμενικότητας, της πλήρους γνωστοποίησης και της συντηρητικότητας, όπως οι αρχές αυτές αναλύθηκαν ανωτέρω (βλ. Παρατηρήσεις 7, 9 και 10).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 14

Μεταξύ των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, εμφανίζεται ποσό 8.515.955.094,55 ευρώ, υπό τον τίτλο «Διαχείριση Λοιπών Καταθέσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος», το οποίο παράλληλα εμφανίζεται ως χρηματικό διαθέσιμο στον λογαριασμό 38.05.09 «Λοιποί λογαριασμοί στην Τράπεζα της Ελλάδος». Κατά συνέπεια, το ανωτέρω ποσό, το οποίο περιλαμβάνεται - μεταξύ άλλων - στα χρηματικά διαθέσιμα, στο Ενεργητικό της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός) κατά την 31^η.12.2017, είναι κατ' ουσία εκκαθαρισμένες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της Κεντρικής Διοίκησης έναντι τρίτων, χωρίς ωστόσο να προκύπτει η αιτία οφειλής τους, τόσο στις λοιπές χρηματοοικονομικές καταστάσεις όσο και στις Σημειώσεις επί αυτών.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 15

Ποσό 8.802.146.047,45 ευρώ που προέρχεται από τον λογαριασμό 404.0002 «Τακτοποιητέες εισπράξεις-Δανειακά Έσοδα», ο οποίος κινείται εκτός προϋπολογισμού, πιστωνόταν αποκλειστικά από δανειακά έσοδα, τα οποία είχαν μεταφερθεί, βάσει της 2/63082/6.09.2011 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, από τους ΚΑΕ 5112, 9112 και 9191 και χρησιμοποιούνταν, κατά την εφαρμογή της λογιστικής ταμειακής βάσης, για την ισοσκέλιση του Απολογισμού, καθώς και για την πληρωμή των εγγυήσεων που κατέπιπταν. Επισημαίνεται ότι από το έτος 2010 μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει οποιαδήποτε ενέργεια αιτιολόγησης-τακτοποίησης, με αντίστοιχα παραστατικά, του ανωτέρω ποσού, το οποίο μεταφέρεται από χρήση σε χρήση, παρά τις σχετικές επισημάνσεις στις Διαδηλώσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου ετών 2010 (σελ. 13), 2011 (σελ.70-71), 2015 (σελ. 75) και 2016 (σελ. 67).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 16

Στις οικονομικές καταστάσεις της Κεντρικής Διοίκησης δεν καταχωρούνται οι υποχρεώσεις από επιστροφές φόρων ως στοιχείο του Παθητικού ή ως αρνητικό στοιχείο του Ενεργητικού. Καταχωρούνται μόνο οι πραγματοποιηθείσες επιστροφές φόρων ως μειωτικό στοιχείο εσόδου στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης. Αποτέλεσμα αυτής της λογιστικής αντιμετώπισης είναι να εμφανίζονται μειωμένες οι υποχρεώσεις της Κεντρικής Διοίκησης, κατά παράβαση των βασικών λογιστικών αρχών της πλήρους γνωστοποίησης και της συντηρητικότητας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 17

Το ιδιαίτερα μεγάλο ύψος των κονδυλίων που αφορούν οι παρατηρήσεις 7, 9, 10, 11, 12, 14 και 15 έχει σημαντική επίπτωση στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων της Κεντρικής Διοίκησης. Μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει οποιαδήποτε προσπάθεια προς την κατεύθυνση επίλυσης των συγκεκριμένων ζητημάτων, παρά τις επισημάνσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε Διαδηλώσεις προηγούμενων ετών.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 18

Το Δημόσιο Χρέος (ΔΧ) παρουσιάζει αυξητική τάση από το έτος 2009 έως το 2017, πλην του έτους 2012 που μειώθηκε λόγω του PSI, ενώ το ΑΕΠ εμφανίζεται διαχρονικά μειούμενο από το έτος

2009 έως το 2017. Συγκεκριμένα παρατηρείται ότι το έτος 2017 το ΔΧ³³ εμφανίζεται κατά 29.863 εκατ. ευρώ αυξημένο σε σχέση με το ΔΧ του έτους 2009, ύψους 298.840 εκατ. ευρώ, ήτοι αύξηση του Δημοσίου Χρέους κατά 9,99 %. Το ΑΕΠ έτους 2017 είναι μειωμένο κατά 53.907 εκατ. ευρώ σε σχέση με το ΑΕΠ έτους 2009, ύψους 231.642 εκατ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές, που αντιστοιχεί σε μείωση του ΑΕΠ κατά 23,27%.

6.3 Επί της Καθαρής Θέσης Πολιτών

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 19

Η μη τήρηση των προαναφερόμενων λογιστικών υποχρεώσεων, που επισημάνθηκαν επί των οικονομικών καταστάσεων της Κεντρικής Διοίκησης, επηρεάζουν σημαντικά την ορθή απεικόνισή τους, η οποία θα μπορούσε να προσδιοριστεί σε ουσιαδώς διαφορετικό ύψος. Ειδικότερα: (α) η μη αναγραφή των παγίων στοιχείων στο Ενεργητικό, (β) ο συνεπακόλουθος μη υπολογισμός των αποσβέσεων παγίων, (γ) ο λογιστικός χειρισμός των ταμειακών διαθεσίμων, (δ) η μη διενέργεια προβλέψεων των ανεπίδεκτων εισπραξής απαιτήσεων, ύψους 24.800.289.609,61 ευρώ, (ε) η διατήρηση στις ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις προστίμων ΚΒΣ άνω της 10ετίας, ύψους 5.986.268.850,52 ευρώ, αμφιβόλου εισπραξιμότητας, (στ) ποσά βεβαιωμένων εσόδων ύψους 260.050.456,91 ευρώ για τα οποία δεν έχουν ληφθεί μέτρα διακοπής της παραγραφής και δεν έχει γίνει σχετική πρόβλεψη διαγραφής τους, (ζ) η μη καταχώρηση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης των υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων, (η) η αδυναμία προσδιορισμού της αξίας των συμμετοχών, που οφείλεται στο γεγονός ότι τα νομικά πρόσωπα, στα οποία το Κράτος συμμετέχει, δεν δημοσίευσαν έγκαιρα τους ισολογισμούς τους, και θ) η αναγκαιότητα επανεξέτασης της επάρκειας των διενεργούμενων προβλέψεων, είναι παράγοντες που επιδρούν άμεσα στον καθορισμό του ύψους της Καθαρής Θέσης Πολιτών, η οποία παρουσιάζεται αρνητική και ανέρχεται σε 212,60 δις ευρώ, δυνητικός όμως θα μπορούσε να προσδιορισθεί σε ουσιαδώς διαφορετικό ύψος.

Τα ανωτέρω αντίκεινται σε βασικές λογιστικές αρχές, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 1, μέρος πρώτο, Κεφάλαιο 1 του π.δ/τος 15/2011 και επηρεάζουν την αξιοπιστία της συγκεκριμένης οικονομικής κατάστασης.

---

³³ Μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το σύνολο του δανεισμού από τους Επίσημους Φορείς του Εξωτερικού από ενάρξεως της κρίσης το 2009 έως και την ολοκλήρωση του προγράμματος μπορεί να αποκτηθεί από τα όσα αναφέρονται στον σύνδεσμο <https://www.esm.europa.eu/assistance/greece/explainer-esm-and-efsf-financial-assistance-greece>

Αποφασίζει

Με την επιφύλαξη των διαπιστώσεων που επισημάνθηκαν και με τη σύμφωνη γνώμη του παρισταμένου Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο υπέρ της ορθότητας, κατά τα λοιπά, των λογαριασμών του Απολογισμού Εσόδων-Εξόδων του Κράτους του οικονομικού έτους 2017, του Ισολογισμού του Κράτους (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης) και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Κεντρικής Διοίκησης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2017, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2017	3
1.1 Έσοδα Προϋπολογισμού	3
1.1.1 Επισκόπηση στα Έσοδα επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού 2017	6
1.1.2 Επιστροφές, διαγραφές εσόδων και εισπρακτέο υπόλοιπο	8
1.1.3 Πιστωτικά Έσοδα	17
1.1.3.1 Στοιχεία για το «Κοινό Κεφάλαιο» και την «Ταμειακή Διαχείριση»	20
1.2 Έξοδα Προϋπολογισμού	22
1.2.1 Επισκόπηση επί των Εξόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού	26
1.2.2 Αποθεματικό	38
1.2.3 Πρωτογενείς Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού	41
1.2.4 Δαπάνες εξυπηρέτησης Δημόσιας Πίστης	42
1.3 Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων	47
1.3.1 Επισκόπηση επί της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων	47
1.3.2 ΕΣΠΑ 2014 – 2020	48
1.4 Επισημάνσεις επί του Κρατικού Απολογισμού	49
Απολογισμός του Κράτους και ΑΕΠ	50
Απολογισμός και αποκρατικοποιήσεις	52
2. ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ) ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΗΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2017	54
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ	54
2.1 Ενεργητικό	55
Μη Κυκλοφορούν Ενεργητικό	55
2.1.1 Πάγια	55
2.1.2 Συμμετοχές	58
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	60
2.1.3 Επισφαλείς απαιτήσεις	60
2.1.4 Προκαταβολές	64
Κύριες μεταβολές ενεργητικού	65
2.2 Υποχρεώσεις (Παθητικό)	66
2.2.1 Πιστωτές	66
Υποχρεώσεις από εξοπλιστικά προγράμματα	66
Λογαριασμός διαχείρισης καταθέσεων στην ΤτΕ	67
Εισπράξεις τακτοποιητέες	67
Υποχρεώσεις από επιστροφές φόρων	68
2.2.2 Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης	68
2.2.3 Διαχείριση του Χαρτοφυλακίου Δημοσίου Χρέους 2017	70
Σχέση Δημοσίου Χρέους και ΑΕΠ	72
3. ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΗΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2017	74
3.1 Γενικές διαπιστώσεις επί της Χρηματοοικονομικής Επίδοσης	75
4. ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΕΤΟΥΣ 2017	76
5. ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ	78
6. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	79
6.1 Επί του Απολογισμού	79
Παρατηρήσεις 1 - 6	79-86
6.2 Επί του Ισολογισμού	86
Παρατηρήσεις 7 - 18	86-93
6.3 Επί της Καθαρής Θέσης Πολιτών	93
Παρατήρηση 19	93

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ - ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

Α.Α.Δ.Ε.	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
Α.Δ.Μ.Η.Ε.	Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας
Α.Ε.	Ανώνυμη Εταιρεία
Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Γ.Γ.Δ.Ε.	Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων
Γ.Γ.Δ.Π.	Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας
Γ.Γ.Π.Σ.	Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων
ΓΕ.ΜΗ	Γενικό Μητρώο
Γ.Λ.Κ.	Γενικό Λογιστήριο του Κράτους
Δ.ΕΠ.Α	Δημόσια Επιχείρηση Αερίου
Δ.Ε.Σ.Φ.Α.	Διαχειριστής Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου
Δ.ΗΛΕ.Δ.	Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
Δ.Λ.Τ.Τ.Β.	Διπλογραφική Λογιστική Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης
Δ.Ο.Υ.	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
Δ.Χ.	Δημόσιο Χρέος
Ε.Α.Π.	Ενιαία Αρχή Πληρωμών
Ε.Γ.Ε.Δ.	Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου
Ε.Δ.	Ελληνικό Δημόσιο
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Α.Σ.	Εισφορά Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΛ.ΠΕ.	Ελληνικά Πετρέλαια
ΕΛ.ΣΤΑΤ.	Ελληνική Στατιστική Αρχή
Ε.Μ.Σ.	Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας
ΕΝ.Φ.Ι.Α.	Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων
Ε.Ο.Π.Υ.Υ.	Εθνικός Οργανισμός Παροχών Υπηρεσιών Υγείας
Ε.Π.Ε.	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
Ε.Σ.	Ελεγκτικό Συνέδριο
ΕΤ.Α.Δ.	Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου

Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.	Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών
Ε.Υ.Α.Θ.	Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης
Ε.Φ.Κ.	Ειδικός φόρος κατανάλωσης
Ε.Φ.Κ.Α.	Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
Ι.Δ.Α.Χ.	Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου
Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.	Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης
Κ.Α.Ε.	Κωδικός Αριθμός Εσόδου/Εξόδου
Κ.Β.Σ.	Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων
ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ	Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων
Κ.Χ.Θ.	Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης
Μ.Α.Π.	Μητρώο Ακίνητης Περιουσίας
Μ.Π.Δ.Σ.	Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Στρατηγικής
Ν.Π.	Νομικό Πρόσωπο
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ο.Δ.ΔΗ.Χ.	Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους
Ο.Κ.Α.	Οργανισμός Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Ο.Λ.Θ.	Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης
Ο.Λ.Π.	Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς
Ο.Μ.Μ.Α.	Οργανισμός Μεγάλου Μουσικής Αθηνών
Ο.Π.Α.Π.	Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου
Ο.Π.Σ.	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
Ο.Σ.Ε.	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος
Ο.ΣΥ.	Οδικές Συγκοινωνίες
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Δ.Ε.	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
Π.Ο.Ε.	Παρελθόντων Οικονομικών Ετών
ΠΟΛ.	Πολυγραφημένη Υπουργική Εγκύκλιος
Π/Υ	Προϋπολογισμός
ΣΤΑ.ΣΥ.	Σταθερές Συγκοινωνίες

T.A.I.ΠΕ.Δ.	Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου
T.Π.Δ.	Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων
T.Π.Δ.Υ.	Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων
TτΕ	Τράπεζα της Ελλάδος
T.Χ.Σ.	Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
Υ.Κ.Ω.	Υπηρεσίες Κοινωνικής Ωφελείας
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως
Φ.Ε.Ν.Π.	Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων
Φ.Ε.Φ.Π.	Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων
Φ.Π.Α.	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
Χ.Α.	Χρηματιστήριο Αθηνών
Cocos	Contingent convertibles bonds
E.S.A.	European System of National and Regional Accounts
E.S.M.	European Stability Mechanism
G.F.N.	Gross Financing Needs
IPSAS	International Public Sector Accounting Systems
N.A.T.O.	North Atlantic Treaty Organization
P.S.I.	Private Sector Involvement
Repo(s)	Repurchase agreement

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ 7^{ης} ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΤΟΥ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ, ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2017

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

(άρθρο 167 παρ. 1 του Ν.4270/2014)

---

1. Εισαγωγή

Ο Απολογισμός οικονομικού έτους 2017, ο Ισολογισμός (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης) και οι λοιπές χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Κεντρικής Διοίκησης για τη χρήση από 01.01.2017 μέχρι την 31.12.2017 καταρτίστηκαν από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους σύμφωνα με τα άρθρα 163-166 του ν.4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» και σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες του λογιστικού συστήματος της Διπλογραφικής Λογιστικής Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης (Π.Δ.15/2011) και στη συνέχεια στάλθηκαν στο Ελεγκτικό Συνέδριο για έλεγχο.

Με τον Απολογισμό παρουσιάζονται τα στοιχεία της εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού και επιτελείται η λογοδοσία της Κυβέρνησης αναφορικά με τις αρχικές προβλέψεις.

Με τον Ισολογισμό (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης) και τις λοιπές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, παρουσιάζεται μια δομημένη απεικόνιση της Χρηματοοικονομικής Θέσης, της Χρηματοοικονομικής Επίδοσης και των Ταμειακών Ροών για την Κεντρική Διοίκηση, σύμφωνα με το ισχύον λογιστικό σύστημα της Διπλογραφικής Λογιστικής Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης.

Η αρμόδια για τον έλεγχο 7^η Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου αφού έλεγξε την ορθότητα και την αξιοπιστία των παραπάνω καταστάσεων, τις επέστρεψε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους μαζί με την σχετική έκθεσή της (παρ. 1 του άρθρου 167 του ν. 4270/2014).

Στην έκθεση της 7^{ης} Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου γίνεται μία ανασκόπηση των δημοσιονομικών στοιχείων οικονομικού έτους 2017 και καταγράφονται σχόλια παρατηρήσεις και ελεγκτικές διαπιστώσεις επί του Απολογισμού των Εσόδων-Εξόδων του Κράτους, του Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Επί των σχολίων και παρατηρήσεων της έκθεσης σημειώνονται απόψεις και σχόλια ως ακολούθως:

2. Επί του Απολογισμού των Εσόδων- Εξόδων του Κράτους

2.1 Επισκόπηση αποτελεσμάτων Κρατικού Προϋπολογισμού (ΚΠ)

Η υλοποίηση του ΚΠ έτους 2017 ως προς το σκέλος των εσόδων, σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί, εμφανίζει υστέρηση έναντι των προβλέψεων κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης των επιστροφών άμεσων και έμμεσων φόρων παρελθόντων οικονομικών ετών, στο πλαίσιο της επιτάχυνσης της εκκαθάρισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου. Αντίθετα, οι δαπάνες του ΚΠ διαμορφώνονται εντός των ορίων των αρχικών πιστώσεων.

(σε εκατ. ευρώ)	Προϋποσμός 2017 αρχικές προβλέψεις	Απολογισμός 2017	Απολογισμός 2016	Εκτέλεση 2017 %	Μεταβολή έναντι 2016 %
	[1]	[2]	[3]	[4]=[2]/[1]	[5]=[2]/[3]
1. Εσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού	54.529	50.724	53.138	93,0%	-4,5%
Εσοδα Τακτικού προϋπολογισμού	50.374	48.279	48.966	95,8%	-1,4%
Άμεσοι φόροι	18.682	17.459	19.249	93,5%	-9,3%
Έμμεσοι φόροι	25.300	24.720	24.361	97,7%	1,5%
Πρόσοδοι περιουσίας και επιχειρηματικής δράσης του Κράτους	1.367	1.988	2.169	145,5%	-8,3%
Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	2.458	2.399	2.638	97,6%	-9,0%
Μεταβιβάσεις από Ε.Ε.	523	388	415	74,2%	-6,4%
Διάφορα ειδικά μη φορολογικά έσοδα	2.044	1.324	135	64,8%	880,0%
Εσοδα Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων	4.155	2.445	4.172	58,8%	-41,4%
Λοιπά έσοδα από ΠΔΕ	180	481	311	267,2%	54,8%
Βοήθεια και λοιπες μεταβιβάσεις από Ε.Ε.	3.975	1.964	3.861	49,4%	-49,1%
2. Εξοδα Κρατικού Προϋπολογισμού	55.085	49.433	53.756	89,7%	-8,0%
Εξοδα Τακτικού προϋπολογισμού	48.486	44.990	47.913	92,8%	-6,1%
Πληρωμές για υπηρεσίες	13.138	13.018	18.920	99,1%	-31,2%
Προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού	472	402	434	85,1%	-7,4%
Πληρωμές μεταβιβατικές	21.289	22.624	16.826	106,3%	34,5%
Πληρωμές που αντικρίζονται από πραγματοποιούμενα έσοδα	5.079	4.918	4.866	96,8%	1,1%
Πληρωμές υποχρεώσεων του Δημοσίου από αναλαμβανόμενες από αυτό εγγυήσεις υπέρ τρίτων	1.017	886	1.651	87,1%	-46,3%
Εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικον. ετών	4.631	1.582	2.971	34,2%	-46,8%
Τακτοποίηση παλαιών διαχειρίσεων	0	0	214		-100,0%
Εξοδα από αναλήψεις χρεών Φορέων Γενικής Κυβέρνησης	0	192	553		-65,2%
Υποχρεώσεις από προγράμματα εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων	475	472	584	99,6%	-19,1%
Δαπάνες λοιπών κατηγοριών	917	897	894	97,8%	0,3%
Λοιπές πιστώσεις υπό κατανομή	468	0			
Αποθεματικό	1.000	0			
Εξοδα Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων	6.599	4.443	5.843	67,3%	-24,0%
Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους	947	1.282	738	135,4%	73,9%
Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους	5.652	3.161	5.106	55,9%	-38,1%
3. Τόκοι Δημοσίου χρέους σε καθαρή βάση	5.550	6.208	5.588	111,9%	11,1%
Πρωτογενές Πλεόνασμα (+)/ Έλλειμμα (-) (1-2)	-556	1.290	-618	232,2%	308,7%
Πλεόνασμα (+)/ Έλλειμμα (-) (1-2-3)	-6.106	-4.918	-6.206	80,5%	20,8%
4. Καθαρή απόκτηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	376	329	1.116	87,7%	-70,5%
Έσοδα από πώληση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	639	2.169	1.581	339,4%	37,2%
Έξοδα για αγορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	263	1.840	466	698,4%	295,2%
Καθαρές δανειακές ανάγκες Κρατικού Προϋπολογισμού (1-2-3+4)	-5.730	-4.589	-5.090	80,1%	9,9%
5. Καθαρός δανεισμός (χρηματοδότηση)	5.730	2.322	5.080	40,5%	-54,3%
Έσοδα από δάνεια	565.650	665.165	546.979		
Έξοδα για αποπληρωμή δανείων	559.920	662.843	541.899		
Αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού (1-2-3+4+5)	0	-2.267	-10		

2.2 Γενικά σχόλια

Τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα του ΚΠ, πλην των εσόδων από τόκους δημοσίου χρέους, από την πώληση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δανείων, διαμορφώθηκαν στο ποσό των 50.724 εκατ. ευρώ έναντι αρχικών εκτιμήσεων ύψους 54.529 εκατ. ευρώ με το ποσοστό υλοποίησης να διαμορφώνεται στο 93,0%.

Οι εισπράξεις από την πώληση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, διαμορφώθηκαν στο ποσό των 2.169 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας υπέρβαση έναντι αρχικών εκτιμήσεων ύψους 639 εκατ. ευρώ, κυρίως εξαιτίας της επιστροφής ποσού 2,03 δις ευρώ στο Ελληνικό Δημόσιο από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), λόγω ισόποσης μείωσης του κεφαλαίου του εντός του 2017.

Οι δαπάνες του ΚΠ στο σύνολό τους, υλοποιήθηκαν εντός των ορίων των αρχικών πιστώσεων, όπως αυτές διαμορφώθηκαν ύστερα από τον επιμερισμό των υπό κατανομή πιστώσεων, τη χρήση του αποθεματικού και των εσόδων που εγγράφονται σε ύψος πιστώσεων κατά τη διάρκεια του έτους, σύμφωνα με το πλαίσιο των κανόνων του προϋπολογισμού όπως αυτοί ορίζονται στον ν.4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις».

Τα έξοδα του ΚΠ πλην των εξόδων για τόκους δημοσίου χρέους, για αγορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και καταβολή χρεολυσίων, διαμορφώθηκαν στο ποσό των 49.433 εκατ. ευρώ, σημαντικά μειωμένα έναντι των αρχικών πιστώσεων ύψους 55.085 εκατ. ευρώ με το ποσοστό υλοποίησης να περιορίζεται στο 89,7%.

Οι τόκοι του δημοσίου χρέους σε καθαρή βάση (πληρωμές για τόκους δημοσίου χρέους ΚΑΕ6100 μείον εισπράξεις από τόκους δημοσίου χρέους ΚΑΕ5400) διαμορφώθηκαν στο ποσό των 6.208 εκατ. ευρώ έναντι αρχικών πιστώσεων ύψους 5.550 εκατ. ευρώ. Επισημαίνεται ότι η εγγραφή πιστώσεων στον αρχικό προϋπολογισμό γίνεται με βάση το καθαρό ποσό.

Οι δαπάνες για την αγορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων διαμορφώθηκαν στο ποσό των 1.840 εκατ. ευρώ έναντι αρχικών πιστώσεων ύψους 263 εκατ. ευρώ. Η υπέρβαση έναντι των αρχικών πιστώσεων οφείλεται, κατά κύριο λόγο, σε αύξηση των συμμετοχών του ΕΔ στο μετοχικό κεφάλαιο δημοσίων επιχειρήσεων, μέσω του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων (ΚΑΕ 8387), η οποία καλύφθηκε με ανακατανομή των πιστώσεων του ΠΔΕ.

Τέλος οι καθαρές δανειακές ανάγκες του ΚΠ διαμορφώθηκαν στο ποσό των 4.589 εκατ. ευρώ έναντι αρχικών προβλέψεων ύψους 5.730 εκατ. ευρώ και χρηματοδοτήθηκαν με καθαρό δανεισμό (νέα δάνεια μείον χρεολύσια) ύψους 2.322 εκατ. ευρώ και ανάλωση διαθεσίμων.

2.3 Επί των εσόδων του ΚΠ

Αναφορικά με τη διαπίστωση και τα σχόλια για τη διαμόρφωση των επιστροφών εσόδων (σελ 13 της έκθεσης) σημειώνεται ότι οι συνολικές επιστροφές φόρων ανήλθαν στο ποσό των 6.052 εκατ. ευρώ και ξεπέρασαν τον αρχικό στόχο, λόγω της επιτάχυνσης της εκκαθάρισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών αλλά και τη διάθεση για το σκοπό αυτό ποσού 693 εκατ. ευρώ από το πρόγραμμα εκκαθάρισης ληξιπρόθεσμων οφειλών του ΕΔ προς τους ιδιώτες.

Αναφορικά με τη διαπίστωση για την μη πραγματοποιηθείσα πρόβλεψη στον προϋπολογισμό στην κατηγορία εσόδων ΚΑΕ 5200 (σελ 22 της έκθεσης) επισημαίνεται ότι, τόσο τα έσοδα στους ΚΑΕ 5293&5294 (εισπράξεις χρεολυσίων συμφωνίας ανταλλαγής ομολόγων και δανείων) όσο και οι δαπάνες στους ΚΑΕ 6293&6294 (πληρωμές χρεολυσίων συμφωνιών ανταλλαγής ομολόγων και δανείων) αφορούν, τη σύναψη ή την ακύρωση αντίστοιχα, πράξεων με στόχο την αντιστάθμιση των κινδύνων αγοράς που ενυπάρχουν στο χαρτοφυλάκιο χρέους. Οι κινήσεις αυτές γίνονται κατά τη διάρκεια του έτους και δε δύναται να προβλεφθούν εκ των προτέρων στον προϋπολογισμό.

Επίσης, αναφορικά με τη διαπίστωση, στην ίδια σελίδα, για την μη πραγματοποιηθείσα πρόβλεψη στον προϋπολογισμό στην κατηγορία εσόδων ΚΑΕ 5400 επισημαίνεται ότι η πρόβλεψη στον προϋπολογισμό εσόδων στον ΚΑΕ 5493 «Εισπράξεις τόκων από ανταλλαγές επιτοκίων», κατά πάγια τακτική του ΟΔΔΗΧ, εμφανίζεται προϋπολογιστικά σε μείωση της πίστωσης του ΚΑΕ εξόδου 6193 «Πληρωμές τόκων συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων».

Αναφορικά με τη διαπίστωση (σελ. 10 της έκθεσης) ότι τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα του Προϋπολογισμού (Τακτικού και Δημοσίων Επενδύσεων), μετά τη μείωση των επιστροφών και εξαιρουμένων των πιστωτικών εσόδων (Τακτικού Προϋπολογισμού και Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων) αντιπροσωπεύουν το 29,77% του Α.Ε.Π. έναντι πρόβλεψης 28,2% του Α.Ε.Π., σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2017 (σελ.61), σημειώνεται ότι το ποσοστό της εισηγητικής έκθεσης αναφέρεται στα έσοδα μόνο του Τακτικού Προϋπολογισμού, πριν τη μείωση των επιστροφών, και επομένως δεν είναι ορθή η σύγκριση των δύο ποσοστών.

2.4 Επί των εξόδων του ΚΠ

Αναφορικά με τις διαπιστώσεις και τα σχόλια για τις αποκλίσεις που παρουσιάζουν τα έξοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού τόσο στο σύνολό τους όσο και σε επίπεδο ΚΑΕ διαπιστώνεται, ότι δεν λαμβάνονται υπόψη κατά το σχολιασμό οι εξουσιοδοτήσεις που παρέχονται από τις διατάξεις του ν.4270/2014 τόσο στον Υπουργό Οικονομικών όσο και στους αρμόδιους Υπουργούς για την διαχείριση των πιστώσεων κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Επίσης δεν λαμβάνονται υπόψη οι εγκεκριμένες πολιτικές διαχειρίσις των πιστώσεων (π.χ. ΚΑΕ υπό κατανομή, αποθεματικό).

Ειδικότερα, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

1. Όσον αφορά τις διαπιστώσεις για υπέρβαση κατά 99,6 δισ. ευρώ στο σύνολο των δαπανών για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης (σελ 28) έναντι των αρχικών προβλέψεων σε συνδυασμό με τα σχόλια για απόκλιση στα συνολικά πιστωτικά έσοδα κατά 100 δισ. ευρώ (σελ. 20 & 21) , επαναλαμβάνεται ότι, οι υπερβάσεις και οι αποκλίσεις αντίστοιχα αφορούν κατά κύριο λόγο την σύναψη και την εξόφληση κατά τη διάρκεια του έτους βραχυπρόθεσμων δανείων για τη χρηματοδότηση περιοδικών ταμειακών αναγκών. Τα δάνεια αυτά συνάπτονται και εξοφλούνται εντός του έτους και καταγράφονται στον προϋπολογισμό αυξάνοντας ισόποσα τόσο τα έσοδα όσο και τις δαπάνες αποπληρωμής τους. Η συχνότητα σύναψης των δανείων αυτών δεν μπορεί εκ των προτέρων να προβλεφθεί και ως εκ τούτου είναι αδύνατη η ακριβής πρόβλεψη κατά το χρόνο κατάρτισης και έγκρισης του προϋπολογισμού. Οι σχετικές πιστώσεις εγγράφονται στον προϋπολογισμό κατά το χρόνο πραγματοποίησης τους σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 60 του ν. 4270/2014 και ως εκ τούτου δεν συνιστούν απόκλιση ή υπέρβαση αντίστοιχα από τις αρχικές προβλέψεις.

Επί του ίδιου θέματος από τον αρμόδιο οργανισμό για τη διαχείριση του δημοσίου χρέους (ΟΔΔΗΧ) επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός χρησιμοποιείται κυρίως για λόγους ταμειακής διαχείρισης, έχει διάρκεια από μία ημέρα μέχρι ένα έτος (έντοκα γραμμάτια και Repos), εξοφλείται δε κατά το μεγαλύτερο μέρος, εντός του διαχειριστικού έτους γεγονός που σημαίνει ότι δεν μεταβάλλει σημαντικά το χρέος. Έτσι ανάλογα με τις ταμειακές ανάγκες που προκύπτουν στη διάρκεια του έτους ανανεώνεται και αναχρηματοδοτείται πολλές φορές μέσα στο έτος (ιδιαίτερα τα repos) και ως εκ

τούτου τόσο τα πιστωτικά έσοδα όσο και τα χρεολύσια εμφανίζονται αυξημένα, χωρίς όμως να αντικατοπτρίζουν ουσιαστική μεταβολή στο χρέος. Ειδικότερα, όσον αφορά τις βραχυχρόνιες πράξεις διαχείρισης της ταμειακής ρευστότητας του ΕΔ (repos), η διάρκειά τους δεν είναι δυνατόν να προβλέπεται με ακρίβεια εκ προοιμίου, ήτοι στον ετήσιο προϋπολογισμό, αφού εξαρτάται απολύτως από τις εκάστοτε συνθήκες της αγοράς και τις ανάγκες του ΕΔ. Εφόσον λοιπόν, όπως τεκμαίρεται από τα προαναφερθέντα, αφενός, η διάρκεια των repos παίζει καθοριστικό ρόλο στην αποτύπωση των στοιχείων, αφετέρου δε αυτή δε μπορεί να προβλεφθεί εκ των προτέρων, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να προκύψει σοβαρή απόκλιση στο μέλλον στα υπό εξέταση στοιχεία.

2. Όσον αφορά τις διαπιστώσεις της περίπτωσης (α) της σελίδας 29 της έκθεσης επισημαίνεται ότι, για την εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων προηγούμενων οικονομικών ετών φορέων Γενικής Κυβέρνησης είχαν προβλεφθεί στον προϋπολογισμό έτους 2017 πιστώσεις ύψους 4,5 δις. ευρώ στον υπό κατανομή ΚΑΕ εξόδων 6921 «Υποχρεώσεις προηγούμενων οικονομικών ετών φορέων Γενικής Κυβέρνησης (υπό κατανομή)». Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών μεταφέρθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους, σύμφωνα με το άρθρο 71 παρ. 5β του ν.4270/2014, στους αναλυτικούς ΚΑΕ της κατηγορίας εξόδων 9000 πιστώσεις για την κάλυψη σχετικών πληρωμών.
3. Όσον αφορά τις διαπιστώσεις σχετικά με τις υπερβάσεις στην κατηγορία ΚΑΕ 2700 κατά 1 δις ευρώ (σελ 29 και 30 της έκθεσης) και ειδικότερα κατά 775 εκ. ευρώ για την καταβολή κοινωνικού μερίσματος και κατά 476 εκ. για την κάλυψη παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, σημειώνεται ότι οι δαπάνες αυτές θεσμοθετήθηκαν με το ν. 4501/2017 (Α'178) και για το λόγο αυτό δεν προβλέφθηκαν στον ΚΑΕ 2700 αλλά καλύφθηκαν από υπό κατανομή πιστώσεις του ΚΠ.
4. Σχετικά με τα αναφερόμενα στην σελίδα 31 για τους ΚΑΕ της ομάδας 5100 και την διαβίβαση ανά τρίμηνο στο Ελεγκτικό Συνέδριο καταστάσεων με στοιχεία για τις μεταβολές πιστώσεων, σημειώνεται ότι η αρμόδια Διεύθυνση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης παρέχει ανά τρίμηνο, στη Βουλή των Ελλήνων και στο Ελεγκτικό Συνέδριο, σχετικές καταστάσεις με τις αθροιστικές ανακατανομές πιστώσεων, σύμφωνα με ότι προβλέπεται στην παρ. 6 του άρθρου 71 του ν. 4270/2014.

2.5 Επί των δαπανών εξυπηρέτησης Δημόσιας Πίστης

Επισημαίνεται ότι ο σχολιασμός συνολικά της κατηγορίας εξόδων 6000 «Πληρωμές για την εξυπηρέτηση Δημόσιας Πίστης» οδηγεί σε λάθος συμπεράσματα δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνεται τόσο ο βραχυχρόνιος δανεισμός όσο και ο υπό κατανομή κωδικός εξόδων ΚΑΕ6921 στον οποίο εγγράφονται πιστώσεις για κάλυψη υποχρεώσεων προηγούμενων ετών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης οι οποίες δεν σχετίζονται με την δημόσια πίστη. Ειδικότερα οι εγγραφόμενες στον εν λόγω κωδικό πιστώσεις, λόγω της φύσης τους (υπό κατανομή), μεταφέρονται κατά τη διάρκεια του έτους στους καθεαυτού κωδικούς πραγματοποίησης δαπανών, που είναι κυρίως κωδικό επιχορηγήσεων και κατά συνέπεια δεν εμφανίζονται δαπάνες στον κωδικό αυτό (σελ. 46 της έκθεσης).

Αναφορικά με τη διαπίστωση (σελ. 45) ότι οι «Πληρωμές Τόκων Συμφωνιών Ανταλλαγής Επιτοκίων» (ΚΑΕ 6190) υπερέβησαν την αντίστοιχη πρόβλεψη κατά 68,89% , ήτοι 410 εκατ. ευρώ, σημειώνεται ότι οι τόκοι δημοσίου χρέους σε καθαρή βάση, δηλαδή αφού συμπεριληφθούν οι εισπράξεις τόκων από ανταλλαγές επιτοκίων (κωδικός εσόδων ΚΑΕ 5493) ύψους 490 εκατ. ευρώ, τελικά υπολείπονται της αρχικής πρόβλεψης κατά 80 εκατ. ευρώ. Επισημαίνεται ότι η αρχική εγγραφή στον προϋπολογισμό, πιστώσεων για την πληρωμή των τόκων από την ανταλλαγή επιτοκίων, γίνεται στο καθαρό ποσό, δηλαδή έξοδα (κωδικός εξόδων ΚΑΕ6193) μείον έσοδα (κωδικός εσόδων ΚΑΕ5493).

Επίσης, αναφορικά με τη διαπίστωση για υπέρβαση των εξόδων για «Χρεολύσια δανείων εξωτερικού» (ΚΑΕ 6260) έναντι των αρχικών πιστώσεων του προϋπολογισμού (σελ. 45 της έκθεσης), διευκρινίζεται ότι, σύμφωνα με τον ΟΔΔΗΧ, αυτή οφείλεται στη λογιστική απεικόνιση της εφαρμογής των βραχυπρόθεσμων μέτρων για την αναδιάρθρωση του δημοσίου χρέους, τα οποία αποφασίστηκαν στο EUROGROUP της 5ης Δεκεμβρίου 2016. Τα βραχυπρόθεσμα μέτρα άρχισαν να εφαρμόζονται τον Ιανουάριο του 2017 και αποτελούν το πρώτο και απολύτως απαραίτητο βήμα μιας στοχευμένης στρατηγικής ουσιαστικής παρέμβασης, που θα καταστήσει το χρέος βιώσιμο και διαχειρίσιμο.

Τα βραχυπρόθεσμα μέτρα περιλαμβάνουν τρία βήματα, α) την εξομάλυνση του προφίλ αποπληρωμής των δανείων, β) την μείωση του κινδύνου των επιτοκίων και γ) την εξάλειψη του επιτοκιακού περιθωρίου 2% στο δάνειο του EFSF των 11,3 δις του 2012.

Σημειώνεται ότι σχετική με την εν λόγω πρακτική είναι και η απόκλιση των «Εσόδων από τη Σύναψη Δανείων Μηχανισμού Στήριξης» (ΚΑΕ 5162) έναντι των προβλέψεων (σελ. 22 της έκθεσης).

3. Επί των παρατηρήσεων του Απολογισμού

3.1 Παρατήρηση 1.

Όσον αφορά τις διαπιστώσεις του ελέγχου που όπως αναφέρεται στην παρατήρηση πραγματοποιήσε το Ελεγκτικό Συνέδριο επί των ληξιπρόθεσμων επιστροφών φόρων, από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) επισημαίνονται, σε συνέχεια του με αριθ. πρωτ. ΔΙΟΙΚ. Α.Α.Δ.Ε. 01939 ΕΞ 2018/ 20-4-2018 σχετικού με τον έλεγχο εγγράφου της προς το ΕΣ, τα ακόλουθα κατά αναφερόμενη στην έκθεση περίπτωση:

1. Ασάφεια & ελλιπής εφαρμογή νομικού πλαισίου αναφορικά με τον ορισμό της έννοιας των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από επιστροφή φόρων.

Από 1/1/2014 εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 42 σε συνδυασμό με το άρθρο 53 του ν.4174/2013 (Κ.Φ.Δ). Λαμβάνοντας υπόψη τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 53, ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις από επιστροφή φόρων είναι αυτές που καταβάλλονται εντόκως κατ' εφαρμογή αυτής. Επιπρόσθετα όμως στην εν λόγω διάταξη γίνεται αναφορά και για διακοπή της έντοκης επιστροφής. Τυχόν δυσχέρειες κατά την εφαρμογή αυτών θα επιλυθούν με την έκδοση κανονιστικών πράξεων ή οδηγιών.

2. Ύπαρξη μη εκκαθαρισμένων δηλώσεων Φ.Ε.Φ.Π. & Φ.Ε.Ν.Π παλαιότερων ετών, που υποβάλλονται είτε ηλεκτρονικά είτε χειρόγραφα στις Δ.Ο.Υ.

Είναι αυξημένο το πλήθος αυτών λόγω αναδρομικών αποδοχών ή συντάξεων. Από το φορολογικό έτος 2015 οι τροποποιητικές δηλώσεις υποβάλλονται ηλεκτρονικά. Στο επιχειρησιακό σχέδιο 2018 της Α.Α.Δ.Ε υπάρχει συγκεκριμένος στόχος αναφορικά με την υποχρέωση εκκαθάρισης όλων των δηλώσεων. Εκκαθάριση των υφιστάμενων την 31/12/2017 και των υποβληθεισών από 01/01/2018 έως 31/05/2018 αρχικών, τροποποιητικών, συμπληρωματικών δηλώσεων (όλων των φορολογιών) καθώς και τακτοποίηση των υφιστάμενων την 31/12/2017 και των εκδοθέντων από 01/01/2018 σχετικών τίτλων πληρωμής, ώστε στις 31/08/2018 να μην υφίστανται μη εκκαθαρισμένες δηλώσεις

ή/και μη τακτοποιημένοι σχετικοί τίτλοι πληρωμής, άνω των 90 ημερών (από την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης έως και την τακτοποίηση του τίτλου πληρωμής).

3. *Μη λεπτομερής απεικόνιση στις οικονομικές αναφορές (Α.Α.Δ.Ε. και Γ.Λ.Κ.) της χρονολογικής ωρίμανσης των υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων.*

Ο τρόπος απεικόνισης στις αναφορές είχε συμφωνηθεί από το 2013-2014 από τους θεσμούς και το ΓΛΚ. Ετοιμάζονται από την Α.Α.Δ.Ε νέες οικονομικές αναφορές που θα απεικονίζεται η χρονολογική ωρίμανση των υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων.

4. *Καθυστερήσεις στην εξόφληση των υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων εισοδήματος & Φ.Π.Α., για διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών.*

α. Με στοιχεία Αυγούστου 2018: από το σύνολο των εκκρεμών επιστροφών φόρων ύψους 1.465 εκατ. ευρώ, μόνο τα 467 εκατ., αφορούσαν σε επιστροφές φόρων άνω των 90 ημερών, εκ των οποίων για τα 247 εκατ., είχε σταλεί ειδοποίηση προς τον φορολογούμενο σε περιπτώσεις που απαιτείται και η συνδρομή του για να διενεργηθεί η επιστροφή.

β. η πλειοψηφία των εν λόγω αιτήσεων βρίσκεται σε έλεγχο.

γ. Έχουν δοθεί οδηγίες από την Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης για την εντατικοποίηση διενέργειας μερικών επιτόπιων ελέγχων, για τις επιστροφές Φ.Π.Α και φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Επιπλέον, έχει δοθεί οδηγίες (13/4/2018) από τον Γ.Δ.Φ.Δ προς τους 4 Φορολογικούς Περιφερειάρχες για εντατικοποίηση των ενεργειών για επιστροφές φόρων.

δ. Σε ότι αφορά το Φ.Π.Α από τον Απρίλιο 2013 και μετά έχει δοθεί η δυνατότητα στους φορολογούμενους να υποβάλλουν αίτηση επιστροφής Φ.Π.Α ανά περίοδο και όχι σε ετήσια βάση μέσω της εκκαθαριστικής δήλωσης Φ.Π.Α. (1067/2013 και 1082/13). Το γεγονός αυτό έχει αυξήσει το διαχειριστικό κόστος των Δ.Ο.Υ.

ε. Έχουν καταγραφεί πολλές προβληματικές περιπτώσεις στην επιστροφή φόρων σε περιπτώσεις που δεν συνδράμει ο φορολογούμενος. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής λόγοι: μη υποβολή δηλώσεων, μη προσκόμιση απαιτούμενων δικαιολογητικών, εξαφανισμένοι δικαιούχοι, μη δήλωση ή μη επικαιροποιημένου IBAN, μη εύρεση κληρονόμων κ.λπ.

5. *Μη τήρηση της νομοθεσίας περί υποχρέωσης καταβολής τόκων επί αχρεωστήτως καταβληθέντων φόρων.*

Η Α.Α.Δ.Ε προετοιμάζει σχέδιο δράσεων για την εξομάλυνση της καταβολής τόκων.

6. *Μη τήρηση της σειράς χρονολογικής προτεραιότητας (μέθοδος F.I.F.O.) κατά την εξόφληση των υποχρεώσεων επιστροφής φόρων.*

Τηρείται η χρονολογική σειρά προτεραιότητας, όμως εφόσον υπάρχουν περιπτώσεις υπό έλεγχο, δεν μπορούν να καθυστερούν τις ήδη εκκαθαρισμένες επιστροφές προς πληρωμή με μεταγενέστερη ημερομηνία δήλωσης ή αίτησης, οι οποίες δεν έχουν στοχευθεί, μέσω των κριτηρίων κινδύνων, προς έλεγχο. Επιπλέον σύμφωνα με την παρ. 3 του αρθ. 42 του ν.4174/2013 ο φορολογούμενος έχει τη δυνατότητα να ζητάει την παρακράτηση της επιστροφής του με σκοπό τον συμψηφισμό της με μελλοντικές οφειλές.

7. *Διαφορές ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων στις οικονομικές αναφορές της Α.Α.Δ.Ε. απεικονιζόμενες στις αναφορές της Α.Α.Δ.Ε. ως μη αιτιολογημένες διαφορές (unexplained residuals).*

Πράγματι, υπήρχαν προβλήματα στις παλιότερες αναφορές. Επανεξετάζονται και σχεδιάζονται νέες αναφορές από την Α.Α.Δ.Ε

Τέλος, αναφορικά με την διαπίστωση της έκθεσης για «Ελλιπές νομικό και κανονιστικό πλαίσιο, όσον αφορά στις διαδικασίες λήψης και χρήσης της ειδικής χρηματοδότησης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (Ε.Μ.Σ.) για την αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων της Α.Α.Δ.Ε.», διευκρινίζεται ότι το κανονιστικό πλαίσιο έχει καθορισθεί με:

α) την αριθ. 2/57103/ΔΠΓΚ/23-6-2016 (ΦΕΚ Β' 1932/29-6-2016) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, ως προς την εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και

β) τις αριθ. 2/56170/ΔΛΔ/21-6-2016 (ΦΕΚ Β' 1894/27-6-2016) και 2/10205/10-2-2017 (ΦΕΚ Β' 394/10-2-2017) όμοιες αποφάσεις, ως προς το άνοιγμα σχετικών λογαριασμών, την κίνηση αυτών και τον τρόπο λογιστικής καταγραφής τους.

Περαιτέρω, με τα με αριθ. πρωτ. α) 2/86945/ΔΠΓΚ/4-11-2016 και β) 2/54554/ΔΠΓΚ/12.7.2018 έγγραφα της Διεύθυνσης Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης δόθηκαν διευκρινήσεις ως προς την εκκαθάριση και αποπληρωμή των εκκρεμών αιτήσεων επιστροφής φόρων, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις του Τεχνικού Μνημονίου Συνεννόησης. Η

Α.Α.Δ.Ε. εφαρμόζει τα κατά τα ανωτέρω προβλεπόμενα, σε συνδυασμό με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις για την επιστροφή εσόδων.

3.2 Παρατήρηση 2.

Αναφορικά με τη διαπίστωση καθυστερήσεων στη διενέργεια διαγραφών, από τις Δ.Ο.Υ., απαιτήσεων του Ελληνικού Δημοσίου λόγω παραγραφής, η Α.Α.Δ.Ε. αναφέρει ότι έχει προβεί στην παροχή συγκεκριμένων οδηγιών, με τις ακόλουθες ενέργειες:

i. Με το υπ' αριθ. πρωτ. ΔΕΙΣΠΡΒ 1166999ΕΞ 2016 /18.11.2016 έγγραφο της αρμόδιας Διεύθυνσης Εισπράξεων με θέμα «Θεώρηση καταστάσεων χρεών προς παραγραφή», παρασχέθηκαν οδηγίες στις αρμόδιες Υπηρεσίες της Α.Α.Δ.Ε. αναφορικά με τη διαδικασία διαγραφής των απαιτήσεων του Δημοσίου που υπέπεσαν σε παραγραφή.

ii. Με την εγκύκλιο ΠΟΛ 1154/12-10-2016, με θέμα «Συστηματική παρουσίαση των διατάξεων περί παραγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου των Ν. 4270/2014, Ν.4174/2013, Ν. 2362/1995, Ν.Δ. 321/1969 και άλλων νομοθετημάτων» παρασχέθηκαν οδηγίες στις αρμόδιες Υπηρεσίες της Α.Α.Δ.Ε. αναφορικά με την ορθή και ενιαία εφαρμογή του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου περί παραγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου.

Επιπροσθέτως αναφέρεται ότι, ειδικά κατά το μέρος που αφορά τον τρόπο εκκαθάρισης κατά το σύστημα TAXIS των χρεών που έχουν ήδη υποπέσει σε παραγραφή, έχουν παρασχεθεί οδηγίες με το υπ' αριθ. πρωτ. ΔΗΛΕΔ Β 1155268 ΕΞ 2014/24.11.2014 έγγραφο της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης της Α.Α.Δ.Ε.

3.3 Παρατήρηση 3.

Αναφορικά με την παρατήρηση για τις προβλέψεις απομείωσης των απαιτήσεων στον Ισολογισμό λόγω του υψηλού και συνεχώς αυξανόμενου εισπρακτέου υπολοίπου στα έσοδα, επισημαίνεται ότι το θέμα εξετάζεται προκειμένου να ρυθμιστεί κατά την εφαρμογή του νέου λογιστικού πλαισίου για την Κεντρική Διοίκηση (Π.Δ. 54/2018, ΦΕΚ Α' 103).

3.4 Παρατήρηση 4.

Όσον αφορά στην παρατήρηση σχετικά με τη μη εμφάνιση στα απολογιστικά στοιχεία εσόδων του προϋπολογισμού, των βεβαιωθέντων και μη εισπραχθέντων εσόδων

(εισπρακτέο υπόλοιπο) των Τελωνείων της χώρας, σημειώνεται ότι τα στοιχεία αυτά τηρούνται, σύμφωνα με την απόφαση Τ6110/1156/Α0019/19.7.1995 (ΦΕΚ Β΄ 650) του Υπουργού Οικονομικών, η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 133 του ν. 1165/1918 «Περί Τελωνειακού Κώδικα», σε λογιστικά βιβλία (βιβλίο εισπρακτέων απαιτήσεων) των Τελωνειακών Αρχών. Το γεγονός ότι τα Τελωνεία υποστηρίζονται λογιστικά από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (ΔΟΥ) μόνο ως προς τα ταμειακά τους στοιχεία δεν επέτρεψε κατά την πρώτη λογιστική μεταρρύθμιση τα έσοδα αυτά να εμφανιστούν στον Απολογισμό. Το ζήτημα αυτό θα εξεταστεί προκειμένου να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της νέα λογιστικής μεταρρύθμισης.

3.5 Παρατήρηση 5.

Αναφορικά με την παρατήρηση για την διαβίβαση ανά τρίμηνο από τον Υπουργό των Οικονομικών στο Ελεγκτικό Συνέδριο καταστάσεων μεταβολών πιστώσεων του Κρατικού Προϋπολογισμού του άρθρου 71 του ν.4270/2014, σημειώνεται ότι η αρμόδια Διεύθυνση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης παρέχει ανά τρίμηνο, , στη Βουλή των Ελλήνων και στο Ελεγκτικό Συνέδριο, σχετικές καταστάσεις με τις αθροιστικές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο εν λόγω άρθρο (παρ. 6 άρθρου 71) ανακατανομές πιστώσεων. Οι καταστάσεις αυτές παρέχονται κατά Υπουργείο, Αποκεντρωμένη Διοίκηση και Περιφερειακή Υπηρεσία χωρίς να εξαιρείται καμία ανακατανομή πίστωσης, από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Δημοσιονομικής Πολιτικής αθροιστικά ανά είδος δαπάνης και όχι κατά αναλυτικό ΚΑΕ.

3.6 Παρατήρηση 6.

Όσον αφορά στην παρατήρηση για μη ορθή χρήση του αποθεματικού, από την αρμόδια Διεύθυνση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης επισημαίνονται, κατά αναφερόμενη στην έκθεση περίπτωση, τα ακόλουθα:

(α) Μεταφορά πίστωσης ύψους 20.000.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που αφορά κάλυψη δαπανών λειτουργίας και προγραμμάτων του Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ).

Οι υποχρεώσεις του ΙΝΕΔΙΒΙΜ καλύπτονται με επιχορήγηση από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων. Το ΙΝΕΔΙΒΙΜ ενισχύθηκε για να

εξοφληθούν υποχρεώσεις καταβολής αποδοχών ωρομισθίων εκπαιδευτικών δημόσιων ΙΕΚ, δαπανών φοιτητικών εστιών και λοιπών υποχρεώσεων, οι οποίες δεν είχαν προβλεφθεί στον εγκριθέντα προϋπολογισμό του εν λόγω νομικού προσώπου. Ως εκ τούτου διατέθηκαν πιστώσεις από το αποθεματικό του κρατικού προϋπολογισμού με αντίστοιχη ενίσχυση του προϋπολογισμού του Υπ. Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, καθόσον τα ανώτατα όρια δαπανών ήταν καθορισμένα και δεν υπήρχε δυνατότητα αντιμετώπισης της ανάγκης δια της ανακατανομής πιστώσεων σύμφωνα με το άρθρο 71 του ν.4270/2014.

(β) Μεταφορά πίστωσης ύψους 23.851.900,00 ευρώ στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, για την καταβολή δαπανών πανεπιστημιακών συγγραμμάτων, περίπτωση που δεν κρίνεται απρόβλεπτη.

Η ενίσχυση του προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων καλύπτει υποχρεώσεις πανεπιστημιακών συγγραμμάτων, οι οποίες τιμολογήθηκαν το 2017 και αφορούσαν προμήθειες συγγραμμάτων προηγούμενων ετών. Το ύψος της δαπάνης δεν μπορούσε επακριβώς να προσδιορισθεί καθώς το ύψος της εξαρτάται από την επιλογή από ένα σύνολο συγγραμμάτων που πραγματοποιούν οι φοιτητές με αποτέλεσμα το κατ' έτος ύψος να διαφοροποιείται. Για τον ανωτέρω λόγο, δεν είχαν προβλεφθεί και δεν είχαν κατανεμηθεί, αντίστοιχες με το ύψος των υποχρεώσεων, πιστώσεις το 2017. Σε κάθε περίπτωση τα ανώτατα όρια δαπανών ήταν καθορισμένα και δεν υπήρχε δυνατότητα αντιμετώπισης της ανάγκης δια της ανακατανομής πιστώσεων σύμφωνα με το άρθρο 71 του ν.4270/2014, για το λόγο αυτό διατέθηκαν πιστώσεις στο εν λόγω Υπουργείο από το αποθεματικό του κρατικού προϋπολογισμού με αντίστοιχο ποσό.

(γ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 294.120,00 ευρώ στο Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης για κάλυψη δαπάνης πρόσληψης 5 ειδικών συμβούλων-συνεργατών και 5 μετακλητών διοικητικών υπαλλήλων.

Επί της περίπτωσης αυτής η απόφαση σύστασης θέσεων στο Πολιτικό Γραφείο του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης έγινε με την αριθ. 1/23-1-2017 ΠΥΣ, δηλαδή σε μεταγενέστερη ημερομηνία της κατάρτισης του κρατικού προϋπολογισμού με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η πρόβλεψη της σχετικής πίστωσης κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού.

(δ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 64.836,000,00 ευρώ στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών για επιχορηγήσεις στις ανώνυμες εταιρείες Οδικές Συγκοινωνίες (με διακριτικό τίτλο Ο.ΣΥ. Α.Ε.), ΣΤΑΣΥ Α.Ε. και ΟΑΣΘ Α.Ε. προς κάλυψη άμεσων και ανελαστικών και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους και ως εκ τούτου προβλέψιμων.

Επί της μεταφοράς αυτής που αφορά τρεις (3) διαφορετικές περιπτώσεις επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- 24,8 εκατ. ευρώ αφορούν την εγγραφή συμπληρωματικής πίστωσης για την επιχορήγησης του ΟΑΣΘ για την πληρωμή δαπανών μισθοδοσίας και λοιπών λειτουργικών δαπανών του φορέα,
- 20,0 εκατ. ευρώ αφορούν τη ΣΤΑΣΥ για την κάλυψη του λειτουργικού ελλείμματος του φορέα λόγω μη καταβολής των υποχρεώσεων διαφόρων Υπουργείων,
- 20,0 εκατ. ευρώ αφορούν την ΟΣΥ ΑΕ και συγκεκριμένα την κάλυψη δαπανών για αποδοχές και λειτουργικές δαπάνες έναντι αιτήματος 40,0 εκατ. ευρώ.

Οι εν λόγω δαπάνες δεν ήταν εφικτό να αντιμετωπιστούν από τον προϋπολογισμό των φορέων και σε περίπτωση μη ικανοποίησης των αιτημάτων των φορέων θα προέκυπτε σοβαρό πρόβλημα στην λειτουργία τους.

(ε) Μεταφορά πίστωσης ύψους 61.657.512,00 ευρώ στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, για την επιχορήγηση στην ΤΡΑΙΝΟΣΕ, για κάλυψη αποζημίωσης έναντι υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας του προηγούμενου έτους, η οποία δεν καταβλήθηκε το 2016, περίπτωση που λόγω της γέννησης των σχετικών υποχρεώσεων σε προηγούμενο της κατάρτισης του προϋπολογισμού έτος, δεν δύναται να θεωρηθεί απρόβλεπτη.

Επί της περίπτωσης αυτής η μεταφερόμενη πίστωση ύψους 61,7 εκατ. ευρώ αφορούσε την αποζημίωση της ΤΡΑΙΝΟΣΕ για το 2016 ύψους 49,7 εκατ. ευρώ που δεν καταβλήθηκε το 2016, την αποζημίωση της εταιρείας για απρόβλεπτα συμβάντα (4,5 εκατ. ευρώ) και την ενσωμάτωση της αύξησης του συντελεστή ΦΠΑ στο κόμιστρο των επιβατικών μεταφορών, δαπάνες για τις οποίες δεν υπήρχε δυνατότητα πρόβλεψης στον προϋπολογισμό έτους 2017.

(στ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 11.153.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Οικονομικών για την πληρωμή δαπανών παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών παρελθόντων ετών για τη διακίνηση αλληλογραφίας του Δημοσίου από τα ΕΛΤΑ, περίπτωση που λόγω της γέννησης των σχετικών υποχρεώσεων σε προηγούμενο της κατάρτισης του προϋπολογισμού έτος, δεν δύναται να θεωρηθεί απρόβλεπτη.

Η κάλυψη δαπανών παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών παρελθόντων ετών για τη διακίνηση αλληλογραφίας του Δημοσίου από τα ΕΛΤΑ, πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των διατάξεων της παρ. 7 του άρθρου 93 του ν. 4446/2016. Ο προαναφερθείς νόμος δημοσιεύθηκε στη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 22-12-2016 και ως εκ τούτου δεν ήταν δυνατόν να συμπεριληφθεί στις προβλέψεις του προϋπολογισμού 2017.

(ζ) Μεταφορά πίστωσης ύψους 11.785.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Εσωτερικών για πρόσθετη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων.

Λόγω της σημαντικής μείωσης της ετήσιας επιχορήγησης των πολιτικών κομμάτων προέκυψε ανάγκη έκτακτης επιχορήγησης για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών τους η οποία δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθεί.

(η) Μεταφορά πίστωσης ύψους 1.575.000,00 ευρώ στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για την πληρωμή αμοιβής δικηγορικής εταιρείας για την εκπροσώπηση του Ελληνικού Δημοσίου σε Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο, η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί απρόβλεπτη ενόψει και της διάταξης του άρθρου 2 του ν. 4460/2017 (Α'37).

Η ενίσχυση του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, ύψους 1.575.000,00 ευρώ, αφορά πληρωμή αμοιβής δικηγορικής εταιρείας για την εκπροσώπηση του Ελληνικού Δημοσίου σε Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο. Η εν λόγω υποχρέωση δεν είχε προβλεφθεί στα όρια δαπανών του προϋπολογισμού του 2017, καθώς η σχετική νομοθετική διάταξη ψηφίσθηκε εντός του 2017, προβλέφθηκε η σταδιακή εξόφληση του ποσού σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας κατόπιν εγγραφής των σχετικών επιπρόσθετων πιστώσεων στον προϋπολογισμό του ως άνω Υπουργείου (σχετ. η αριθ. 48/3/2017 Έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους βάσει του άρθρου 75 παρ. 2 του Συντάγματος).

Κατόπιν των ανωτέρω, οι εν λόγω περιπτώσεις αφορούν σε άμεσες, σημαντικές, αναπόφευκτες και επείγουσες δαπάνες, η πρόβλεψη των οποίων δεν ήταν εφικτή κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού έτους 2017, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 59 του ν.4270/2014.

4. Επί των παρατηρήσεων του Ισολογισμού

4.1 Παρατήρηση 7 & 8.

Αναφορικά με τις παρατηρήσεις για τη λειτουργία του μητρώου παγίων και την ορθή καταγραφή και παρακολούθηση των παγίων περιουσιακών στοιχείων της Κεντρικής Διοίκησης στον Ισολογισμό, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Όπως επανειλημμένα έχει αναφερθεί η Διπλογραφική Λογιστική Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης (ΔΛΤΤΒ), η οποία καθιερώθηκε από την 1/1/2011 με το ν. 3871/2010 ως το νέο λογιστικό σύστημα της Κεντρικής Διοίκησης, αποτέλεσε το πρώτο σημαντικό βήμα για τη σταδιακή μετάβαση από την παραδοσιακή λογιστική ταμειακής βάσης στην ακριβέστερη και αποτελεσματικότερη λογιστική δεδουλευμένης βάσης.

Λαμβάνοντας υπόψη τις σοβαρές δυσχέρειες που παρουσιάζει η ορθή τήρηση ενός μητρώου παγίων, κάτι που έχει καταδείξει και η διεθνής εμπειρία, στο Π.Δ. 15/2011 όπου καθορίζονται οι βασικές αρχές και όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή της ΔΛΤΤΒ, προβλέφθηκε ότι, α) δεν πραγματοποιείται απογραφή έναρξης στον ισολογισμό για τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία της Κεντρικής Διοίκησης που αποκτήθηκαν πριν την 1/1/2011 (άρθ. 1 παρ. 6.1.2), β) τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων μετά την 1/1/2011 μεταφέρονται στο τέλος της χρήσης στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης (άρθ. 1 παρ. 9.1.12.5) και γ) δεν πραγματοποιούνται αποσβέσεις των ενσώματων παγίων στοιχείων (άρθ. 1 παρ. 9.1.6). Στην Κ.Χ.Θ αναγνωρίζονται πιλοτικά, μόνο τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν μετά την 1/1/2011 από τον Τακτικό Προϋπολογισμό, χωρίς την παρακολούθηση και καταγραφή της μετέπειτα εξέλιξής τους (πωλήσεις, αποσβέσεις κ.λπ.). Το τελευταίο αποτελεί πράγματι μια λογιστική παρατυπία.

Η ανάθεση των αρμοδιοτήτων της οικονομικής διαχείρισης κάθε φορέα της Κεντρικής Διοίκησης στις Οικονομικές Υπηρεσίες του ίδιου του φορέα από 1-1-2017 και η διάθεση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΟΠΣΔΠ) σε όλους τους φορείς της Κεντρικής Διοίκησης για την πραγματοποίηση των δαπανών τους, διαμορφώνει νέο πλαίσιο οικονομικής λειτουργίας του κράτους και πρέπει να αντιμετωπισθούν τα ακόλουθα ζητήματα, προκειμένου να λειτουργήσει ορθά το μητρώο παγίων:

- Η πλήρης ενεργοποίηση της λειτουργικότητας του μητρώου παγίων στο ΟΠΣΔΠ, ώστε να μπορούν οι φορείς να καταχωρούν όλες τις πρωτογενείς πληροφορίες και στοιχεία που διαθέτουν.
- Η εξοικείωση των χρηστών του ΟΠΣΔΠ με το μητρώο παγίων και η δημιουργία νέων ρόλων λογιστών, με την κατάλληλη εκπαίδευση στελεχών των φορέων.
- Η παροχή όλων των αναγκαίων οδηγιών και κατευθύνσεων σχετικά με τις διαδικασίες απογραφής, καταγραφής της απόκτησης, της πώλησης και της καταστροφής παγίων και γενικά όλων των σχετικών με τα πάγια γεγονότων.
- Η ανάγκη για προσδιορισμό όλων των φορέων που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στην απόκτηση, καταγραφή, διαχείριση, κ.λπ. των παγίων στοιχείων (Υπουργεία, Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας, ΤΑΙΠΕΔ, ΕΤΑΔ Α.Ε., κ.α.) και του ρόλου αυτών, για τον εντοπισμό τυχόν επικαλύψεων αρμοδιοτήτων και τον συνεπακόλουθο επαναπροσδιορισμό των ρόλων.
- Η αναζήτηση και ο εντοπισμός αναγκαίων πληροφοριών που πιθανόν ήδη υπάρχουν σε υφιστάμενα πληροφοριακά συστήματα και η ανταλλαγή τους, μέσω της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων, για την αποφυγή επανάληψης εργασιών.

Αναγνωρίζοντας όλα αυτά τα προβλήματα και το χρόνο που απαιτείται για την επίλυσή τους, στο πλαίσιο της λογιστικής μεταρρύθμισης που προωθείται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, με την έκδοση του Π.Δ. 54/2018 (Α'103) που θα τεθεί σε εφαρμογή από 1-1-2019, προβλέφθηκε η εφαρμογή των σχετικών με τα πάγια διατάξεων του νέου λογιστικού πλαισίου σε μεταγενέστερο στάδιο (άρθ. 15), όχι όμως πέραν της 1-1-2023.

4.2 Παρατήρηση 9

Αναφορικά με την παρατήρηση για την αποτίμηση της αξίας των συμμετοχών του ΕΔ στο κεφάλαιο νομικών προσώπων εκτός χρηματιστηρίου επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Όπως γνωρίζετε, μέχρι τέλος Ιουνίου κάθε έτους, ο Απολογισμός και ο Ισολογισμός (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης) του Κράτους μαζί με τις λοιπές χρηματοοικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να αποσταλούν από το Υπουργείο Οικονομικών στην Υπηρεσία σας για έλεγχο (άρθρο 167 του ν.4270/2014)

Η αξία των συμμετοχών του ΕΔ στο κεφάλαιο νομικών προσώπων εκτός χρηματιστηρίου, διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό των μετοχών του νομικού προσώπου που κατέχεται από το ΕΔ επί της καθαρής θέσης με βάση την τελευταία δημοσιευμένη Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης (παράγραφος 9.1.15.5 του ΠΔ 15/2011).

Πριν το κλείσιμο του Ισολογισμού, κανένα από αυτά τα νομικά πρόσωπα, δεν είχε δημοσιεύσει στο ΓΕΜΗ στοιχεία Ισολογισμού έτους 2017, εφαρμόζοντας τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν.4403/2016 σύμφωνα με τις οποίες, οι ανώνυμες εταιρείες έχουν το δικαίωμα να δημοσιεύουν στο ΓΕΜΗ τις εγκεκριμένες, από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων, οικονομικές καταστάσεις εντός είκοσι (20) ημερών από την έγκρισή τους. Η Τακτική Γενική Συνέλευση συνέρχεται το αργότερο «έως τη δεκάτη (10η) ημερολογιακή ημέρα του ένατου μήνα μετά τη λήξη της εταιρικής χρήσης.

Όπως έγινε και σε προηγούμενα έτη με σκοπό να μην υπάρξουν σημαντικές αποκλίσεις κατά την αποτίμηση των συμμετοχών ζητήθηκε από την αρμόδια Υπηρεσία, ειδικά για νομικά πρόσωπα με πολύ μεγάλες μεταβολές από έτος σε έτος στα στοιχεία της καθαρής θέσης τους, όπως το ΤΧΣ, να διερευνήσει εάν τα εν λόγω νομικά πρόσωπα έχουν δημοσιεύσει προσωρινά στοιχεία Ισολογισμού έτους 2017. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία πραγματοποιήθηκε λίγο πριν το κλείσιμο του Ισολογισμού η αποτίμηση των εν λόγω συμμετοχών του ΕΔ.

Σημειώνεται πάντως ότι, το έτος έκδοσης των καταστάσεων βάσει των οποίων γίνεται η αποτίμηση δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση αλλαγή της λογιστικής μεθόδου, καθώς η μέθοδος που ακολουθείται για τις εν λόγω περιπτώσεις είναι αυτή της καθαρής θέσης όπως αυτή προβλέπεται στο Π.Δ. 15/2011.

4.3 Παρατήρηση 10

Πράγματι, μέχρι σήμερα δεν αναγνωρίστηκαν επισφάλειες επί του λογαριασμού απαιτήσεων “Απαιτήσεις από φόρους, κοινωνικούς πόρους, επιχορηγήσεις και παρεπόμενες ασχολίες” και δεν διενεργήθηκαν οι ανάλογες λογιστικές εγγραφές επισφαλών απαιτήσεων στον ισολογισμό για το λόγο ότι δεν έχει εκδοθεί η προβλεπόμενη από το ΠΔ 15/2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών που να ορίζει τις προϋποθέσεις, τους όρους και τα κριτήρια αξιολόγησης προκειμένου να χαρακτηριστεί μια βεβαιωμένη απαίτηση προς το Δημόσιο ως επισφαλής. Επίσης δεν έχουν αναγνωριστεί μέχρι σήμερα προβλέψεις επί των επισφαλών απαιτήσεων.

Λόγω της σπουδαιότητας του θέματος, σύμφωνα με το ΠΔ 15/2011 (περίπτωση ιε της παραγράφου 10.8.4), όλα τα διαθέσιμα στοιχεία γνωστοποιήθηκαν σε ιδιαίτερες σημειώσεις στο προσάρτημα καθώς και σε πίνακες του παραρτήματος.

Το θέμα αυτό, όπως προαναφέρθηκε, θα εξεταστεί προκειμένου να ρυθμιστεί κατά την εφαρμογή του νέου λογιστικού πλαισίου για την Κεντρική Διοίκηση (Π.Δ. 54/2018).

4.4 Παρατήρηση 11, 12, 15

Πράγματι, όπως επανειλημμένα έχει επισημανθεί, μετέπεσαν με ημερομηνία 31/12/2010, σε λογαριασμούς του νέου λογιστικού σχεδίου της Διπλογραφικής Λογιστικής Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης (ΔΛΤΤΒ), ατακτοποιήτα υπόλοιπα παρελθόντων οικονομικών ετών και λογιστικά λάθη ή παραλείψεις του μέχρι τότε τηρούμενου λογιστικού σχεδίου, με συνέπεια να επηρεάζεται ισόποσα η πραγματική εικόνα των λογαριασμών Ενεργητικού-Παθητικού.

Για το θέμα αυτό και ενόψει της εφαρμογής από 1-1-2019 του νέου λογιστικού πλαισίου, έχει ήδη ξεκινήσει η προσπάθεια τακτοποίησης των χρονιζόντων υπολοίπων των λογαριασμών. Στο πλαίσιο αυτό και σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 160 του ν. 4270/14 όπως ισχύει, εκδόθηκε η αριθ. 2/71746/ΔΛΓΚ/3-10-2018 Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (Β'4428), για την τακτοποίηση των υπολοίπων που είχαν μεταπέσει σε λογαριασμούς διαφορών εξ απογραφής στο νέο λογιστικό σχέδιο της ΔΛΤΤΒ, κατά την απογραφή του 2011. Στόχος είναι η συνέχιση και ολοκλήρωση της προσπάθειας εξορθολογισμού και τακτοποίησης των λογαριασμών κατά το δυνατόν εντός της χρήσης του 2018.

4.5 Παρατήρηση 14

Σχετικά με τα αναφερόμενα για τον λογαριασμό διαθεσίμων 38.05.09 «Λοιποί λογαριασμοί στην Τράπεζα της Ελλάδος» και το σχετικό με αυτόν λογαριασμό υποχρέωσης 53 93 00 «Διαχείριση Λοιπών Καταθέσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος» όπως έχει αναφερθεί σε σχετική απάντηση επί του θέματος στο Ελεγκτικό Συνέδριο, με το με αριθ. πρωτοκόλλου 2/33595/ΔΛΔ/21-05-2015 έγγραφο του Υπουργού Οικονομικών, το ποσό αυτό αφορά το συνολικό υπόλοιπο, κατά την 31/12/2017, των λογαριασμών του ΕΔ που τηρούνται στην ΤτΕ οι κινήσεις των οποίων δεν παρακολουθούνται αναλυτικά στη λογιστική, εμφανίζουν όμως σε κάθε περίπτωση πιστωτικό τραπεζικό υπόλοιπο το οποίο συμμετέχει στη διαμόρφωση της συνολικής ταμειακής θέσης του ΕΔ.

Επισημαίνεται ότι, αναγνωρίζοντας την σημασία που έχει για το Δημόσιο η διαχείριση των διαθεσίμων αυτού, θεσμοθετήθηκε, με το αρθ. 88 του ν. 4549/2018 (Α'105), η σύσταση μίας νέας διεύθυνσης στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, με αποκλειστική αρμοδιότητα τον χειρισμό όλων των σχετικών με τους τραπεζικούς λογαριασμούς της Γενικής Κυβέρνησης θεμάτων. Στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων της διεύθυνσης αυτής θα επιδιωχθεί και η επανεξέταση του χειρισμού των λογαριασμών αυτών με σκοπό τον περιορισμό τους και την αναλυτική παρακολούθησή τους.

4.6 Παρατήρηση 18

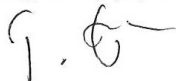
Η παρατήρηση αυτή αποτελεί μια διαπίστωση του ύψους του δημοσίου χρέους, ως αποτέλεσμα σε κάθε περίπτωση των δημοσιονομικών δεδομένων των τελευταίων ετών και ως εκ τούτου δεν αμφισβητείται και δεν σχολιάζεται.

4.7 Παρατήρηση 13, 17 & 19

Τα αναφερόμενα στις παρατηρήσεις αυτές αποτελούν διαπιστώσεις βασιζόμενες στα υπάρχοντα δεδομένα, όπως όμως αυτά διαμορφώνονται υπό τον περιορισμό των υφιστάμενων λογιστικών παραμέτρων. Η ορθή διαχείριση όλων αυτών των θεμάτων και η βελτίωση της πληρότητας των συντασσόμενων οικονομικών καταστάσεων αποτελεί στόχο της λογιστικής μεταρρύθμισης.

Αθήνα, Οκτώβριος 2018

Ο Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών

Γεώργιος Χουλιάρακης